

АГАТА КРИСТИ

НАПРАВЛЕНИЕ НЕИЗВЕСТНО

Превод от английски: Валерия Панайотова, 1993

chitanka.info

1

Мъжът зад бюрото премести тежкото стъклено преспание няколко сантиметра надясно. Лицето му беше не толкова замислено и разсеяно, колкото безизразно. Цветът му бе блед — резултат от дългите часове, прекарани на изкуствено осветление. Личеше си, че мъжът рядко излиза навън. Канцеларски тип. Самият факт, че трябваше да се мине през дълги, криволичеци подземни коридори, за да се стигне до кабинета му, някак странно прилягаше на вида му. Възрастта му трудно можеше да се определи — не беше нито стар, нито млад. Лицето му беше гладко, без бръчки, а в очите му се четеше силна умора.

Другият мъж в стаята беше по-стар, мургав, с малки подрязани по военному мустачки. Той сякаш постоянно бе нащрек — като наелектризиран заряд. И сега, неспособен да стои на едно място, кръстосваше напред-назад из кабинета, като от време на време подхвърляше по някоя рязка забележка.

— Доклади! — избухна той. — Доклади, доклади и пак доклади, и нито един от тях не струва!

Мъжът зад бюрото се загледа в книгата пред себе си. Най-отгоре лежеше служебно досие, надписано „Бетъртън, Томас Чарлс“. След името беше поставена въпросителна. Човекът зад бюрото кимна замислено и рече:

— Значи си ги прегледал и нито един не ни върши работа, така ли?

Другият сви рамене.

— Знам ли?

Мъжът зад бюрото въздъхна.

— Да — каза той, — там е работата, че човек наистина не знае.

По-възрастният продължи да изстрелва като картечница:

— Доклади от Рим; доклади от Турен; видели го на Ривиерата; забелязан бил в Антверпен; точно идентифициран в Осло; засечен с положителност в Биариц; наблюдаван да се държи подозрително в

Страсбург; зърнали го на плажа в Остенд с ослепителна блондинка; забелязан бил да се разхожда с хрътка по улиците на Брюксел! Още не са го открили в зоологическата градина, прегърнал някоя зебра, но и това ще стане!

— Ти имаш ли някаква своя идея, Уортън? Аз лично хранех надежди за доклада от Антверпен, но и той доникъде не ни доведе. Разбира се, досега... — младият мъж прекъсна и като че ли изпадна в кома. След малко се поотърси и допълни загадъчно: — Да, вероятно... и все пак, чудя се?

Полковник Уортън неочаквано се отпусна върху страничната облегалка на един стол.

— Но ние трябва да узнаем — настоя упорито той, — трябва да им пречупим гръбнака на тези „КАК“ и „ЗАЩО“ и „КЪДЕ“. Не може всеки месец да губим по един отгледан учен и да нямаме представа КАК пътува, ЗАЩО пътува и КЪДЕ пътува! Вярна ли ни е преценката или не? Винаги сме смятали, че това не подлежи на съмнение, но вече не съм толкова сигурен. Прочете ли докрай последната секретна информация за Бетъртън от Америка?

Мъжът зад бюрото кимна:

— Обикновените леви уклони в период, когато всеки ги има. Нищо с траен или постоянен характер, доколкото успяхме да разберем. Свършил е солидна работа преди войната, макар и не особено забележителна. Когато Манхайм избягва от Германия, Бетъртън е назначен за негов помощник и накрая се оженва за дъщеря му. След смъртта на Манхайм продължава да работи самостоятелно и постига изключителни резултати. Прави бърз скок към славата с неочакваното си откритие на атомното делене — брилянтно, абсолютно революционно откритие. То издига Бетъртън на върха. На път е да развие блестяща кариера, но жена му почива наскоро след женитбата им и това го съсипва. Заминава за Англия. През последните осемнайсет месеца се установява в Харуел. Само преди шест месеца се оженва повторно.

— Дали пък няма нещо там? — рязко запитва Уортън.

Другият поклати глава:

— Поне ние нищо не открихме. Тя е дъщеря на местен адвокат. Работила е в застрахователна кантора, преди да се омъжи. Доколкото знам, не е човек с неудържими политически пристрастия.

— Атомно делене — рече полковник Уортън с мрачно отвращение. — Понятие си нямам от тези термини. Аз съм старомоден. Даже не съм си представял как изглежда молекулата, а те вече делят Вселената! Атомни бомби, делене на ядрото и още какво ли не. А Бетъртън е един от главните разколници! Какво разправят за него в Харуел?

— Че е симпатичен човек. Що се отнася до работата му — нищо изключително и впечатляващо. Просто разработи върху практическото приложение на атомното делене.

Известно време двамата мълчаха. Разговорът им беше разпокъсан, почти механичен. Докладите на охраната бяха струпани на камара върху бюрото, но не съдържаха нищо ценно.

— Предполагам, че не са го изпусkali от очи след пристигането му тук?

— Да, всичко беше, както трябва.

— Цели осемнайсет месеца — каза Уортън замислено. — Разбираш ли, това е потискащо. Мерките за сигурност; усещането, че постоянно те наблюдават под микроскоп; отшелническият живот. Това ги изнервя, стават особняци. Неведнъж съм го забелязвал. Започват да мечтаят за някакъв идеален свят, за свобода и братство. Искат да обединят всички тайни и да работят за благо на човечеството. Точно в такъв момент се намира някоя отрепка, която съзира своя шанс и не го изпуска! — той почеса носа си. — А няма по-наивни хора от учените. Всички така наречени „медиуми“ го твърдят. Макар че не ми е съвсем ясно защо.

Другият се усмихна отпаднало.

— О, да — рече той, — съвсем нормално е. Учените се мислят за всезнаещи, нали разбираш? А това винаги е опасно. Виж, ние сме други хора. Със скромнен интелект. Не си въобразяваме, че ще спасим света. Само събираме по някое и друго счупено парче и завинтваме тук-там някоя гайка, ако производството не върви — той замислено почука с пръст по бюрото и продължи: — Ех, ако познавах поне малко повече Бетъртън, не живота и действията му, а дребните издайнически всекидневни неща — какво го разсмива, кое го кара да ругае. От кои хора се възхищава и кои го изкарват извън кожата му.

Уортън го изгледа с любопитство.

— Какво ще кажеш за жена му — вече си се срещал с нея?

— Няколко пъти.

— Не може ли да ни помогне?

Другият сви рамене.

— Засега не.

— Мислиш ли, че знае нещо?

— Тя естествено няма да признае, че знае каквото и да е. Нормалните реакции — тревога, скръб, отчаяно безпокойство. Не е имало никакъв предварителен знак или повод за подозрение. Животът на съпруга ѝ бил съвсем нормален — никакъв преживян стрес или нещо от този род. Нейната теория е, че бил отвлечен.

— А ти не ѝ вярваш?

— Аз съм в неизгодно положение — горчиво произнесе мъжът зад бюрото. — Не вярвам на никого.

— Все пак — бавно каза Уортън, — човек трябва да е по-открит с хората. Как изглежда тя?

— Най-обикновена жена, каквато можеш да срещнеш всеки път на партия бридж.

Уортън кимна с разбиране.

— Това усложнява нещата — каза той.

— В момента чака да ме види. Ще трябва отново да извървим същия път.

— Няма друг начин — заяви Уортън. — Но аз не бих могъл. Нямам нерви — той стана. — Е, да не те задържам повече. Май не напреднахме кой знае колко, а?

— За съжаление си прав. Ако искаш, прегледай по-подробно доклада от Осло. Не го изключвам като възможност.

Уортън кимна и излезе. Другият вдигна слушалката, която беше до лакътя му и нареди:

— Изпратете мисис Бетъртън. Ще я приема веднага.

Той седеше вторачен в пространството, когато на вратата се почука и мисис Бетъртън пристъпи вътре. Тя беше висока жена на около двацет и седем години. Първото нещо, което се хвърляше в очи, беше буйната ѝ червеникавокафява коса. Под този разкош лицето ѝ изглеждаше почти невзрачно. Имаше сини очи със светли ресници, каквито обикновено се срещат при червенокосите хора. Той забеляза, че не беше гримирана. Замисли се върху това, докато я поздравяваше и настаняваше в удобния стол до бюрото си. Този факт съвсем слабо го

наведе на мисълта, че мисис Бетъртън знае повече, отколкото признава, че знае.

От опит бе научил, че жените, изпаднали в дълбока скръб или тревога, не пренебрегват грима си. Съзнавайки, че скръбта се отразява пагубно на външността им, те правеха всичко възможно да заличат следите ѝ. Чудеше се дали мисис Бетъртън не е без грим умишлено, за да е в тон с ролята на обезумяла от скръб съпруга. Тя задъхано възкликна:

— О, мистър Джесъп, надявам се... има ли някакви новини?

Той поклати глава и внимателно каза:

— Много съжалявам, че ви повиках така, мисис Бетъртън. Боя се, че нямаме никакви конкретни новини за вас.

Олив Бетъртън бързо го прекъсна:

— Зная. Така ми писахте и в писмото. Но се чудех дали оттогава — ох! Зарадвах се, че ще ви видя. Да седиш вкъщи и да се питаш и размишляваш — толкова е мъчително. Защото нищо не МОЖЕШ да направиш!

Мъжът на име Джесъп промълви утешително:

— Дано нямате нищо против, мисис Бетъртън, ако мина пак по същия път и ви задам същите въпроси или наблегна на същите неща. Разбирате ли, винаги съществува възможност да изникне нещо дребно. Нещо, за което не сте се сетили преди или не ви се е сторило важно.

— Да, разбирам. Питайте ме пак за всичко.

— За последен път видяхте съпруга си на 23 август, нали?

— Да.

— Това беше, когато той напусна Англия, за да замине на конференцията в Париж?

— Да.

Джесъп бързо добави:

— Присъствал е на конференцията първите два дни. На третия не се е появил. Изглежда е споменал пред някой свой колега, че този ден се кани да иде на екскурзия с *bateau mouche* вместо на конференцията.

— *Bateau mouche*? Какво е това *bateau mouche*?

— Малките корабчета, които плават по Сена — той я изглежда изпитателно. — Изненадва ли ви това като нещо необичайно за съпруга ви?

Тя отвърна колебливо:

— Да, всъщност доста. Винаги съм мислела, че е много запален по темата на конференцията.

— Възможно е. Но точно този ден предметът на дискусия не е бил от особен интерес за него. Съвсем нормално е да си даде един ден почивка. И все пак това ви се струва доста необичайно за съпруга ви?

Тя кимна.

— Вечерта не се е прибрал в хотела си — продължи Джесъп. — Доколкото успяхме да установим, не е минавал през никоя граница — поне не със собствения си паспорт. Мислите ли, че може да е имал друг паспорт, вероятно под чуждо име?

— О, не, от къде на къде?

Той я наблюдаваше.

— И никога не сте виждали подобно нещо у него?

Тя енергично поклати глава.

— Не, и не го вярвам. Дори за миг не мога да го повярвам. Не вярвам, че е заминал нарочно, както всички вие се опитвате да го изкарате. Нещо му се е случило или — или вероятно е загубил паметта си.

— Бил е в добро здравословно състояние, нали?

— Да. Работеше твърде много и понякога се чувстваше малко изморен, но нищо повече.

— Да е изглеждал някак угрижен или потиснат?

— От НИЩО не е бил угрижен или потиснат! — тя отвори чантата си с треперещи пръсти и извади кърпичката си. — Толкова е ужасно! — гласът ѝ прекъсваше. — Не мога да повярвам. Никога не е заминавал, без да ми се обади. Нещо му се е случило. Сигурно е бил отвлечен или нападнат. Опитвам се да не го мисля, но чувствам, че това е единственото обяснение — сигурно е мъртъв.

— Недейте, моля ви, мисис Бетъртън, моля ви. Все още е рано да си мислите такива неща. Ако е мъртъв, тялото му щеше да бъде намерено досега.

— Може и да не бъде. Стават такива ужасни неща. Може да е бил удавен или хвърлен в някой канал. Убедена съм, че в Париж всичко е възможно.

— Мога да ви уверя, мисис Бетъртън, че Париж е добре охраняван от полицията град.

Тя избърса очите си с кърпичката и го погледна гневно.

— Знам какво си мислите, но не е така! Том не би продал или издал тайни. Той не беше комунист. Целият му живот е отворена книга.

— Какви бяха политическите му възгледи, мисис Бетъртън?

— Мисля, че в Америка е бил за демократическата партия. Тук гласува за лейбъристите. Той не се интересуваше от политика. Беше преди всичко учен — и тя предизвикателно добави: — Блестящ учен!

— Да — каза Джесъп, — той наистина беше блестящ учен. Тъкмо в това е целият проблем. Разбирате ли, може примамката да е била твърде голяма и да го е изкушила да напусне тази страна и да иде другаде.

— Не е вярно! — гневът ѝ отново избухна. — Това го съчиняват вестниците. Това си мислите и вие, когато ми задавате въпроси. Не е вярно. Той не би заминал никога, без да ми каже, без поне да ми загатне.

— А той не ви каза нищо, така ли?

Отново я наблюдаваше внимателно.

— Нищо. Не знам къде е. Мисля, че е бил отвлечен или както вече ви казах — мъртъв. Но ако е мъртъв, аз трябва да знам. Трябва по-скоро да разбера. Не мога повече да продължавам така в чакане и неизвестност. Не мога нито да ям, нито да спя. Съвсем се поболях от тревога. Не можете ли да ми помогнете? ВЪОБЩЕ ли не можете да ми помогнете?

Той се изправи и заобиколи бюрото си. Промърмори:

— Толкова много съжалявам, мисис Бетъртън, толкова съжалявам. Позволете да ви уверя, че правим всичко по силите си, за да открием какво се е случило със съпруга ви. Всеки ден получаваме доклади от различни места.

— Доклади откъде? — рязко попита тя. — Какво пише в тях?

Той поклати глава:

— Първо трябва да се проучат, да се пресеят и проверят. Но се боя, че като цяло са твърде неясни.

— Аз трябва да знам — съкрушено промълви тя. — Не мога да продължавам така.

— Много ли обичате съпруга си, мисис Бетъртън?

— Разбира се, че го обичам. Ами че ние сме женени само от шест месеца.

— Да, зная. Имало ли е — простете за въпроса — някакви кавги помежду ви?

— О, не!

— Някакви недоразумения, свързани с друга жена?

— Разбира се, че не. Казах ви вече. Женени сме едва от април тази година.

— Моля ви, повярвайте ми, не искам да намекна, че е възможно такова нещо, но трябва да вземем предвид всяко обстоятелство, което би му позволило да изчезне по този начин. Казвате, че не е бил разстроен напоследък, нито пък разтревожен, с изопнати нерви или просто поизнервен?

— Не, не, не!

— Хората се изнервят, нали знаете, мисис Бетъртън. Особено при работата, с която се занимава мъжът ви, и при живот с такива стриктни мерки за сигурност. Всъщност — той се усмихна — почти нормално е да си изнервен.

Тя не отвърна на усмивката му.

— Нямахте нищо необичайно — каза тя упорито.

— Беше ли доволен от работата си? Изобщо обсъждаше ли я с вас?

— Не, тя беше толкова техническа.

— Допускате ли да е имал угризения относно нейните разрушителни възможности, да речем? Учените понякога изпитват подобни чувства.

— Никога не е споменавал такова нещо.

— Разбирате ли, мисис Бетъртън — той се наведе напред върху бюрото, вече с не толкова безстрастен вид, — това, което се опитвам да направя, е да си изградя известна представа за вашия мъж — що за човек е бил. А вие някак си не ми помагате.

— Но какво повече бих могла да ви кажа или да сторя? Отговорих на всичките ви въпроси.

— Да, отговорихте на въпросите ми, но по-скоро отрицателно. А аз искам нещо положително, конструктивно. Разбирате ли какво имам предвид? Много по-лесно е да търсиш някого, когато знаеш що за човек е.

За момент тя се замисли.

— Разбирам. Поне така предполагам. Добре, Том беше весел и добродушен. И умен, разбира се.

Джесъп се усмихна.

— Това е цял списък на качества. Нека се опитаме да вникнем в тях. Много ли четеше?

— Да, доста много.

— Какви книги?

— Ами, биографии. Книга с отзиви от Асоциацията на букинистите, детективски разкази, когато бе уморен.

— Значи съвсем конвенционален читател. Имаше ли някакви специални влечения? Играеше ли карти или шах?

— Играеше бридж. Играехме с доктор Евънс и съпругата му един-два пъти седмично.

— Съпругът ви имаше ли много приятели?

— О, да, обичаше да е сред хора.

— Нямах точно това предвид. Искам да кажа беше ли човек, който държи много на приятелите си?

— Играеше голф с един-двама от нашите съседи.

— Нямах ли свои близки приятели, с които се познава от дълги години?

— Не. Нали разбирате, той е живял дълго време в Съединените щати, а е роден в Канада. Тук не познаваше много хора.

Джесъп погледна листчето хартия до лакътя си.

— Напоследък са го посетили трима души от Щатите, както разбрах. Тук са написани имената им. Доколкото успяхме да научим, тези трима човека са единствените чужденци, така да се каже, с които е контактувал в последно време. Затова им обърнахме специално внимание. Ето първият — Уолтър Грифитс. Той ви е гостувал в Харуел.

— Да, беше пристигнал по работа в Англия и мина да се види с Том.

— Как реагира съпругът ви?

— Том се изненада, но се зарадва много. Познавали са се доста добре в Щатите.

— Как ви се стори този Грифитс? Просто ми го опишете със свои думи.

— Но вие сигурно знаете всичко за него?

— Да, така е. Но искам да чуя какво е вашето впечатление.

Тя се замисли.

— Ами, беше твърде словоохотлив. С мен се държеше много любезно и изглежда бе искрено привързан към Том. Гореше от желание да му разкаже всичко, което се е случило след заминаването на Том за Англия. Местни клюки, предполагам. За мен не беше много интересно, защото не познавах никого от тези хора. Във всеки случай, докато те се бяха отдали на спомени, аз приготвих вечерята.

— Говориха ли за политика?

— Опитвате се да намекнете, че е бил комунист — лицето на Олив Бетъртън пламна. — Сигурна съм, че нямаше нищо общо с това. Мисля, че беше на държавна служба в Районната прокуратура. Както и да е, когато Том каза нещо на шега за лова на вещици в Америка, Грифитс сериозно отвърна, че ние тук просто не разбираме. Че той е НЕОБХОДИМ. Това показва, че сигурно НЕ Е бил комунист.

— Моля ви, моля ви, мисис Бетъртън, не се разстройвайте.

— Том не беше комунист! Продължавам да го твърдя, но вие не ми вярвате.

— Вярвам ви, но още не сме стигнали дотам. Сега за втория чужденец — доктор Марк Лукас. Попаднали сте случайно на него в Лондон — в „Дорсет“?

— Да, бяхме отишли за някаква публична изява и след това имаше вечеря в „Дорсет“. Изведнъж този човек — Люк или Лукас — дойде при нас и поздрави Том. Той беше учен-химик или нещо подобно и за последен път беше виждал Том в Щатите. Той е емигрант от Германия, получил американско гражданство. Но вие сигурно...

— Но аз сигурно знам това? Да, знам го, мисис Бетъртън. Мъжът ви изненада ли се, че го вижда?

— Да, много се изненада.

— А зарадва ли се?

— Да. Да, струва ми се.

— Но не сте съвсем сигурна? — настоя той.

— Е, не е бил от хората, на които Том държи особено много, поне така ми каза после. Това е всичко.

— Било е просто случайна среща? Не се ли уговориха да се срещнат някой друг ден?

— Не, срещата беше просто случайна.

— Разбирам. Третият контакт е бил с жена — мисис Карол Спийдър, също от Щатите. Как се случи това?

— Мисля, че дамата работеше нещо в ООН. Познавала Том от Америка и му позвъни от Лондон да му съобщи, че е тук и не искаме ли да се срещнем някой ден и да обядваме заедно.

— Вие искахте ли?

— Не.

— Вие не, но съпругът ви е искал!

— Какво! — тя го зяпна с учудване.

— Не ви ли е казал?

— Не.

Олив Бетъртън изглеждаше обърквана и смутена. Мъжът, който я разпитваше, я съжали, но не дотам, че да отстъпи. За първи път си помисли, че е наминал нещо.

— Не разбирам — обади се тя неуверено. — Струва ми се странно, че не ми е казал нищо за това.

— Обядвали са в „Дорсет“, където госпожа Спийдър е била отседнала, в сряда, на дванайсети август.

— На дванайсети август?

— Да.

— Да, май по това време ходи до Лондон... Нищо не ми е казал — тя отново млъкна. После изстреля въпроса: — Как изглежда тя?

Той побърза да я успокои:

— Не е от ефектните жени, мисис Бетъртън. Компетентна млада дама, която гони кариера, около трийсетгодишна. Нищо особено като външност. Абсолютно нищо не подсказва да е имала интимни отношения с мъжа ви. Точно затова е странно, че не ви е споменал за срещата.

— Да, да, разбирам.

— Сега помислете внимателно, мисис Бетъртън. Забелязахте ли някаква промяна у мъжа ви по това време? Да речем около средата на август? Това е приблизително една седмица преди конференцията.

— Не, не, нищо не забелязах. Нямахте нищо особено.

Джесъп въздъхна.

Устройството на бюрото му забръмча дискретно. Той вдигна слушалката.

— Да?

Гласът отсреща предаде:

— Тук има един човек, който иска да говори с някой от шефовете по случая Бетъртън.

— Как се казва?

Гласът отсреща дискретно се покашля.

— Ами не знам как точно го произнасяте, господин Джесъп. По-добре да ви го буквувам.

— Добре. Слушам ви.

Той надраска в бележника си буквите, които му издиктуваха.

— Поляк? — запита той накрая.

— Не каза, сър. Говори английски доста добре, но с лек акцент.

— Помоли го да почака.

— Тъй вярно, сър.

Джесъп затвори телефона. След това погледна Олив Бетъртън. Тя седеше там съвсем кротко, обезоръжаващо и безнадеждно спокойна. Той откъсна от бележника листчето с името, което току-що бе написал, и го бутна към нея.

— Познавате ли някой с това име?

Очите ѝ се разшириха от изненада, когато го прочете. За момент му се стори, че изглежда уплашена.

— Да — каза тя — да, познавам го. Той ми писа.

— Кога?

— Вчера. Той е братовчед на първата жена на Том. Току-що е пристигнал в страната. Беше много притеснен от изчезването на Том. Писа ми, за да ме пита имам ли новини за Том и за да ми изкаже най-дълбокото си съчувствие.

— Не сте чували нищо за него преди, така ли?

Тя поклати глава.

— Съпругът ви да го е споменавал?

— Не.

— Значи всъщност той може изобщо да не е братовчед на съпруга ви?

— Ами да, може и така да е. Не ми е идвало наум — тя внезапно се стресна. — Но нали първата жена на Том беше чужденка. Дъщерята на професор Манхайм. В писмото си този човек като че ли знаеше всичко за нея и Том. Беше съвсем етично и официално писмо и — и

беше от чужбина — нали разбирате, изглеждаше съвсем истинско. А и какъв е смисълът, искам да кажа, ако не е истинско?

— Ех, точно този въпрос си задава човек — Джесъп се усмихна едва забележимо. — Тук го правим толкова често, че започваме да виждаме мухата като слон!

— Да, нищо чудно — тя изведнъж потръпна. — Нещо като този ваш кабинет сред лабиринт от коридори и както в сънищата ти се струва, че никога няма да се измъкнеш оттук...

— Да, да, разбирам, че може би има клаустрофобичен ефект — каза любезно Джесъп.

Олив Бетъртън вдигна ръка и отметна назад косата от челото си.

— Повече не издържам, разбирате ли — оплака се тя, — да седя и да чакам. Искане ми се да се махна оттук и да ида някъде — просто само заради промяната. Например в чужбина. Някъде, където репортерите няма постоянно да ми звънят по телефона и хората да се зверят в мен. Непрекъснато се виждам с приятели и те не спират с въпросите си дали не съм научила нещо ново — тя спря и пак продължи: — Мисля, мисля си, че ще рухна. Опитвах се да бъда смела, но ми се събра твърде много. Моят лекар е на същото мнение. Той смята, че трябва веднага да замина някъде за три-четири седмици. Даже ми написа писмо. Ще ви го покажа.

Тя зарови из чантата си, извади един плик и го бутна по бюрото към Джесъп.

— Вижте какво пише.

Джесъп извади писмото от плика и го зачете.

— Да — каза той. — Да, разбирам.

И сложи пак писмото в плика.

— Значи мога да замина? — тя го гледаше нервно.

— Но разбира се, мисис Бетъртън — отговори той. Веждите му се повдигнаха учудено. — Защо не?

— Мислех, че ще бъдете против.

— Против? Но защо? Това си е лично ваша работа. Само го уредете така, че да мога да се свържа с вас, в случай че се появят новини.

— О, разбира се.

— Къде мислите да заминете?

— Някъде, където има слънце и няма много англичани. Испания или Мароко.

— Много хубаво. Ще ви се отрази добре, сигурен съм.

— О, благодаря ви, благодаря ви много.

Тя се изправи, развълнувана и обнадеждена. Нервността ѝ все още се усещаше.

Джесъп също стана, ръкува се с нея и натисна бутона за придружител, който да я изведе. После се върна на мястото си и седна на стола. Известно време лицето му остана безизразно, както преди, а след това бавно се усмихна. Вдигна телефонната слушалка.

— Вече мога да приема майор Глидр — каза той.

2

— Майор Глидр? — Джесъп малко се поколеба при произнасянето на името.

— Трудно е, да — съгласи се разбиращо посетителят. Явно това го забавляваше. — През войната вашите сънародници ме наричаха Глайдър. А сега в Щатите ще променя името си на Глин — така е по-лесно за всички.

— От Щатите ли идвате?

— Да, пристигнах преди една седмица. Прощавайте, вие сте господин Джесъп, да?

— Аз съм Джесъп.

Другият го изгледа с любопитство.

— Е — каза той, — чувал съм за вас.

— Така ли? От кого?

Другият се усмихна.

— Май напредваме твърде бързо, а? Преди да ми позволите да задам някои въпроси, ще ви представя това писмо от посолството на Съединените щати.

Той го подаде с поклон. Джесъп го пое, прочете няколкото реда учтиви предисловия и го остави. Изгледа посетителя си с преценяващ поглед. Беше висок човек, с доста решителен вид, на около трийсет години. Русата му коса беше късо подстригана, по европейската мода. Непознатият говореше много бавно и внимателно, с подчертано чуждестранна интонация въпреки граматическата точност. Не проявяваше никаква нервност или неувереност, което само по себе си беше необичайно. Повечето хора, които влизаха в този кабинет, бяха нервни, възбудени или уплашени. Понякога бяха прикрити, понякога невъздържани.

А този човек се владееше напълно. Имаше лице на играч на покер, който знае какво и защо върши; лице на човек, който не би се измамил да каже повече, отколкото смята за необходимо.

Джесъп любезно се обърна към него:

— С какво можем да ви бъдем полезни?

— Дойдох да попитам дали нямате никакви новини за Томас Бетъртън, който изчезна наскоро почти сензационно. Знам, че не може да се вярва на всичко, което пишат по вестниците, и затова питам откъде мога да получа надеждна информация. Казват ми — от вас.

— Съжалявам, но нямаме точна информация за Бетъртън.

— Мислех, че може би е бил изпратен в чужбина с някаква мисия — той млъкна и сетне добави съвсем свойски: — Нали знаете, шушу-мушу.

— Драги господине — Джесъп имаше обиден вид, — Бетъртън беше учен, а не дипломат или таен агент.

— Поставихте ме на място. Но етикетите невинаги са точни. Сигурно ще ме попитате защо проявявам интерес към случая. Томас Бетъртън беше мой роднина по линия на съпругата му.

— Да, доколкото си спомням, вие бяхте племенник на покойния професор Манхайм.

— Аха, вече знаете това. Добре сте информирани тук.

— Идват хора и ни казват някои неща — промърмори Джесъп. — Съпругата на Бетъртън беше тук. Тя ми каза. Писали сте й писмо.

— Да, за да изкажа съболезнованията си и да попитам дали няма пресни новини.

— Много правилно.

— Майка ми беше единствената сестра на професор Манхайм. Те бяха много привързани един към друг. Във Варшава, когато бях малък, прекарвах много време в дома на вуйчо си, а дъщеря му Елза ми беше като сестра. Когато баща ми и майка ми умряха, домът на вуйчо ми и братовчедка ми стана мой дом. Това бяха щастливи дни. После дойде войната, трагедиите, ужасите... Няма да говорим за всичко това. Вуйчо ми и Елза се спасиха в Америка. А аз останах в нелегалната съпротива и след края на войната ми възложиха някои задачи. Само веднъж посетих Америка, за да се видя с вуйчо си и братовчедка си, това беше всичко. Но дойде време, когато задълженията ми в Европа приключиха. Възнамерявах да се преселя завинаги в Щатите. Надявах се да бъда близо до вуйчо си, до братовчедка си и нейния съпруг. Но уви — той разпери ръце, — отивам там и откривам, че вуйчо ми е умрял, братовчедка ми също, а мъжът ѝ е дошъл в тази страна и се е оженил повторно. И ето че отново съм без семейство. След това

прочитам за изчезването на известния учен Томас Бетъртън и пристигам тук, за да видя какво може да се направи — той млъкна и погледна въпросително Джесъп.

Джесъп устоя на погледа му с безизразно лице.

— Защо изчезна той, мистър Джесъп?

— Това — каза любезно Джесъп — искаме и ние да разберем.

— Може би все пак знаете?

Джесъп се замисли с известно любопитство колко лесно би било да разменят ролите си. В този кабинет той беше свикнал да задава въпросите. А непознатият мъж пред него се опитваше да заеме ролята му на инквизитор. Усмиввайки се все така любезно, Джесъп отвърна:

— Уверявам ви, че не знам.

— Но подозирате нещо?

— Възможно е — каза Джесъп предпазливо — нещата да следват определен ред... Подобни инциденти са се случвали и преди.

— Зная — посетителят бързо изреди половин дузина случаи. — И все учени — завърши той многозначително.

— Да.

— Дали не са отишли отвъд желязната завеса?

— Възможно е, но не знаем.

— Но те са заминали по свое желание.

— Дори това е трудно да се каже — рече Джесъп.

— Смятате ли, че това не е моя работа?

— О, моля ви.

— Но вие сте прав. Интересът ми е само заради Бетъртън.

— Простете ми — възрази Джесъп, — ако все пак не разбирам интереса ви. В края на краищата Бетъртън не ви е кръвен роднина. Вие дори не го познавате.

— Това е вярно. Но за нас, поляците, семейството е нещо много важно. Съществуват задължения — той се изправи и се поклони вдървено. — Съжалявам, че ви отнех времето и ви благодаря за любезността.

Джесъп също се изправи.

— Съжалявам, че не можем да ви помогнем — каза той, — но ви уверявам, че сме в пълно неведение. Ако все пак науча нещо, къде мога да ви намеря?

— Кеър от посолството на САЩ ще ме открие. Благодаря ви — той отново се поклони официално.

Джесъп натисна бутона. Майор Глидр напусна стаята. Джесъп вдигна слушалката.

— Предайте на полковник Уортън да дойде в кабинета ми.

Когато Уортън влезе в стаята, Джесъп се обърна към него:

— Най-сетне нещата се раздвижиха.

— Как?

— Мисис Бетъртън иска да замине в чужбина.

Уортън подсвирна:

— Отива при мъжлето си?

— Храня подобни надежди. Дойде запасена със съответното писмо от личния си лекар — пълна необходимост от почивка и смяна на климата.

— Звучи добре!

— Естествено, може и да е вярно — предупреди Джесъп. — Най-обикновено излагане на фактите.

— Тук никога не се ръководим от такава гледна точка — рече Уортън.

— Знам. И трябва да ти кажа, че тя изигра ролята си доста убедително. Нито за момент не сбърка.

— Предполагам, че не си научил нищо ново от нея?

— Само една дребна нишка. Онази жена Спийдър, с която Бетъртън е обядвал в „Дорсет“.

— Да?

— Не е казал на жена си за обяда.

— Аха! — Уортън съобразяваше. — Смяташ ли, че това може да има някаква връзка?

— Може би. Карол Спийдър беше разпитвана от Комисията за разследване на антиамериканска дейност. Излезе чиста, но въпреки това... да, въпреки това върху нея бе хвърлена сянка или поне те така смятат. Това е един ВЪЗМОЖЕН контакт. Единственият, който сме открили досега за Бетъртън.

— А какво ще кажеш за контактите на мисис Бетъртън — някоя евентуална връзка в последно време, която би могла да провокира това нейно заминаване в чужбина?

— Никакъв личен контакт. Вчера е получила писмо от един поляк, братовчед на първата жена на Бетъртън. Той току-що беше при мен — просто питаше за подробности и така натагък.

— Как изглежда?

— Недействителен — отвърна Джесъп. — Държи се като чужденец, учтив, познава етикета, но някак странно нереален като личност.

— Смяташ ли, че може да е бил връзката, която й дава знак?

— Възможно е. Не знам. Той ме озадачи.

— Предполагам, ще го държите под око?

Джесъп се усмихна.

— Да, натиснах звънеца два пъти.

— Ах ти, паяк такъв, с твоите стари номера! — Уортън отново стана делови. — Е, как ще действате?

— Смятам да е Джанет и другите, както обикновено. Испания или Мароко.

— Не Швейцария?

— Този път не.

— Испания или Мароко ми се струват костелив орех за тях.

— Не бива да подценяваме противника.

Уортън прекара пръст през секретните папки с отвращение.

— Това май са единствените две страни, в които НЕ СА ВИЖДАЛИ Бетъртън — тъжно каза той. — Е, ще бъде една чисто нова офанзива. Господи, ако този път попаднем на следа...

Джесъп се облегна на стола си.

— Отдавна не съм излизал в отпуска — въздъхна той. — Повдига ми се вече от този кабинет. Може и аз да направя едно малко пътуване в чужбина.

3

I

— Полет 108 до Париж на Еър Франс. Отгук, моля.

Пътниците в салона на летище Хийтроу станаха от местата си. Хилъри Крейвън вдигна малкото си пътническо куфарче от гущерова кожа и се отпрати заедно с другите пътници към самолетната писта. Вятърът ѝ се стори пронизващо студен след затопления въздух в салона.

Хилъри потръпна и се загърна по-плътено в коженото си палто. Последва пътниците към мястото, където ги чакаше самолетът. Това е то! Заминава и се спасява! От сивотата, от студа, от мъртвилото и вцепенението на мъката. Спасение сред слънце, синьо небе и нов живот. Ще отхвърли цялото непосилно бреме зад гърба си — мъртвото бреме на скръбта и разочарованието. Изкачи се по самолетната стълба и се наведе, за да влезе вътре. Стюардът я придружи до мястото ѝ. За първи път от толкова месеци насам усещаше облекчение от болката — тъй остра до този момент, че бе добила почти физическо измерение. „Изчезвам!“ — каза си тя, „Махам се!“

Ревът и тътенът на самолета ѝ подействаха възбуждащо. Сякаш в тях се криеше някаква първична свирепост. Няма по-страшна мъка от цивилизованата мъка, мислеше си тя. Сива и безнадеждна. Но вече изчезвам!

Самолетът тръгна плавно по пистата. Стюардесата съобщи:

— Моля, затегнете коланите си.

Машината направи полузабой и се закова в очакване на сигнала за излитане. Хилъри си помисли: „Сигурно самолетът ще катастрофира... а може и никога да не се отлепи от земята. И това ще бъде краят, най-доброто разрешение на всичко.“ Измина сякаш цяла вечност в чакане, в очакване на сигнала за старт към свободата. Завладяха я абсурдни мисли: „Никога няма да се измъкна, никога. Ще остана тук като затворник...“

О, най-сетне.

Последен рев на моторите и самолетът се втурна напред, препускайки по пистата все по-бързо и по-бързо. Хилъри си помисли: „Няма да се вдигне. Не може... Това е краят.“ А, май вече бяха над земята. Издигаше се не толкова самолетът, колкото земята се спускаше все по-ниско, пропадеше, отблъскваше проблемите, разочарованията и погубените надежди надолу под реещото се същество, устремило се гордо към облаците. Издигаха се все по-нависоко, кръжейки, а аеродрумът вече се открояваше като миниатюрна детска играчка там долу. Малки смешни пътчета, странни железопътни релси с влакчета-играчки върху тях. Един нелеп детски свят, в който хората обичаха, мразеха и разбиваха сърцата си. Но всичко това нямаше значение, защото беше толкова смешно, тъй дребно и незначително. Сега под тях се разстилаха само облаци — гъста, сивкавобяла маса. Сигурно вече прекосяваха Ламанша. Хилъри се облегна назад и затвори очи. Спасение. Спасение. Тя бе напуснала Англия, Найджъл, тъжната малка могила, където бе гробът на Бренда. Всичко остана зад гърба ѝ. Отвори очи и отново ги затвори с дълга въздишка. Заспа...

II

Когато Хилъри се събуди, самолетът вече се приземяваше. „Париж“ — помисли си тя, като се изправи на седалката и протегна ръка към чантата си. Но не беше Париж. Стюардесата се появи в салона и съобщи бодро, с онзи глас на детска гувернантка, който вбесяваше някои пътници:

— Ще кацнем в Бове, тъй като в Париж има гъста мъгла.

Целият ѝ вид сякаш подсказваше: „Не е ли чудесно това, деца?“ Хилъри надникна през малкото прозорче до себе си. Не може да види кой знае колко. Бове също изглеждаше обвит в мъгла. Самолетът бавно кръжеше. Мина известно време, преди да кацне. След това пътниците бяха поведени през студената влажна мъгла и вкарани в груба дъсчена постройка с няколко стола вътре и дълъг дървен тезгях. Хилъри се почувства потисната, но се опита да пропъди това усещане. Един човек до нея промърмори:

— Старо военно летище. Няма никакво отопление и удобства. Все пак нали сме сред французи, все ще ни поднесат нещо за пийване.

Така и стана. Почти веднага се появи някакъв човек с ключове и не след дълго на пътниците бяха сервирани различни видове алкохолни напитки за повдигане на духа. Това им помогна да се въоръжат с търпение за дългото и досадно чакане.

Изминаха няколко часа, без нищо да се случи. От мъглата изникваха и кацаха други самолети, също отклонени от Париж. Скоро малкото помещение се изпълни с премръзнали и изнервени хора, които ругаеха закъснението.

На Хилъри всичко ѝ изглеждаше нереално. Все едно че още сънуваше, милостиво защитена от сблъсъка с действителността. Това беше само отлагане, въпрос на изчакване. Спасителното ѝ пътуване още не бе приключило, бягството не бе завършено. Все още беше на път към убежището, където животът започваше наново. Оптимизмът надделя. Надделя през дългото изтощително закъснение, надделя през миговете на хаос, когато дълго след залез-слънце съобщиха, че са пристигнали автобуси, които ще откарат пътниците до Париж.

След което настъпи невъобразима бъркотия от пристигащи и заминаващи пътници, служители и носачи, мъкнещи багаж, които бързаха и се блъскаха в тъмнината. Най-сетне, с вледенени от студ крака, Хилъри се озова в някакъв автобус, който бавно си запроправя път през мъглата към Париж.

Дългото и изморително пътуване продължи четири часа. Беше полунощ, когато пристигнаха на площада на инвалидите и Хилъри с облекчение грабна багажа си и взе такси до хотела, където имаше запазена стая. Беше прекалено изтощена, за да яде — взе само горещца вана и се търкулна в леглото.

Самолетът за Казабланка трябваше да излети от летище Орли на другия ден сутринта в десет и половина. Но когато пристигна в Орли, там цареше пълна бъркотия. Самолетите, принудени да кацат на всевъзможни места из Европа, бяха объркали цялото разписание.

Измъчен чиновник от гишето на заминаващите пътници сви рамене и каза:

— Изключено мадам да излети с полета, за който направила резервация. Цяло разписание трябвало да се промени. Ако мадам седне само за минута, може всичко да се уреди.

Накрая я извикаха да ѝ съобщят, че има място в самолета за Дакар, който обикновено не каца в Казабланка, но сега по изключение

ще кацне.

— Ще пристигнете с три часа закъснение. Това е всичко, което може да се направи, мадам, с този късен полет.

Хилъри се съгласи без протести и служителят остана изненадан и определено доволен от начина, по който тя прие нещата.

— Мадам не си представя трудности, през които аз минал тази сутрин — оплака се той. — *Enfin*^[1], това е неразумно, тези господа пътници. Аз не направил мъглата! Тя естествено причинила бъркотия. Човек трябва приема нещата по-весело — това казвам аз, макар че неприятно да се променят планове. *Après tout*^[2], мадам, малко закъснение — един, два или три часа — какво значение има? Какво значение има с кой самолет пристигнеш в Казабланка?

И все пак точно в този ден това имаше много по-голямо значение, отколкото си представяше малкият французин, успокоявайки я по този начин. Защото когато Хилъри най-сетне пристигна в Казабланка и стъпи на огряното от слънце летище, носачът, който вървеше до нея с претрупана от багаж количка, отбеляза:

— Имате късмет, мадам, че не бяхте в предишния самолет, редовния полет за Казабланка.

— Защо, какво е станало? — попита Хилъри.

Човекът се озърна наоколо неспокойно, но в края на краищата новината не можеше да остане в тайна. Той снижи поверително глас и се наведе към нея.

— Лоша работа! — промърмори той. — Разби се при кацането. Пилотът и навигаторът са мъртви, както и повечето пътници. Четирима или петима са останали живи и са откарани в болницата. Някои от тях са тежко ранени.

Първата реакция на Хилъри беше заслепяващ гняв. Мисълта, която почти автоматично мина през ума ѝ, беше. „Защо аз не бях в този самолет? Ако бях там, всичко щеше да е свършило вече — щях да съм мъртва — далеч от всичко. Никакви душевни терзания и мъки. Хората в самолета са искали да живеят. А аз — на мен ми е все едно. Защо не бях аз?“

Тя мина през митническата проверка, която беше чиста формалност, и взе такси до хотела. Беше прекрасен, облян от слънчева светлина следобед, когато слънцето вече преваля към залез. Кристалният въздух и златистата светлина — точно така си го беше

представяла. Пристигна! Зад нея останаха мъглата, студът и лондонският мрак; загърбила беше мъката, нерешителността; светът бе сияен, грееше слънце.

Тя прекоси стаята, отвори капациите на прозорците и погледна към улицата. Да, всичко беше, както в представите ѝ. Хилъри бавно се отдръпна от прозореца и седна на края на леглото. Спасение, спасение! Това бе припевът, който си тананикаше наум, откакто бе напуснала Англия. Спасение, спасение. И изведнъж, сякаш поразена от гръм, осъзна ужасната, студена истина — СПАСЕНИЕ НЯМАШЕ.

Всичко тук бе точно такава, каквото беше и в Лондон. Самата тя, Хилъри Крейвън, си беше същата. Опитвала се е да избяга от себе си, но Хилъри Крейвън в Мароко бе същата, каквато бе и в Лондон. Тя тихичко си каза: „Каква глупачка съм била — каква глупачка. Защо съм си мислила, че като се махна от Лондон, ще се почувствам по-различно?“ Гробът на Бренда — тази малка трогателна могилка, беше в Англия; и Найджъл скоро щеше да се ожени за новата си жена в Англия. Защо си е въобразявала, че тези две неща ще имат по-малко значение за нея тук? Така ѝ се е искало да бъде, това е то. Е, всичко вече бе приключило. Тя се бе опълчила срещу действителността, срещу истината за себе си, срещу това, кое може и кое не може да понесе. Човек може да изтърпи много неща, мислеше си Хилъри, докато има причина да ги търпи. Тя беше изтърпяла продължителното си боледуване, изневярата на Найджъл, както и жестоките и брутални обстоятелства около нея. Беше понесла всичко това заради Бренда.

След това дойде дългата, бавна, обречена битка за живота на Бренда и окончателното поражение... Сега нямаше повече за какво да живее. Трябваше да измине целия път до Мароко, за да го проумее. В Лондон я беше завладяло особеното и объркано усещане, че само да може да замине някъде и ще забрави всичко, което е оставила зад себе си. Ще започне нов живот. Затова си бе набелязала това място — то нямаше нищо общо с миналото ѝ. Беше нещо съвършено ново — тук имаше всичко, което тя толкова обичаше: слънце, чист въздух, непознати хора и обичаи. Тук, беше решила тя, нещата ще бъдат различни. Но те не бяха различни. Същите си бяха. Това бяха простите факти, от които нямаше измъкване. Тя — Хилъри Крейвън, нямаше повече никакво желание за живот. Беше съвсем просто.

Ако не се беше намесила мъглата, ако беше пътувала със самолета, за който имаше резервация, досега проблемите ѝ щяха да са решени. Щеше да лежи в някоя известна френска морга с натрошено, разнебитено тяло и с душа, почиваща в мир, освободена от страданието. Е, можеше да постигне подобен край, но трябваше да си направи малко труд.

Щеше да е толкова лесно, ако си носеше приспивателно. Спомни си как бе помолила доктор Грей и странния му поглед, когато ѝ отвърна:

— По-добре недейте. Много по-хубаво е да свикнете да заспите по естествен начин. В началото може да е трудно, но се постига.

Особено изражение на лицето му. Дали е знаел или е подозирал, че ще стигне дотам? Сигурно не е било толкова трудно да се досети. Тя се изправи решително. Ще иде в някоя аптека.

III

Хилъри винаги си беше представяла, че в чужди градове можеш съвсем лесно да си купиш лекарства. За своя изненада откри, че тук това не е така. Първият аптекар, при който отиде, ѝ даде само две дози. За по-голямо количество, информира я той, е нужна рецепта от лекар. Тя му благодари с безгрижна усмивка и излезе бързо от аптеката, при което на вратата се сблъска с висок млад мъж, с твърде сериозен вид, който ѝ се извини на английски. Когато вече излизаше, го чу да пита за паста за зъби. Това някак я развесели. Стори ѝ се толкова смешно, банално и нормално. Внезапно я прониза остра болка, защото пастата, която той търсеше, беше любимата марка на Найджъл. Пресече улицата и влезе в отсрещния магазин. Когато се върна в хотела, беше обиколила четири аптеки. В третата аптека ѝ стана забавно, като видя отново младия мъж, който ѝ напомняше на бухал, упорито да търси своята малка паста за зъби, която явно не се внасяше често от френските фармацевти в Казабланка.

Хилъри изпита известно безгрижие, след като смени роклята си и се гримира, преди да слезе да вечеря. Нарочно се появи долу колкото се може по-късно, от страх да не срещне някой от пътниците или от екипажа на самолета. Това по принцип беше малко вероятно, тъй като

самолетът бе продължил за Дакар и тя смяташе, че е единствена пътничка, слязла в Казабланка.

Ресторантът бе полупразен по това време, но тя забеляза младия англичанин с лице на бухал, който привършваше вечерята си на масата до стената. Той четеше френски вестник и изглеждаше изцяло погълнат от него.

Хилъри си поръча солидна вечеря с половин бутилка вино. Усецаше някаква замайваща възбуда. Помисли си: „В края на краищата не е ли това последното приключение?“ След това поръча да ѝ занесат в стаята шише минерална вода „Виши“ и се качи там, веднага щом напусна ресторанта.

Келнерът донесе водата, махна капачката, постави шишето върху масата и като ѝ пожела лека нощ, напусна стаята. Щом вратата след него се затвори, тя отиде до нея и завъртя ключа в ключалката. Извади от чекмеджето на тоалетната масичка четирите малки пакетчета, които беше купила от аптеките, и ги отвори. Изсипа таблетките на масичката и си наля чаша вода. Лекарството беше във вид на таблетки и трябваше само да ги глътне с помощта на минералната вода „Виши“.

Сърцето ѝ заби учестено. Усети нещо като страх, но то бе по-скоро възбуда, отколкото инстинктивното отдръпване, което би я накарало да се откаже от плана си. Беше напълно спокойна и наясно по въпроса. Това най-сетне щеше да ѝ донесе спасение — истинското спасение. Погледна към писалището, като обмисляше да ти да остави писмо. Накрая се отказа. Нямаше роднини, нито близки и скъпи приятели; нямаше никого, с когото би пожелала да се сбогува. Колкото до Найджъл, не искаше да го товари с излишни угризения, пък и дали едно писмо би постигнало подобен резултат? Найджъл вероятно ще прочете във вестника, че някоя си госпожа Хилъри Крейвън е починала от свръхдоза сънотворни таблетки в Казабланка. Съобщението сигурно ще е съвсем кратко и той ще го приеме за чиста монета, „Бедната стара Хилъри — ще си каже, — какъв лош късмет.“ И може би тайничко ще изпита силно облекчение. Защото тя предполагаше, че малко му тежеше на съвестта, а той обичаше да се чувства чист пред себе си.

Но Найджъл вече ѝ се струваше толкова далечен и някак странно незначителен. Нямаше какво повече да върши. Ще погълне хапчетата, ще легне в леглото и ще заспи. И няма да се събуди. Не изпитваше или поне си мислеше, че не изпитва религиозни чувства. Смъртта на

Бренда беше затворила тази страница. Нямахме нищо друго, с което да се съобразява. Отново беше пътник, както на летище Хийтроу — пътник, очакващ да се отправи в неизвестно направление, необременен от багаж и от сбогувания. За първи път в живота си беше свободна съвършено свободна да постъпи, както намери за добре. С миналото вече беше скъсала. Нестихващата болка, която я теглеше надолу, щом се събудеше, бе изчезнала. Да. Лека, свободна, необременена! Готова да тръгне на път.

Протегна ръка към първата таблетка. В този момент се му дискретно почукване на вратата. Хилъри се намръщи. Продължи да седи, а ръката ѝ увисна във въздуха. Кой ли бе това? Камериерката? Не, леглото беше оправено. Може да е някой във връзка с документите или паспорта ѝ? Сви рамене. Защо да си прави труда да отваря? Който и да е, щеше да си тръгне след малко и да дойде в друго време.

Отново се почука, този път малко по-силно. Хилъри не помръдна. Едва ли е нещо наистина спешно и който и да чука, сигурно скоро ще си тръгне.

Очите ѝ бяха приковани във вратата и изведнъж се разшириха от удивление. Ключът бавно се завъртя обратно в ключалката. После изскочи напред и падна на пода с металически звън, след което дръжката се натисна, вратата се отвори и един мъж влезе вътре. Тя разпозна в него сериозния млад човек с лице на бухал, който купуваше паста за зъби. Хилъри го гледаше втрещено. Беше прекалено стресната, за да каже или стори нещо. Младият мъж се обърна кръгом, затвори вратата, вдигна ключа от пода, сложи го в ключалката и го превъртя. После се приближи до нея и седна на стола от другата страна на масата. Произнесе:

— Казвам се Джесъп.

Това ѝ се стори най-нелепото нещо, което бе чувала.

Лицето ѝ изведнъж пламна. Тя се наведе напред и запита с леден гняв:

— Какво, но дяволите, правите тук, мога ли да знам?

Той я погледна сериозно и премигна.

— Интересно — каза той, — и аз исках да ви попитам същото — и кимна леко встрани към лекарствата на масата.

Хилъри рязко отсече:

— Не ви разбирам.

— О, разбирате ме.

Хилъри млъкна. Просто беше онемяла. На устните ѝ напиреха думи на възмущение. Искаше да му заповяда да излезе от стаята. Но колкото и странно да бе, любопитството ѝ надделя. Въпросът се изплъзна от устните ѝ така естествено, че тя едва ли разбра как го е задала:

— Този ключ — той сам ли се завъртя в ключалката?

— О, това ли? — по лицето на младия човек изведнъж се разля момчешка усмивка, която го преобрази. Той бръкна в джоба си, извади някакъв метален инструмент и ѝ го подаде.

— Ето го — каза той, — много удобно инструментче. Вкарваш го в ключалката от другата страна, то обхваща ключа и го превърта — той си го взе обратно и го прибра в джоба си. — Крадците го използват.

— Значи сте крадец?

— Не, не, мисис Крейвън, бъдете справедлива. Аз все пак почуках. Крадците не чукат. И като се разбра, че няма да ме пуснете, използвах това.

— Но защо?

Погледът на госта отново се премести върху лекарствата на масичката.

— На ваше място не бих го правил — обади се той. — Изобщо не е това, което мислите. Вие си мислите, че само заспивате, без да се събудите. Само че не е точно така. Има най-различни неприятни последици. Например конвулсии понякога или гангрена на кожата. Ако сте устойчива към лекарството, ще ви трябва доста време, докато подейства и някой може да ви посети междувременно, при което следват какви ли не неприятности. Стомашна сонда, рициново масло, горещо кафе, шамари и раздрусване. Много е унизително, уверявам ви.

Хилъри се облегна на стола и присви очи. Сви леко юмруци и се насили да се усмихне.

— Ама че смешен човек — възкликна тя. — Да не сте си помислили, че се самоубивам или нещо подобно?

— Не само си го помислих — отвърна младият мъж на име Джесъп, — ами съм съвсем сигурен. Знаете ли, бях в аптеката, когато вие влязохте. Впрочем купувах си паста за зъби. Нямахме такава, каквато търсех, и отидох в друга аптека. И ето ви и там — пак питате за приспивателни хапчета. Е, видя ми се малко странно, нали

разбирате, и затова ви проследих. Всичките тези сънотворни таблетки от различни места — това може да значи само едно.

Тонът му беше приятелски, фамилиарен и твърде самоуверен. Наблюдавайки го, Хилъри заряза преструвките.

— Значи вие не намирате, че е непростимо нахалство от ваша страна да се опитвате да ме спрете?

Той се замисли по въпроса за миг-два и сетне поклати глава.

— Не. Това е едно от нещата, които НЕ МОЖЕШ да не направиш — ако ме разбирате какво искам да кажа.

Хилъри заговори разпалено:

— Можете да ме спрете за момента. В смисъл че можете да вземете хапчетата и да ги изхвърлите през прозореца или нещо подобно, но не можете да ме спрете да си купя нови на другия ден или да скоча от най-горния етаж на сградата, или пък да се хвърля под някой влак.

Младият човек се замисли.

— Не — каза той, — съгласен съм, че не мога да ви спра да извършите някое от тези неща. Но е въпрос дали ще го направите. Имам предвид утре.

— Мислите, че утре ще се чувствам по-различно? — попита Хилъри с едва забележима горчивина.

— Така е с хората — отвърна Джесъп почти извинително.

— Да, може би — замисли се тя. — Ако правиш нещо в изблик на силно отчаяние. Но ако отчаянието е хладно премислено, тогава е друго. Аз нямам за какво да живея, разбирате ли.

Джесъп наклони приличната си на бухал глава на една страна и замига.

— Интересно — забеляза той.

— Не бих казала. Няма нищо интересно. Аз не съм особено интересна жена. Съпругът, когото обичах, ме напусна, единственото ми дете почина много мъчително от менингит. Нямам близки приятели и роднини. Нямам призвание. Няма изкуство, занаят или работа, с които да обичам да се занимавам.

— Лошо — каза Джесъп с разбиране и добави леко колебливо: — Нали не смятате това за грях?

Хилъри отвърна разгорещено:

— Защо да е грях? Това е МОЯТ живот.

— О, да, да — побърза да се съгласи Джесъп. — Аз нямам кой знае какви високи морални принципи, но ИМА хора, така да се каже, които смятат, че това е грях.

Хилъри заяви:

— Аз не съм от тях.

Мистър Джесъп прибави не съвсем намясто:

— Така е.

Той седеше там и я гледаше, мигайки замислено.

Хилъри каза:

— Е, може би вече, господин ъ-ъ...

— Джесъп — представи се младият мъж.

— Е, може би вече ще ме оставите на мира, господин Джесъп?

Но Джесъп поклати глава.

— Все още не. Искан да узная какво се крие зад всичко това, нали разбирате. Сега вече ми е ясно, нали? Животът не ви интересува, не ви се живее повече и в една или друга степен приветствате идеята за смъртта?

— Да.

— Добре — продължи весело Джесъп. — Вече знаем къде сме. Да преминем към следващата точка. Непременно ли трябва да са хапчета за сън?

— Какво искате да кажете?

— Ами, вече ви споменах, че не са толкова романтични, колкото изглеждат. Да скочиш отнякъде също не е привлекателно. Невинаги умираш веднага. Същото се отнася и за хвърлянето под влак. Това, за което намервам, е, че има и други начини.

— Не ви разбирам.

— Подказвам ви просто друг метод. Всъщност доста рискован. А в известна степен и вълнуващ. Ще бъда честен с вас. Шансът да не умрете, е едно на сто. Но при създадите се обстоятелства, не ми се вярва да възразите да изчакате дотогава.

— Нямам никаква представа за какво говорите.

— Естествено е да нямате — успокой я Джесъп. — Още не съм започнал да ви обяснявам. Боя се, че ще трябва доста да говоря — историята е дълга, искам да кажа. Да карам ли?

— Може.

Джесъп небрежно отмина неохотния тон, с който бе дадено съгласието. Той подхвана разказа си по възможно най-бухалския си начин.

— Вие имате вид на жена, която чете вестници, и общо взето, сте в течение на събитията, предполагам — каза той. — Сигурно сте чели, че от време на време изчезват различни учени. Онзи италианец, който изчезна преди една година, а сега и един млад учен, Томас Бетъртън, изчезна преди около два месеца.

Хилъри кимна.

— Да, четох за това във вестниците.

— Е, зад всичко това се крие много повече, отколкото пишат вестниците. Искам да кажа, че изчезват повече хора. Те невинаги са учени. Има млади хора, работили над важни медицински изследвания. Други са изследователи-химици, някои — физици, имаше и един адвокат. О, много са — тук, там и навсякъде. Е добре, живеем, така да се каже, в свободна страна. Ако искаш, можеш да я напуснеш. Но точно в тези случаи искаме да разберем ЗАЩО тези хора я напускат, КЪДЕ отиват, а също е важно да знаем и ПО КАКЪВ НАЧИН я напускат. Дали заминават по свое собствено желание? Отвлечени ли са? Дали не са шантажирани? Накъде тръгват, каква е организацията, която ръководи всичко това, и какви са крайните ѝ цели? Много въпроси. Искаме да знаем отговора им. Вие можете да ни помогнете да го получим.

Хилъри го гледаше слисано.

— Аз? Но как? И защо?

— Ето че стигаме до конкретния случай Томас Бетъртън. Той изчезна от Париж преди малко повече от два месеца. В Англия остави съпруга. Тя буквално обезумя — поне каза, че е обезумяла. Кълнеше се, че нямала представа защо, къде и как е заминал. Това може да е вярно, а може и да не е. Някои хора — и аз съм един от тях — смятат, че не е вярно.

Както седеше в стола си, Хилъри се наведе напред. Без да ще, ѝ стана интересно. Джесъп продължи:

— Бяхме се подготвили да държим мисис Бетъртън под око. Преди около две седмици тя ме посети и сподели, че лекарят ѝ наредил да замине в чужбина, за да си даде пълна почивка и да се поразсее. С нищо не могла да бъде полезна в Англия, а и непрекъснато ѝ

досаждали разни хора — журналисти и вестниците, роднини и любезни приятели.

Хилъри сухо промълви:

— Представям си.

— Да, не е приятно. Съвсем естествено е да иска да се спаси за известно време.

— Съвсем естествено, бих казала и аз.

— Да, но ние от нашия отдел имаме зли и недоверчиви мозъци, нали разбирате. Организирахме наблюдение върху мисис Бетъртън. Вчера тя напусна Англия, както се канеше, и замина за Казабланка.

— Казабланка?

— Да — на път и за други градове в Мароко, естествено. Всичко е съвсем открито и извън съмнение; правят се планове и предварителни резервации. Но това пътуване до Мароко е можело да се окаже точката, от която мисис Бетъртън ще премине в неизвестността.

Хилъри сви рамене.

— Не виждам какво общо имам аз тук.

Джесъп се усмихна.

— Общото е, че имате разкошна червена коса, мисис Крейвън.

— Коса?

— Да, това е най-очевидното нещо във външността на мисис Бетъртън. Вероятно сте разбрали, че самолетът преди вашия се е разбил при приземяването?

— Зная. Аз трябваше да пътувам с него. Всъщност имах резервация за този самолет.

— Интересно — обади се Джесъп. — Е, мисис Бетъртън е била на борда му. Не е загинала. Измъкнали са я от мястото на катастрофата още жива и сега е настанена в болница. Но според лекаря едва ли ще изкара до утре сутринта.

В очите на Хилъри проблесна слабо пламъче. Тя го погледна изпитателно.

— Да — кимна Джесъп, — сега сигурно разбирате що за самоубийство ви предлагам. Идеята ми е мисис Бетъртън да продължи пътуването си. Тоест идеята ми е вие да се превърнете в мисис Бетъртън.

— Но това е напълно невъзможно — възрази Хилъри. — Искам да кажа, те веднага ще познаят, че аз не съм истинската мисис Бетъртън.

Джесъп наклони глава встрани.

— Това безспорно зависи изцяло от това, какво разбирате под „те“. Кой е или кои са „те“? Има ли такова нещо, такива хора като „те“? Ние не знаем. Но мога да ви кажа едно нещо. Ако приемем най-логичното определение за „те“, то тези хора работят в съвсем изолирани, самостоятелни клетки. Това е неотменна мярка за тяхната сигурност. Ако пътуването на мисис Бетъртън е предназначено и предварително планирано, то хората, които отговарят за него тук, ще знаят малко за английската му нишка. В определен момент те ще установят контакт с някаква жена на някакво място и ще продължат оттам нататък. Описанието на мисис Бетъртън според паспорта ѝ е: ръст — 171 см; коса — червена; очи — сини; уста средно голяма; отличителни белези — няма. Съвсем добре.

— Но властите тук, те сигурно...

Джесъп се усмихна:

— В това отношение нещата ще бъдат наред. Самите французи са загубили неколцина свои ценни млади учени и химици. Така че те ще ни съдействат. Историята ще бъде следната: мисис Бетъртън е настанена в болница с мозъчно сътресение. Мисис Крейвън, друга пътничка от разбития самолет, също ще бъде приета в болницата. След един-два дни мисис Крейвън почива в болницата, а мисис Бетъртън ще бъде изписана с леки травми от сътресението, но в състояние да продължи пътуването си. Самолетната катастрофа е действителна, мозъчното сътресение е истинско, а едно сътресение ви осигурява много добро прикритие, то е извинение за различни пропуски в паметта или неуравновесено поведение.

Хилъри възкликна:

— Но това е лудост!

— Ами да, лудост е — съгласи се Джесъп, — и какво от това? Задачата е много трудна и ако опасенията ни се оправдаят, вие вероятно няма да се отървете леко. Разбирате ли, аз съм съвсем откровен, но що се отнася до вас, вие сте готова и горите от нетърпение да си сложите главата в торбата. Като алтернатива на

хвърлянето ви под влак или нещо подобно ми се струва, че ще намерите това за много по-забавно.

Изведнъж Хилъри най-неочаквано се разсмя.

— Мисля — обади се тя, — че сте напълно прав.

— И ще го направите?

— Да. Защо не?

— В такъв случай — каза Джесъп, надигайки се от стола с неочаквана енергия — нямаме никакво време за губене.

[1] В крайна сметка (фр.). — Б.пр. ↑

[2] След всичко това (фр.). — Б.пр. ↑

4

I

В болницата всъщност не беше студено, но човек имаше усещането за студ. Във въздуха се носеше мирис на дезинфекция. От време на време откъм коридора долиташе звън на стъкленици и инструменти, когато бутаха някоя масичка на колелца. Хилъри седеше на твърд железен стол до леглото.

В него, под приглушената светлина лежеше Олив Бетъртън, с бинтована глава, в безсъзнание. От едната страна на леглото беше застанала медицинската сестра, а от другата лекарят. Джексъп беше седнал на стол в най-отдалечения ъгъл на стаята. Лекарят се обърна към него на френски език:

— Остава й много малко — съобщи той. — Пулсът й е съвсем слаб.

— Няма ли да дойде в съзнание?

Французинът сви рамене.

— Това не мога да ви кажа. Възможно е — преди самия край.

— Нищо ли не можете да направите — да й дадете някакъв стимулант?

Лекарят поклати глава. След това излезе. Сестрата го последва. Смени я една монахиня, която се приближи до възглавницата и застана там, прехвърляйки броеницата си. Хилъри вдигна очи към Джексъп и в отговор на погледа му, се приближи до него.

— Чу ли какво каза лекарят? — тихо попита той.

— Да. Какво искаш да узнаеш?

— Ако дойде в съзнание, искам информация — каквото успееш да измъкнеш — някаква парола, знак, послание, каквото и да е. Ясно ли е? По-вероятно е да проговори пред теб, отколкото пред мен.

Хилъри неочаквано се развълнува.

— Искаш от мен да предам една умираща?

Джесъп наклони глава встрани по птичия си начин, както обичаше да прави понякога.

— Значи ти гледаш на нещата по този начин, така ли? — запита той преценяващо.

— Да.

Той я изгледа замислено.

— Е, в такъв случай направи или кажи, каквото намериш за добре. Аз лично не бих имал скрупули! Можеш ли да разбереш това?

— Разбира се. То е твой дълг. Ако желаш, разпитвай я ти, но не искам това от мен.

— Ти си доброволен агент.

— Има един въпрос, който трябва да решим. Ще й кажем ли, че умира?

— Не знам. Трябва да помисля.

Тя кимна и се върна на мястото си до леглото. Обзе я дълбоко състрадание към умиращата жена, която бе тръгнала на път, за да се събере отново с любимия си мъж. Дали пък не бъркаха? Дали жената не бе дошла в Мароко просто да потърси утеха и да запълни времето докато научи окончателно дали съпругът ѝ е жив или мъртъв? Хилъри си задаваше редица въпроси.

Времето течеше. След около два часа броеницата на монахинята спря да трака. Тя заговори с благ, безизразен глас:

— Има промяна, мадам. Мисля, че краят приближава. Ще повикам лекаря.

И излезе от стаята. Джесъп се премести до отсрещната страна на леглото и се облегна с гръб до стената, така че жената да не го вижда. Клепачите ѝ трепнаха, очите ѝ се отвориха. Бледи и безразлични, те се насочиха към Хилъри. Затвориха се, после отново се отвориха. Лека искра на недоумение проблесна в тях.

— Къде...?

Думата прозвуча като трептене от безжизнените ѝ устни, точно когато лекарят влизаше в стаята. Той взе ръката ѝ в своята, като държеше пръста си на пулса ѝ и я наблюдаваше, застанал до леглото.

— Вие сте в болницата, мадам — рече той. — Самолетът катастрофира.

— Самолетът?

Тя повтори думата като насън, с отслабнал и безжизнен глас.

— Има ли някой в Казабланка, когото искате да видите, мадам?
Нещо да му предадем?

Тя с мъка вдигна очи към лекаря и каза:

— Не.

Очите ѝ отново се спряха върху Хилъри.

— Кой — кой...

Хилъри се наведе надолу и изрече ясно и отчетливо:

— Аз също пристигнах от Англия със самолет — ако мога с нещо да ви помогна, моля ви, кажете ми.

— Не — нищо — нищо — освен...

— Да?

— Нищо.

Клепачите ѝ трепнаха отново и почти се затвориха.

Хилъри вдигна глава и срещна властния, заповеднически поглед на Джесъп. Решително поклати глава.

Джесъп мина напред. Застана до лекаря. Очите на умиращата се отвориха отново. В тях изплува неочакван проблясък. Тя прошепна:

— Аз ви познавам.

— Да, мисис Бетъртън, познавате ме. Ще ми кажете ли нещо за съпруга си?

— Не.

Клепачите ѝ се склопиха отново. Джесъп тихо се обърна и напусна стаята. Лекарят погледна към Хилъри и произнесе едва доловимо:

— *C'est la fin!*

Очите на умиращата отново се отвориха. Обходиха мъчително стаята и се спряха върху Хилъри. Олив Бетъртън направи почти незабележим знак с ръка и Хилъри инстинктивно пое студената бяла ръка в своята. Лекарят сви рамене и излезе с лек поклон. Двете жени останаха сами. Олив Бетъртън се опита да говори:

— Кажете ми — кажете ми...

Хилъри разбра какво я пита и изведнъж собствените ѝ действия придобиха ясни очертания за самата нея. Тя се наведе над отпуснатото тяло.

— Да — думите ѝ звучаха ясно и недвусмислено — вие умираете. Това искате да знаете, нали? Сега ме слушайте. Аз ще се опитам да се срещна с мъжа ви. Искате ли да му предам нещо, ако успея?

— Кажете му — кажете му да внимава. Борис — Борис — опасен...

Дъхът ѝ отново замря във въздишка. Хилъри се наведе още пониско до нея.

— Имате ли нещо да ми кажете, за да ми помогнете — да ми помогнете в пътуването ми, искам да кажа? Да се свържа с вашия съпруг?

— Сняг.

Думата бе произнесена толкова слабо, че Хилъри остана озадачена. Сняг? СНЯГ? Тя я повтори, без да разбира нищо. От устните на Олив Бетъртън се отрони неясно, призрочно хихикане. Едва чуто се изгърколиха думите:

Сняг, сняг, хубав сняг!

Препъваш се в неравност и се претъркулваш!

Тя повтори последната дума.

— Идете и му кажете за Борис. Аз не вярвах. Не можех да повярвам. Но сигурно е вярно... Ако е така... — в очите ѝ, вперени в Хилъри, се появи болезнено въпросително изражение — ... пази се...

Нещо тихичко изхърка в гърлото ѝ. Устните ѝ се сгърчиха.

Олив Бетъртън умря.

II

Следващите пет дни бяха изпълнени с усилена мисловна активност, но бледнееха откъм физически действия. Затворена в отделна стая в болницата, Хилъри се залови за работа. Всяка вечер трябваше да полага изпит по онова, което бе научила през деня. Всички подробности от живота на Олив Бетъртън, доколкото можеха да бъдат проверени, се записваха на хартия и тя трябваше да ги учи наизуст. Къщата, в която бе живяла, домашната прислуга, която бе наемала, роднините ѝ, имената на кучето и канарчето ѝ, всяка подробност от шестте месеца брачен живот с Томас Бетъртън. Сватбата ѝ, имената на шаферките, роклите им, десена на завесите, килимите и платовете. Вкусовете на Олив Бетъртън, пристрастията и

действията ѝ ден по ден. Предпочитанията ѝ към ястия и напитки. Хилъри се видя в чудо от това огромно количество ненужна на пръв поглед информация, събрана накуп. Веднъж се обърна към Джесъп:

— Поне ще има ли някакъв смисъл от всичко това?

— Възможно е да няма. Но ти трябва да се превъплътиш в истинския образ. Мисли по този начин, Хилъри. Ти си писател. Пишеш книга за една жена. Тази жена е Олив. Описваш сцени от нейното детство, от моминските ѝ години; описваш женитбата ѝ, къщата, в която е живяла. През цялото време, докато правиш това, тя добива все по-реални и по-реални човешки измерения за теб. След това отново го повтаряш, но този път го пишеш като автобиография. ПИШЕШ ГО В ПЪРВО ЛИЦЕ. Разбираш ли какво имам предвид?

Тя бавно кимна. Неволно остана впечатлена.

— Не можеш да се мислиш за Олив Бетъртън, докато не се превърнеш в Олив Бетъртън. Хубаво щеше да е, ако имаше повече време да я изучиш напълно, но за нас времето е лукс, тъй че се налага да ти тъпча главата като ученичка или като студентка, която ще се явява на важен изпит — и добави: — Слава Богу, че имаш бърз ум и добра памет.

Той я измери с безпристрастен поглед. Описанията в паспортите на Олив Бетъртън и Хилъри Крейвън съвпадаха почти напълно, но в действителност двете лица бяха съвършено различни. Олив Бетъртън имаше обикновени и невзрачни черти. Видът ѝ издаваше упоритост, но не и интелигентност, докато лицето на Хилъри изразяваше сила и притегателност. Дълбоко разположените ѝ синьо-зелени очи под тъмните прави вежди криеха в недрата си огън и интелигентност. Устните ѝ, с извивка нагоре, бяха щедри и сочни. Долната ѝ челюст имаше необичайна форма — въобще за скулптор или художник лицето ѝ би представлявало голям интерес.

Джесъп си помисли: „Тук има страст и кураж — и някъде, потиснат, но не и угасен весел дух — твърд дух, който се радва на живота и търси приключения.“

— Ще се справиш — похвали я той. — Схватлива ученичка си.

Предизвикателството към интелекта и паметта ѝ подежда стимулиращо. Започна да се увлича, амбицира се да успее. Един-два пъти в ума ѝ се мярнаха съмнения и тя ги изрази гласно пред Джесъп.

— Казваш, че няма да бъда отхвърлена като Олив Бетъртън. Мислиш, че те ще имат само най-обща представа как изглежда тя. Но доколко можеш да бъдеш сигурен в това?

Джесъп сви рамене.

— Човек не може да е сигурен в нищо. Но ние все пак знаем нещичко за това, как се поставят тези представления, а изглежда, че в международен мащаб връзките между една и друга страна са твърде оскъдни. Ако попаднем на слаба брънка от веригата в Англия (а имай предвид, че във всяка организация винаги има слаба брънка), то тази слаба брънка не знае нищо за това, как се развиват нещата във Франция или в Италия, или в Германия, или където и да е и пред нас изведнъж се изпречва стена. Те са запознати само със своята малка роля в цялото и нищо повече. Същото важи и за противната страна. Готов съм да се закълна, че всичко, което местното звено знае, е, че тази Олив Бетъртън ще пристигне с този и този самолет и че трябва да ѝ се дадат такива и такива инструкции. Разбираш ли, сама по себе си тя не е от значение. Ако я водят при мъжа ѝ, то е, защото мъжът ѝ иска да бъде доведена при него и защото те смятат, че той ще им върши по-добра работа, ако тя е с него. Тя е само един залог в играта. Не бива да забравяш също, че идеята за подмяната на истинската Олив Бетъртън с фалшива е чисто случайна импровизация, предизвикана от самолетната катастрофа и от цвета на косата ти. Планът ни на действие беше да следим Олив Бетъртън и да разберем къде отива, как отива, с кого се среща и така нататък. Така че другата страна ще бъде нащрек за същото.

Хилъри попита:

— Не сте ли опитвали всичко това преди?

— Да, приложихме го в Швейцария. Съвсем неуловимо. Но пропадна, поне що се отнася до крайната цел. Ако някой се е свързал с нея там, то ние не го узнахме. Следователно контактът трябва да е бил съвсем кратък. Естествено е и сега да предположат, че някой следи Олив Бетъртън. Подготвени са за това. От нас зависи да си изпипаме работата по-добре от предишния път. Трябва да се опитаме да бъдем далеч по-хитри от противниците ни.

— Значи ще ме следите?

— Разбира се.

— Как?

Той поклати глава.

— Това няма да ти кажа. Много по-добре за теб е, ако не знаеш. Не можеш да издадеш нещо, което не знаеш.

— Да не мислиш, че ще го издам?

Джесъп отново надяна бухалската физиономия.

— Не знам колко добра актриса си — дали умееш добре да лъжеш. Не е лесно, да знаеш. Не става дума да се изпуснеш и кажеш нещо, което не трябва. Може да е нещо друго — неочаквано да си поемеш дъх, моментна пауза при дадено действие — например да запалиш цигара. Да познаеш името на някой приятел. Може да го прикриеш бързо, но е достатъчно само едно трепване, за да те издаде!

— Разбирам. Значи да бъда нащрек във всяка частица от секундата.

— Точно така. А междувременно — продължаваме с уроците! Съвсем като в училище, нали? Вече доста завидно си усвоила речника на Олив Бетъртън. Да минем към следващия ход.

Кодове, реакции, присъщи качества. Урокът продължаваше — разпитване, повторение, опити да я обърка, да я хване в грешка; след това хипотетични ситуации и следене на реакциите ѝ. Накрая Джесъп кимна с глава и заяви, че е доволен.

— Бива те — каза той, като я потупа доброжелателно. — Способна ученичка си. И запомни — колкото и сама да се чувстваш понякога в тази работа, знай, че вероятно не си. Казвам вероятно — нищо повече. Сече им пипето на тези дяволи.

— А какво ще стане, ако стигна до края на това пътуване?

— Тоест?

— Когато се окажа лице в лице с Томас Бетъртън.

Джесъп кимна мрачно.

— Да — въздъхна той, — това е опасният момент. Мога само да кажа, че до този момент, АКО ВСИЧКО Е МИНАЛО ДОБРЕ, ти ще ТРЯБВА да си извоювала защита. Тоест, ако нещата са се развили, както се надяваме; но в цялата тази операция, ако си спомняш, няма голям шанс да оцелееш.

— Не каза ли едно на сто? — сухо попита Хилъри.

— Мисля, че можем малко да увеличим процента. Не знаех що за птица си.

— Да, предполагам, че е било така. Тя се замисли: — За теб, предполагам, съм била просто...

— Жена със забележителна червенокоса глава, която нямаше куража да продължи да живее.

Тя се изчерви.

— Доста тежка преценка.

— Но е вярна, нали? Не си падам по съжалението. Най-малкото, защото е обидно. Човек съжалява хора, които се самосъжаляват. Самосъжалението е едно от най-големите препятствия в живота днес.

Хилъри рече замислено:

— Може би си прав. Ще си позволиш ли да ме съжалиш, ако ме ликвидират или не знам точно как му казват, при изпълнението на тази мисия?

— Да те съжаля? Ще ругая като луд, че сме загубили човек, който си е струвал труда, дето сме положили за него.

— Най-после един комплимент.

Стана ѝ приятно, без да иска.

После продължи с делови тон:

— Сетих се още нещо. Казваш, че тук едва ли е възможно някой да знае как изглежда Олив Бетъртън, но ако някой познае МЕН? Не познавам никого в Казабланка, но има хора, с които пътувах дотук в самолета. А може и да попадна на някой познат сред туристите.

— Не се безпокой за пътниците от самолета. Хората, с които си пътувала от Париж, са бизнесмени и са продължили за Дакар, а човекът, който слезе тук, вече излетя обратно за Париж. Щом свършим, ще се преместиш в друг хотел, за който мисис Бетъртън има резервация. Ще носиш нейните дрехи, нейната прическа, а една-две лепенки отстрани на лицето ще те направят съвсем неузнаваема. Между другото, тук ще дойде лекар, който ще поработи върху теб. Местна упойка — няма да боли, но трябва да имаш няколко истински белега от катастрофата.

— Много си старателен — призна Хилъри.

— Трябва да бъда.

— Не си ме питал дали Олив Бетъртън не ми е казала нещо, преди да умре.

— Разбрах, че имаш скрупули.

— Съжалявам.

— Изобщо недей да съжالياваш. Уважавам те за тях. Бих искал и аз да се погледея с такива неща, но те не са предвидени в програмата.

— Тя все пак произнесе нещо, което вероятно трябва да знаеш. Прошепна: „Кажете му — тоест на Бетъртън, — кажете му да внимава — Борис — опасен.“

— Борис? — Джесъп повтори името с интерес. — Виж ти! Нашият коректен чужденец, майор Борис Глидр.

— Ти го познаваш? Кой е той?

— Поляк. Дойде да ме види в Лондон. Предполага се, че е братовчед на Том Бетъртън по женска линия.

— Предполага се?

— Да бъдем по-точни — ако наистина е това, за което се представя, значи е братовчед на покойната мисис Бетъртън. Но това го знаем само от неговите думи.

— Тя беше уплашена — Хилъри се намръщи. — Можеш ли да ми го опишеш? Бих искала да мога да го позная.

— Да, няма да е лошо. Висок около сто осемдесет и пет сантиметра, към 75 — 80 килограма. Рус — с лице като маска, каквито имат играчите на покер; светли очи, чуждестранни маниери, много правилен английски, но с определен акцент, държи се като военен. След миг добави: — Взех мерки да го проследят, веднага щом излезе от кабинета ми. Отиде право в посолството на САЩ — съвсем нормално — носеше със себе си придружително писмо от там. Обикновено писмо на учтивост, в което не се казва нищо. Предполагам, че е напуснал посолството или с нечия кола, или през заден вход, преоблечен като лакей или нещо подобно. Във всеки случай ни се изплъзна.

— Да, не мога да отрека, че Олив Бетъртън сигурно е била права, като е казала, че Борис Глидр е опасен.

В малкия официален салон на хотел „Сейнт Луис“ бяха седнали три дами, всяка от които бе погълната от свое занимание. Мисис Калвин Бейкър — ниска и пълна, с боядисана в наситено синьо коса, пишеше писма със същата стремителна енергия, с която вършеше всичко останало. Никой ни би взел мисис Калвин Бейкър за нещо друго, освен за пътуваща американка, с достатъчно средства и неутолима жажда за точна информация по всеки земен въпрос.

В неудобен стол — стил ампир, мис Хедърингтън, която също не би могла да бъде сбъркана с нещо друго, освен с пътуваща англичанка, плетеше една от онези безлични, безформени на вид дрехи, каквито обикновено плетат английските дами на средна възраст. Мис Хедърингтън беше висока и слаба, с мършава шия, зле вчесана коса и целият ѝ вид изразяваше морално неодобрение към вселената.

Мадмоазел Жан Марико, седнала кокетно в стол с изправена облегалка, гледаше през прозореца и се прозяваше. Мадмоазел Марико беше изрусена брюнетка с обикновено, но интересно гримирано лице. Беше елегантно облечена и не проявяваше никакъв интерес към останалите обитатели на салона. Беше ги елиминирала с презрение като хора, изглеждащи точно такива, каквито са! Тя обмисляше важна промяна в сексуалния си живот и нямаше никакво желание да се занимава с подобни оскотели туристи!

Мис Хедърингтън и мисис Калвин Бейкър, които вече бяха прекарвали няколко нощи под покрива на „Сейнт Луис“, се бяха сближили. Мисис Калвин Бейкър, с типичната американска доброжелателност, заговаряше всеки. Мис Хедърингтън, която не помалко жадуваше за компания, говореше само с англичани и американци, и то с определено социално положение в нейните очи. Нямаше вземане-даване с французи, освен ако не даваха гаранция за

почтен семеен живот — това се разбираше по децата, които се хранеха на една маса с родителите си в ресторанта.

Някакъв французин с вид на преуспяващ бизнесмен хвърли бегъл поглед в салона, но уплашен от духа на женска солидарност, който витаеше там, излезе, задържайки със съжаление погледа си върху мадмоазел Жан Марико.

Мис Хедърингтън започна да брои бримките.

— Двайсет и осем, двайсет и девет — сега какво правех — а, сетих се.

Висока червенокоса жена надникна и огледа колебливо салона, преди да се отпрати към ресторанта.

Мисис Калвин Бейкър и госпожица Хедърингтън моментално заеха наблюдателна позиция. Мисис Бейкър се извъртя от писалището и зашепна развълнувано:

— Видяхте ли жената с червената коса, която надникна вътре, мис Хедърингтън? Казват, че била единствената оцеляла от ужасната самолетна катастрофа миналата седмица.

— Видях я да пристига днес следобед — рече мис Хедърингтън, като от вълнение пропусна още една бримка, — с линейка.

— Направо от болницата. Така каза управителят. Чудя се дали не прави грешка като напуска болницата толкова скоро. Май че била с мозъчно сътресение.

— Има превръзки на лицето. Сигурно се е нарязала на стъклата. Какъв късмет, че няма изгаряния. Такива ужасни изгаряния стават при тези катастрофи.

— Просто не ми се мисли за това. Горката млада жена. Чудя се дали не е била с мъжа си и дали той не е загинал?

— Не ми се вярва — мис Хедърингтън поклати сивкаворусата си глава. — Във вестника пишеше — една пътничка.

— Точно така. Даже споменавах името ѝ мисис Бевърли ли беше — или не — Бетъртън.

— Бетъртън — повтори замислено мис Хедърингтън. — За какво ми напомня това? Бетъртън. Във вестниците. О, скъпа, сигурна съм, че това беше името.

„Tant pis pour Pierre“ — си каза мадмоазел Марико. — „Il est vraiment insupportable! Mais le petit Jules, lui il est bien gentil. Et son pere est tres bien place dans les affaires. Enfin, je me decide!“^[1]

С бавни грациозни стъпки мадмоазел Марико се изниза от малкия салон и от разказа.

II

Мисис Томас Бетъртън напусна болницата пет дни след катастрофата. Закараха я с линейка до хотел „Сейнт Луис“.

Бледа и измъчена, с лице в лепенки и бинтове, мисис Бетъртън беше заведена веднага в стаята, резервирана за нея, а наоколо ѝ съчувствено се засуети управителят.

— Какво ви е минало през главата, мадам! — възкликна той, след като мило се осведоми дали запазената стая ѝ харесва и запали без никаква нужда всички лампи. — Как сте се измъкнали! Какво чудо! Истински късмет! Само трима са оцелели, доколкото разбрах, и единият от тях е все още в критично състояние.

Хилъри се отпусна уморено в един стол.

— Да, наистина — промърмори, тя. — И аз самата не мога да повярвам. Все още не помня почти нищо. Последните двайсет и четири часа преди катастрофата просто ми се губят.

Управителят кимна разбиращо.

— О, да. Това се дължи на мозъчното сътресение.

— Същото се случи веднъж с една от моите сестри. Тя живееше в Лондон през войната. Паднала бомба и я повалила в безсъзнание. След известно време тя се свестила, тръгнала из Лондон и взела влак от гара „Юстън“. И *figurez-vous*^[2], събудила се в Ливърпул без никакъв спомен за бомбата, нито как е прекосила Лондон, нито как се е качила на влака и е пристигнала там! Последното нещо, което помнела, било, че окачила полата си в гардероба в Лондон. Толкова са странни тези неща, нали?

Хилъри се съгласи, че наистина е така. Управителят се поклони и излезе. Тя стана и се погледна в огледалото. Така се бе вживяла в новата си личност, че чувстваше слабост в крайниците си, което бе естествено за човек, току-що излязъл от болницата след мъчително изпитание.

Вече беше проверила на рецепцията, но там нямаше оставени никакви съобщения или писма за нея. Първите стъпки в новата ѝ роля трябваше да бъдат проправени почти слепешком. Олив Бетъртън може да е била инструктирана да позвъни на даден телефон или да се свърже

с дадено лице в Казабланка. Но Хилъри не разполагаше с никаква нишка. Единствената информация, която притежаваше, бе паспорта на Олив Бетъртън, кредитната ѝ карта и книжката ѝ с билети и резервации за „Кук“^[3]. От тях разбра, че ѝ се падат два дни в Казабланка, шест дни във Фез и пет в Маракеш. Тези резервации, разбира се, бяха вече невалидни и тя трябваше да ги оправи. Паспортът, кредитната карта, както и допълнителното удостоверение за самоличност, бяха надлежно подправени. Снимката в паспорта беше подменена с тази на Хилъри, подписът в кредитната карта беше на Олив Бетъртън, но изписан с почерка на Хилъри. Всичките ѝ документи за самоличност бяха преведени в ред. Задачата ѝ сега беше да играе ролята си убедително и да изчаква. Самолетната катастрофа, предизвикала загуба на паметта ѝ и обща замаяност осигуряваше добър коз.

Катастрофата бе истинска и Олив Бетъртън наистина бе пътувала в самолета. Инцидентът с мозъчното сътресение ѝ даваше удобно прикритие в случай че не успееше да предприеме мерките, за които вероятно е получила инструкции. Объркана, замаяна и омаломощена, Олив Бетъртън щеше да чака нареждания.

Естественото поведение беше да се отдаде на почивка. И тя си полегна. В продължение на два часа прехвърляше през ума си всичко, което бе научила. Багажът на Олив бе изгорял в самолета. Хилъри разполагаше със съвсем малко нейни неща, взети от болницата. Прекара гребена през косата си, сложи си дискретно червило и слезе в ресторанта на хотела.

Забеляза, че я наблюдават с известно любопитство. Имаше няколко маси, заети от бизнесмени, и те почти не я удостоиха с поглед. Но по другите маси, където явно се хранеха туристи, се разнасяше тих шепот и жужене.

— Онази жена там — с червената коса, е оцеляла след самолетна катастрофа, мила моя. Да, пристигна от болницата с линейка. Видях я, като влизаше. Все още изглежда ужасно зле. Чудя се как са я изписали от болницата толкова скоро. Какво кошмарно преживяване. И как само се е спасила!

След вечерята Хилъри поседя известно време в малкия салон на хотела. Чудеше се дали някой ще се приближи до нея за нещо. В салона, на различни маси седяха още една-две жени и след малко една

дребничка пълна дама на средна възраст с боядисана в синьо коса седна близо до нея.

— Надявам се ще ме извините, но просто чувствах, че трябва да разменя с вас няколко думи. Нали вие бяхте жената, която оцеля така невероятно от самолетната катастрофа онзи ден?

Хилъри остави списанието, което четеше.

— Да — потвърди тя.

— Господи! Какъв ужас! Имам предвид катастрофата. Казват, че само трима успели да се спасят, така ли?

— Само двама — поправи я Хилъри. — Една жена почина в болницата.

— Боже! Не думайте! Ако нямате нищо против, да ви попитам, мис — мисис...

— Бетъртън.

— Да. Ако нямате нищо против моя въпрос, на кое място бяхте седнали в самолета? Напред ли или към опашката на самолета?

Хилъри знаеше отговора и веднага го изстреля:

— Близо до опашката.

— Това било най-безопасното място, нали така казват? Сега вече просто настоявам за място до задните врати. Чухте ли мис Хедърингтън? — тя извърна глава, за да включи в разговора още една дама на средна възраст. Тя пък беше непоправима британка с продълговата и тъжна конска физиономия. — Точно както ви казах онзи ден. Щом влезеш в самолета, не оставяй стюардесата да те поведе веднага най-отпред.

— Все някой трябва да седне отпред — каза Хилъри.

— Може, но няма да съм аз — побърза да добави новата й американска приятелка. — Впрочем, казвам се Бейкър. Мисис Калвин Бейкър.

Хилъри кимна и мисис Бейкър се впусна в приказки, обсебвайки разговора без никакво усилие.

— Току-що пристигнах от Могадор, а мис Хедърингтън идва от Танжер. Запознахме се тук. Ще ходите ли до Маракеш, мисис Бетъртън?

— Имах планове да го посетя — отвърна тя, — но разбира се, тази катастрофа обърка всичко.

— Да, естествено, разбирам. Но наистина не бива да пропускате Маракеш, не мислите ли мис Хедърингтън?

— Маракеш е ужасно скъп град — оплака се мис Хедърингтън. — С тези мизерни пътни пари всичко е толкова трудно!

— Има един чудесен хотел — „Мамуния“ — продължи мисис Бейкър.

— Кошмарно скъп — прекъсна я мис Хедърингтън. — За мен е изключено. За вас, естествено, това не се отнася, мис Бейкър — имам предвид доларите. Но някой ми даде името на един малък хотел там, наистина много хубав и чист, а казват, че и храната им никак не била лоша.

— Къде другаде планирате да ходите, мисис Бетъртън? — попита мисис Калвин Бейкър.

— Бих искала да видя Фез — рече колебливо Хилъри. — Ще трябва да направя нови резервации, разбира се.

— О, да, в никакъв случай не бива да пропускате Фез или Рабат.

— Била ли сте там?

— Не още. Но смятам да ги посетя в най-скоро време, а и мис Хедърингтън има подобни намерения.

Разговорът продължи в същия безцелен дух още известно време. След това Хилъри се извини, че е изморена от първия ден след изписването ѝ и се качи в стаята си.

Дотук вечерта не беше много обещаваща. Двете жени, с които се запозна, до такава степен имаха вид на типични туристки, че Хилъри трудно можеше да си ги представи в качеството им на нещо друго. Утре, реши тя, ако не получи някакъв намек или съобщение, под каквато и да е форма, ще иде до „Кук“ и ще се опита да направи нови резервации за Фез и Маракеш.

На следващата сутрин отново нямаше писма, нито съобщения или телефонни повиквания и към 11 часа тя се отправи към пътническата агенция. Имаше малка опашка, но когато най-сетне стигна до гишетото и започна да говори със служителя, настъпи леко объркване. Някакъв по-главен чиновник с очила изтика встрани младия човек. Той се разля в усмивка пред Хилъри, като я наблюдаваше през очилата си.

— Вие сте мадам Бетъртън, нали не греша? Направили сме всичките ви резервации.

— Боя се — каза Хилъри, — че всичките вече са изтекли. Бях в болницата и...

— А, *mais oui*^[4], всичко ми е известно. Поздравявам ви за спасението ви, мадам. Но аз получих съобщението ви по телефона за новите резервации и те вече са готови.

Хилъри усети как пулсът ѝ се учести. Доколкото знаеше, никой не се бе обаждал в пътническата агенция. Явно това беше недвусмислен знак, че действията на Олив Бетъртън се контролират. Тя промълви:

— Не бях сигурна дали са се обадили или не.

— Но разбира се, мадам. Ето, ще ви ги покажа.

Той извади билети за влак, талони за настаняване в хотели и след няколко минути формалностите приключиха. Хилъри трябваше да пътува за Фез на другия ден.

Мисис Калвин Бейкър не се появи в ресторанта нито за обяд, нито за вечеря. Но мис Хедърингтън беше там и даде да се разбере, че е забелязала поклона на Хилъри, когато тя мина покрай масата ѝ, но не я заприказва. На следващия ден, след като направи някои необходими покупки на дрехи и бельо, Хилъри замина с влака за Фез.

III

В деня на отпътуването на Хилъри мисис Калвин Бейкър влезе в хотела с обичайната си енергичност и бе посрещната от мис Хедърингтън, чийто дълъг и тънък нос потрепваше от вълнение.

— Сетих се за това име *Бетъртън* — изчезналият учен. Вестниците бяха гръмнали преди около два месеца.

— О, сега и аз си спомням. Английският учен, да — изчезна на някаква конференция в Париж.

— Точно така. Чудя се — как мислиш — възможно ли е това да е неговата жена? Проверих в регистъра и видях, че адресът ѝ е в Харуел. Харуел, нали знаеш — това е атомният център. Все си мисля, че тези атомни бомби са опасна работа. Ами кобалтът? Такъв чудесен цвят в кутията за бои, като дете толкова го използвах. Най-ужасното е, че доколкото разбрах, НИКОЙ не може да се спаси. Не е работа на човечеството да се занимава с такива експерименти. Някой ми спомена тези дни, че братовчед ѝ, който е много умен човек, предрекъл, че целият свят може да стане *радиоактивен*.

— Боже, боже — възкликна мисис Калвин Бейкър.

[1] Колко жалко за Пиер. Наистина е нетърпим. Но виж малкия Жюл той е толкова мил. И баща му е с доста добро положение. В крайна сметка ще се реша (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Представете си (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Известна английска пътническа агенция ↑

[4] Но да (фр.). — Б.пр. ↑

6

I

Хилъри изпита смътно разочарование от Казабланка, която имаше вид на процъфтяващ френски град, без следа от ориенталската загадъчност, освен тълпите по улиците.

Времето продължаваше да бъде прекрасно — слънчево и ясно — и тя се наслаждаваше на изгледа, докато влакът я носеше на север. Срещу нея седеше дребен французин, който приличаше на търговски пътник; в противоположния ъгъл се бе настанила една монахиня, която гледаше наоколо осъдително и шепнеше молитви. Още две, весело бърбещи мароканки с огромен брой пакети, запълваха местата в купето. Като ѝ предложи огънче за цигарата, дребният французин скоро завърза разговор. Той сочеше разни интересни места, покрай които минаваха, и ѝ разказа любопитни истории за страната. Стори ѝ се интересен и интелигентен човек.

— Трябва да видите Рабат, мадам. Голям пропуск ще бъде, ако не го посетите.

— Ще се опитам, но не разполагам с много време. Освен това — промърмори тя — и парите не стигат. Нали знаете, че можем да изнасяме само определена сума в чужбина.

— О, но това е лесна работа. Човек може да го уреди с някой приятел тук.

— Боя се, че нямам такъв приятел в Мароко.

— Когато дойдете следващия път, мадам, само изпратете една думичка. Ще ви дам своята визитна картичка. Аз ще уредя всичко. Често пътувам до Англия по търговия и там ще ми върнете парите. Всичко е съвсем просто.

— Много сте любезен, надявам се да посетя отново Мароко.

— За вас сигурно е голяма промяна, мадам — да дойдете тук от Англия — толкова студена, мъглива и неприветлива.

— Да, наистина.

— Аз също пътувах до Париж преди три седмици. Времето беше мъгливо и дъждовно — направо отвратително. Пристигам тук и навсякъде — слънце. Имайте предвид обаче, че въздухът тук е студен. Но е чист. Свеж, чист въздух. Как беше времето в Англия, когато тръгнахте?

Почти както го описахте вие — каза Хилъри. — Мъгливо.

— Е да, сега е мъглив сезон. А сняг — имаше ли сняг тази година?

— Не — отвърна Хилъри, — сняг нямаше.

Развеселена, тя се питаше дали този толкова пътувал дребничък французин не се мъчи да води светски разговор по утвърдения английски маниер — с главна тема времето. Зададе му един-два въпроса за политическото положение в Мароко и Алжир и той откликна с готовност, като се показва завидно осведомен.

Стрелвайки поглед към ъгъла, Хилъри забеляза, че монахинята я фиксира неодобрително. Мароканските дами слязоха и в купето се настаниха нови пътници. Когато пристигнаха във Фез, вече се бе свечерило.

— Позволете да ви помогна, мадам.

Хилъри стоеше съвсем объркана сред блъсканицата и шума на гарата. Арабски носачи дърпаха багажа от ръцете ѝ и с подвиквания и крясъци ѝ препоръчваха различни хотели. Тя с благодарност се обърна към новия си френски познайник.

— Вие отивате в Пале Жамел, *n'est-ce-pas*^[1], мадам?

— Да.

— Точно така. Той е на осем километра оттук.

— Осем километра? — изплаши се Хилъри. — Значи не е в града?

— Намира се до стария град — обясни французинът. — А аз оставам тук в един хотел в новия търговски център. Но за почивка, отмора и развлечения се отсяда естествено в Пале Жамел. Знаете ли, това е бивша резиденция на мароканската аристокрация. Има хубави градини и оттам се отива направо в стария град Фез, който е непокътнат. Изглежда от хотела не са изпратили никого да посрещне този влак. Ако позволите, ще ви повикам такси.

— Много сте любезен, но...

Французинът заговори бързо на арабски с носачите и не след дълго Хилъри се настани в едно такси с багажа си, докато французинът ѝ обясняваше точно колко да даде на хищните носачи. Той ги отпрати с остри думи на арабски, когато те запротестираха, че възнаграждението е недостатъчно. Извади от джоба си визитна картичка и ѝ я подаде.

— Ето визитката ми, мадам. Ако мога да ви помогна с нещо, обадете ми се по всяко време. През следващите четири дни ще бъда в „Гранд хотел“.

Той повдигна шапката си и се отдалечи. Хилъри погледна визитната картичка и едва успя да прочете текста, преди да напуснат осветената гара:

Monsieur Henri Laurier^[2]

Таксито бързо излезе от града и пое нагоре по един хълм. Хилъри се помъчи да проследи през прозореца накъде отиват, но навън цареше пълен мрак. Нищо не го нарушаваше, освен една осветена сграда, която подминаха. Дали това не беше отправната точка, откъдето пътуването ѝ се отклоняваше от нормалния курс и поемаше в неизвестна посока? Не беше ли мосю Лорие пратеник на организацията, принудила Томас Бетъртън да напусне работата си, дома и съпругата си? Тя се сви в ъгъла на колата, обзета от нервно предчувствие, без да знае къде я отвеждат.

Таксито обаче я отведе съвсем прилежно в Пале Жамел. Тя слезе от колата, мина през арковидната порта и с тръпка на удоволствие установи, че е попаднала в ориенталска обстановка. Вътре имаше дълги дивани, масички за кафе и традиционни килими. От рецепцията я преведоха през няколко стаи, всяка от които водеше към следващата, през тераса с портокалови дървета и ухаещи цветя, а оттам се изкачиха по вита стълба и влязоха в красива спалня, също в ориенталски стил, но снабдена с всички модерни удобства, без които съвременните туристи не можеха да минат.

Носачът я осведоми, че вечерята започва в 7 часа. Тя разопакова багажа си, изми се, среса косата си и слезе долу, като прекоси продълговатата ориенталска пушалня, оттам мина през терасата, и

изкачи няколко стъпала, които водеха в осветения ресторант, разположен под прав ъгъл.

Вечерята беше превъзходна и докато Хилъри се хранеше, в ресторанта влизаха и излизаха разни хора. Точно тази вечер тя се чувстваше прекалено изморена, за да ги преценява и класифицира, но все пак един-двама приковаха вниманието ѝ. Единият беше възрастен мъж с твърде жълтеникаво лице и малка козя брадичка. Той привлече погледа ѝ заради изключителното внимание, което му оказваше персоналът. Подноси се вдигаха и слагаха само при едно негово леко кимване. При всяко незабележимо повдигане на веждите му, някой келнер се втурваше към неговата маса. Тя се чудеше кой ли е той. Болшинството посетители в ресторанта явно бяха туристи, тръгнали да се забавляват. Някакъв германец беше заел голяма маса в средата на залата; друг мъж на средна възраст седеше с много красиво русо момиче, което ѝ заприлича на шведка или датчанка. Имаше едно английско семейство с две деца и разнородни групи американски туристи. Също и три френски семейства.

След вечерята тя си поръча кафе на терасата. Беше малко хладно, но обичайно за сезона и тя се наслаждаваше на уханието на цветята. Легна си рано.

На следващата сутрин, докато седеше на огряната слънце тераса под сенник на червени ивици, който я пазеше от слънцето, Хилъри осъзна абсурда на положението, в което бе попаднала. Тя седеше тук, заела мястото на една мъртва жена, и очакваше да се случи нещо мелодраматично и необикновено. В крайна сметка не беше ли съвсем нормално бедната Олив Бетъртън да е тръгнала в чужбина, просто за да разсее ума и сърцето си от тъжните чувства и мисли? Сигурно горката жена е била в не по-малко неведение от всички останали.

Може би предсмъртните ѝ слова са криели съвсем просто обяснение. Искала е да предупреди Томас Бетъртън за човек на име Борис. Мислите ѝ блуждаеха — беше произнесла някакво странно безсмислено стихне — а после спомена, че не е могла да повярва. Да повярва какво? Вероятно само това, че Томас Бетъртън е бил отвлечен по такъв загадъчен начин.

Нямаше никакви зловещи нюанси, никакви насочващи тайни знаци. Хилъри се взря в градината под терасата. Тук беше красиво. Красиво и спокойно. Деца бърбореха, тичаха, гонеха се по терасата;

френски бавачки викаха по тях или ги гълчаха. Русокосото шведско момиче се появи, седна на една маса и се прозя. Извади бледорозово червило и го нанесе върху безупречно начервените си устни. Огледа лицето си със сериозен вид и се понамръщи.

Скоро към нея се присъедини партньорът ѝ — може би съпруг, а може би баща ѝ, правеше догадки Хилъри. Тя го поздрави, без да се усмихне. После се наведе напред и започна да му говори — явно го увещаваше за нещо. Той запротестира и сетне ѝ се извини.

Възрастният мъж с жълтеникавото лице и козята брадичка се появи на терасата откъм долните градини. Седна на най-отдалечената маса до стената и келнерът моментално се насочи към него. Мъжът даде поръчката си и келнерът, без да губи време, се отдалечи с поклон. Русокосото момиче възбудено улови кавалера си за ръка и погледна към възрастния мъж.

Хилъри си поръча мартини и когато ѝ го поднесоха, попита келнера, като снижи глас:

— Кой е възрастният човек отсреща до стената?

— О! — келнерът се наведе напред театрално. — Това е мосю Аристид. Той е невероятно, просто невероятно богат!

Келнерът въздъхна при мисълта за такова богатство, а Хилъри загледа съсухрената приведена фигура на отдалечената маса. Такава сбръчкана, изсушена и мумифицирана човешка мръвка, а келнерите щяха да си изпотрошат краката заради несметните му богатства и в гласа им звучеше такова страхопочитание. Старият мосю Аристид се размърда. За миг очите му срещнаха нейните. Изгледа я за секунда и после отвърна поглед.

„Все пак не изглежда съвсем невзрачен“, помисли си Хилъри. Тези негови очи дори от разстояние излъчваха интелигентност и необикновена проникателност.

Русото момиче и нейният партньор станаха от масата и влязоха в ресторанта. Келнерът, който явно бе заел ролята на покровител и наставник на Хилъри, се спря до масата ѝ и докато събираше чашите, я снабди с допълнителна информация.

— *Ce monsieur la*^[3], е голям бизнес магнат от Швеция. Много богат, много могъщ. Дамата с него е филмова звезда — казват, че била новата Гарбо. Много е шик, много красива, но какви сцени и истории му прави само! Все е недоволна от нещо. До гуша ѝ дошло от Фез,

разправят — нямало бижутерски магазини, нямало други богати жени, които да ѝ се възхищават и завиждат на тоалетите. Иска от него да я заведе на някое по-интересно място. Ех, богатите също нямат спокойствие и мира.

След като изрече последните думи във вид на сентенция, той забеляза, че го викат с пръст и се втурна по терасата като ударен от ток.

— Мосю?

Повечето хора бяха влезли да обядват, но Хилъри бе закусила късно и сега не бързаше за обяд. Поръча си още едно питие. Млад французин с красива външност излезе от бара, мина по терасата и хвърли бърз, дискретен поглед към Хилъри, чийто подтекст гласеше „Чудя се дали ще излезе нещо тук?“ и слезе по стъпалата към долната тераса. Междувременно си тананикаше откъс от една френска опера:

*Le long des lauriers roses,
Revant de douces choses*^[4]...

Хилъри свърза думите с нещо познато. „*Le long des lauriers roses*“. Лорие. *Лорие*? Това беше името на французина от влака. Дали имаше връзка или бе просто съвпадение? Тя отвори чантата си и потърси визитката, която той ѝ бе дал. Обърна я от другата страна и забеляза бледи следи от молив на гърба ѝ. Сякаш нещо беше написано и след това изтрито. Опита се да разчете, каквото може. „*Ou sont*“^[5] започваше написаното, след това пишеше нещо, което не се четеше, и накрая различи думите „*D’antan*“^[6]. За момент си въобрази, че може да е съобщение, но след това поклати глава и прибра картичката обратно в чантата си. Може да е било цитат, който той някога е написал и после го е изтрил.

Над нея се появи сянка и тя стреснато вдигна глава. Мосю Аристид бе препречил слънчевите лъчи. Но очите му не гледаха към нея. Погледът му се рееше над градините към далечните очертания на хълмовете. Чу го да въздиша, след което рязко се обърна към ресторанта и в този момент ръкава на сакото му закачи чашата ѝ. Тя полетя надолу и се разби на терасата. Той се извърна бързо и учтиво.

— *O, mille pardons*^[7], мадам.

Хилъри с усмивка го увери, че всичко е наред. С чевръсто щракване на пръстите си той повика келнер. Както обикновено, келнерът мигновено дотърча. Аристид поръча ново питие на дамата и като се извини повторно, пое към ресторанта.

Младият французин изкачи отново стълбите, все така тананикайки си. Той нарочно се забави, докато минаваше покрай Хилъри, но след като тя не реагира, отиде да обядва, свивайки философски рамене.

Френско семейство прекоси терасата. Родителите извикаха на детето:

— Хайде, Бобо, стига си се бавил. Побързай! Остави топката, скъпи, отиваме на обяд!

Те изкачиха стълбите и влязоха в ресторанта — едно щастливо и доволно малко семейно ядро. Хилъри изведнъж се почувства самотна и уплашена.

Келнерът ѝ сервира питието. Тя го попита дали господин Аристид е отседнал сам тук.

— О, мадам, естествено, че човек богат, като мосю Аристид, никога не пътува *сам*. С него има прислужник, двама секретари и шофьор.

Келнерът изглеждаше потресен от мисълта, че мосю Аристид може да пътува без придружители.

Но когато най-после влезе в ресторанта, Хилъри забеляза, че възрастният мъж седи сам на маса, както и предишната вечер. На съседна маса седяха двама млади мъже и тя реши, че това сигурно са неговите секретари. Забеляза, че ту единият, ту другият са постоянно нащрек, без да изпускат от поглед масата, на която мосю Аристид, сбръчкан като маймунка, се хранеше, без изобщо да забелязва съществуването им. Очевидно за него секретарите не бяха хора.

Следобедът мина вяло, като насън. Хилъри се разходи из градините, спускайки се от тераса на тераса. Спокойствието и красотата бяха поразителни. Чуваше се плясък на вода, проблясваха златисти портокали, носеха се безброй аромати и благоухания. Това беше ориенталската атмосфера с присъщото ѝ чувство за откъсване от света, което допаднаше на Хилъри. „*Като заградена градина е сестра*

ми и жена ми“. Това беше градината — място, изолирано от света — пълно със зеленина и злато.

„Да можех да остана тук — помисли си Хилъри, да можех завинаги да остана тук...“

Всъщност не самата градина на Пале Жамел обсебваше съзнанието ѝ, а онова състояние на духа, което тя олицетворяваше. Душевен покой я обзе в момент, когато се бе обрекла на приключения и опасности.

Но може би нямаше опасности, нито авантюри... Вероятно можеше да прекара тук известно време, без да се случи нищо..., а после... После какво?

Подухна хладен бриз и Хилъри изведнъж потръпна. „Потъваш в градина, където цари спокойствие, но накрая ще бъдеш предадена от самата себе си.“ Бъркотията в света, трудностите на живота, разкаянието, отчаянието — всичко това се таеше в душата ѝ.

Следобедът преваляше и слънцето вече не напичаше толкова силно. Хилъри мина по различните тераси и влезе в хотела.

В сумрака на ориенталския салон у нея изведнъж се възвърна някакъв весел, бодър дух, щом погледът ѝ, свикнал вече с мъглявата светлина вътре, различи мисис Калвин Бейкър, с прясно боядисана синя коса и неизменно безупречна външност.

— Току-що пристигнах със самолета — обясни тя. — Просто не мога да понасям тези влакове — колко време ти отнемат само! И хората, които пътуват в тях, в повечето случаи са толкова нечистоплътни! В тези страни нямат понятие от хигиена. Мила моя, да беше видяла само месото по улиците — не се вижда от мухи! За тях е съвсем нормално всичко да бъде накацано от мухи.

— Сигурно е така — не възрази Хилъри.

Мисис Калвин Бейкър обаче нямаше намерение да остави това еретично подмятане да замре току-така.

— Аз съм заклет привърженик на движението за чиста храна. У нас всичко, което подлежи на разваляне, се увива в целофан — но при вас, дори в Лондон, хлябът и сладките ви си стоят неувити. Я кажете, успяхте ли да разгледате туй-онуй? Днес сигурно сте се заели със стария град, предполагам?

— Боя се, че днес с нищо не „се заех“ — усмихне се Хилъри. — Просто се припичах на слънце.

— А, да, разбира се. Току-що излизате от болница. Съвсем забравих.

Явно в очите на мисис Калвин Бейкър единствено едно скорошно заболяване можеше да послужи като извинение да не разглеждаш забележителности.

— Как може да съм толкова глупава! Ами, разбира се, след мозъчно сътресение трябва да лежиш на тъмно и да почиваш през целия ден. Но полека-лека можем да предприемем някоя съвместна експедиция. Аз съм от хората, които обичат денят им да е запълнен докрай — всичко да е организирано по план, всяка минута да е разчетена!

При сегашното ѝ състояние това ѝ прозвуча като докосване до ада, но Хилъри все пак поздрави мисис Калвин Бейкър за нейната енергичност.

— Е, признавам, че за жена на моята възраст се оправям доста добре. Рядко чувствам умора. Помните ли мис Хедърингтън от Казабланка? Англичанката с продълговатото лице. Тя пристига довечера. Предпочитала влак пред самолета. Какви са хората в хотела? Сигурно повечето са французи. И брачни двойки в медения си месец. Трябва да тичам да си видя стаята, че тази, която ми дадоха, не ми хареса и обещаха да я сменят.

Една миниатюрна вихрушка от енергия. Мисис Калвин Бейкър се отдалечи.

Когато Хилъри влезе в ресторанта, първия човек, когото съзря, беше мис Хедърингтън, похапваща на малка масичка до стената с подпряна срещу себе си книга на „Пенгуин“.

След вечерята трите дами седнаха да пият кафе и мис Хедърингтън прояви охотен интерес към шведския магнат и русокосата кинозвезда.

— Доколкото разбрах, не са женени — изчурулика тя, прикривайки радостта си под уместно неодобрение.

— Такива неща често могат да се видят в чужбина. И онова френско семейство на масата до прозореца ми се струва много симпатично. Децата са тъй привързан към баща си. Французите, естествено, оставят децата си да стоят до късно. Пращат ги да си лягат чак в 10 часа и им поръчват, каквото си изберат от менюто, вместо да им дадат мляко с бисквити, както е редно.

— Изглежда, че това им се отразява добре — каза Хилъри през смях.

Мис Хедърингтън поклати глава и изкудкудяка неодобрително:

— По-късно ще си патят за това — предсказа тя мрачно. — Родителите дори им позволяват да пият вино!

Ужасът ѝ бе достигнал предела си. Мисис Калвин Бейкър се зае да съставя планове за следващия ден.

— Мисля да не ходя до стария град — обяви тя — миналия път го разгледах толкова подробно. Много е интересен — истински лабиринт, ако ме разбирате. Наситен с необикновения чар на стария свят. Ако не бях с екскурзовод, нямаше да намеря пътя обратно до хотела. Просто губиш чувство за ориентация. Но екскурзоводът беше много симпатичен и ми разказа доста любопитни неща. Имал брат в Щатите — в Чикаго, мисля, че каза. А когато свършихме с обиколката на града, ме заведе в нещо като гостилница или чайна нагоре по един хълм, от който се виждаше целият стар град — великолепен изглед. Но трябваше да пия онзи ужасен чай от мента по задължение, а той е просто отвратителен. Навиваха ме да си купувам разни неща оттам — някои бяха много хубави, но имаше и пълни боклуци. Открих, че човек въобще не бива да се поддава на пазарлъците им.

— Да, точно така — потвърди мис Хедърингтън и добави тъжно: — А и можеш ли да харчиш пари за сувенири при тези валутни ограничения?

[1] Нали (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Мосю Анри Лорие. — Б.пр. ↑

[3] Този мосю (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Край розовите лаврови дървета да помечтаем за сладостни неща (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Там, където са (фр.). — Б.пр. ↑

[6] Миналата година (фр.). — Б.пр. ↑

[7] Хиляди извинения (фр.). — Б.пр. ↑

Хилъри тайничко се надяваше да избегне посещението на стария град в тягостната компания на мис Хедърингтън. За нейно щастие последната получи покана от мисис Калвин Бейкър да я придружи на пътешествие с кола. И тъй като стана ясно, че за колата плаща мисис Бейкър, мис Хедърингтън, чиито пътни средства намаляваха застрашително, прие поканата с хищна готовност. Хилъри се обърна към рецепцията, осигуриха ѝ екскурзовод и тя се запъти да разглежда град Фез.

Тръгнаха от терасата и се спуснаха през няколко терасовидни градини, преди да стигнат до огромна порта в един зид надолу. Екскурзоводът извади ключ с внушителни размери, отключи портата, която бавно се разтвори, и даде знак на Хилъри да мине през нея.

Сякаш бе навлязла в друг свят. От всички страни се издигаха стените на стария Фез. Тесни, криволичещи улички, високи каменни огради и само от време на време през някоя отворена порта се мярваше вътрешен двор. Натоварени магарета се движеха във всички посоки, както и мъже, помъкнали тежки дисаги. Момчета, жени — с и без фереджета — цял един неспирен, скрит живот на този марокански град. Скитайки из тесните улички, тя забрави всичко останало — мисията си, отминалата трагедия на своя живот, забрави дори себе си. Цялата се бе превърнала в очи и уши и ѝ се струваше, че обитава и се разхожда в един приказен свят. Единствената досада бе екскурзоводът, който не спираше да говори и настояваше да влизат във всевъзможни заведения, в които въобще не ѝ се влизаше.

— Погледнете, мадам. Този човек продава много хубави неща — евтини, истински стари, истински марокански. Има рокли и коприни. Вие обичате много хубави гердани?

Вечната търговия между изтока и запада вървеше, без да накърни общото очарование в очите на Хилъри Скоро тя загуби всякакво

чувство за място и посока. Тук, сред този ограден със стени град, тя вече нямаше никаква представа дали се движат на север или на юг дали не се връщат към същите улички, по които вече бяха минали. Беше безкрайно изтощена, когато екскурзоводът направи последното си предложение — явно финал на обичайния маршрут.

— Сега ви заведе в много хубава къща, много, много красива. Мои приятели. Там пиете ментов чай и те покажат много прекрасни неща.

Хилъри разпозна известната вече маневра, описана ѝ от мисис Калвин Бейкър. Но тя искаше да види и да откликне на всичко, което ѝ се предлагаше. Обеща си, че на другия ден ще иде сама в Стария град и ще скита без гид, залепен за нея, който ѝ дърдори непрекъснато. Така че се остави да бъде преведена през една порта, от която започваше виещата се нагоре пътека, отвеждаща извън стените на града. Най-сетне пристигнаха в градина, заобикаляща великолепна къща, построена в местен стил.

Вътре, в обширна стая с хубав изглед надолу към града, я помолиха да седне до малка масичка за кафе. Скоро сервираха и чашите с ментов чай. За Хилъри, която не пиеше чая със захар, това се превърна в истинско изпитание. Но като отхвърли от съзнанието си мисълта за чая и си представи, че пие някакъв нов вид лимонада, тя почти го хареса. Хареса ѝ също, когато ѝ показаха килими, огърлици, завеси, бродерии и различни други неща. Купи една-две дреболии по-скоро от приличие.

— Колата вече готова и аз заведем вас на много хубава малка разходка. Един час, не повече, видете красиви гледки и природа. И после обратно хотел.

Той добави с подходящо дискретно изражение:

— Това момиче тук заведе първо вас в много хубав дамска тоалетна.

Момичето, което им сервира чая, стоеше усмихнато до тях и проговори на много старателен английски:

— Да, да, мадам. Елате с мен. Имаме много хубава тоалетна, много хубава. Точно като в хотел „Риц“. Също като в Ню Йорк или Чикаго. Ще видите!

Като се усмихна леко, Хилъри я последва. Тоалетната се оказа доста под нивото на шумната реклама, но поне имаше течаща вода.

Над мивката висеше пропукано огледало, което така изкривяваше образа, че Хилъри се дръпна уплашена от вида на лицето си. След като изми и избърса ръцете си в своята кърпичка, без дори да погледне окачената вътре кърпа, тя тръгна да излиза.

Вратата на тоалетната обаче изглежда бе залостена. Хилъри натисна и затрака с дръжката на бравата, но без резултат. Вратата не помръдваше. Чудеше се дали е залостена или заключена от външната страна. После се ядоса. Що за идиотска идея да я заключат вътре? Тогава забеляза, че в ъгъла на помещението има друга врата. Отиде до нея и завъртя дръжката. Тази врата се отвори без никакво усилие. Хилъри излезе през нея.

Озова се в малка стая в източен стил. Светлината вътре проникваше само от малки процепи високо в стената. На нисък диван седеше и пушеше малкият французин, с когото се беше запознала във влака, мосю Анри Лорие.

II

Той не стана да я поздрави. Само произнесе с тон, доста различен от предишния му:

— Добър ден, мисис Бетъртън.

За момент Хилъри остана неподвижна. Удивлението я бе сковало напълно. Ето че се случи! Бързо се съвзе. „Това го чакаше отдавна. Дръж се така, както смяташ, че би се държала тя.“ Пристъпи напред и възкликна с пламенно нетърпение:

— Имате новини за мен? Можете да ми помогнете, така ли?

Той кимна, после каза с укор:

— Сторихте ми се малко недосетлива във влака мадам. Сигурно прекалено много сте свикнали да разговаряте за времето.

— Времето? — тя се вторачи объркано в него. Какво бе споменал той за времето във влака? Студ?

Мъгла? Сняг?

СНЯГ. Това бе прошепнала и Олив Бетъртън на смъртното си легло. А после бе произнесла глупавото малко стихче — как беше то? „Сняг, сняг, хубав сняг. Препъваш се в неравност и се претъркулваш.“ Хилъри го повтори с разтреперан глас.

— Точно така. Защо не отговорихте с това веднага, както беше наредено?

— Вие не разбирате. Аз бях много зле. Претърпях самолетна катастрофа и след това лежах в болницата с мозъчно сътресение. Паметта ми е засегната по най-невероятен начин. Спомням си ясно всичко, което се е случило отдавна, но имам ужасни празноти — големи празни пространства.

Тя обхвана главата си с ръце. Съвсем лесно ѝ бе да продължи с наистина разтреперан глас:

— Не можете да си представите колко е страшно това. Непрекъснато имам чувството, че съм забравила важни неща — действително важни. И колкото повече се мъча да си ги спомня, толкова по-трудно ми идват в главата.

— Да — отсече Лорие, — самолетната катастрофа беше малшанс. — Той говореше студено и делово. — Въпросът е дали ще имате нужната издръжливост и смелост да продължите пътуването си.

— Разбира се, че ще продължа това пътуване — извика Хилъри. — Съпругът ми... — гласът ѝ се прекърши.

Той се усмихна с не особено приятна усмивка. Приличаше на котарак.

— Вашият съпруг, доколкото знам, ви чака с нетърпение.

Гласът ѝ затрепери.

— Нямате представа как се чувствах през тези месеци след неговото заминаване.

— Мислите ли, че британските власти имат определено становище по въпроса какво знаете и какво не?

Хилъри разпери широко ръце.

— Откъде да знам? Как мога да знам? Изглеждаха удовлетворени.

— И все пак...

— Мисля, че е твърде възможно — бавно промълви Хилъри — да са ме следили тук. Нямам предвид конкретна личност, но откак напуснах Англия, все имам чувството, че съм под наблюдение.

— Естествено — потвърди студено Лорие. — Не сме и очаквали друго.

— Мислех, че трябва да ви предупредя.

— Драга мисис Бетъртън, ние не сме деца. Знаем какво правим.

— Съжалявам — извини се кротко Хилъри. — Боя се, че съм твърде невежа.

— Няма значение дали сте невежа, стига да сте послушна.

— Ще бъда послушна — тихо обеща Хилъри.

— Вие сте била строго наблюдавана в Англия, в това не се съмнявам, от деня, в който съпругът ви замина. И все пак получихте съобщението, нали?

— Да — отвърна Хилъри.

— Сега — продължи делово Лорие — ще ви дам инструкциите, мадам.

— Моля.

— Вдругиден тръгвате оттук за Маракеш, както сте планирали и резервацията си.

— Да.

— На следващия ден след пристигането ви ще получите телеграма от Англия. Не зная какво ще пише в нея, но ще ви бъде достатъчно, за да планирате завръщането си в Англия.

— Ще се връщам в Англия?

— Моля ви, изслушайте ме. Не съм свършил. Ще запазите място в самолета, който тръгва от Казабланка на следващия ден.

— Ами ако не успея да направя резервацията? Ако местата са заети?

— Няма да бъдат заети всички места. Погрижили сме се за всичко. Сега разбрахте ли инструкциите си?

— Разбрах.

— Тогава се върнете при вашия екскурзовод. Той ви чака. Твърде много се заседяхте в дамската тоалетна. Между другото, сприятелили сте се с една американка и една англичанка, които в момента са отседнали в Пале Жамел?

— Да. Не трябваше ли? Нямахме как да го избягна.

— Съвсем не. Връзва се чудесно с нашите планове. Ако можете да убедите една от тях да ви придружи до Маракеш, още по-добре. Довиждане, мадам.

— *Au revoir*^[1], мосю.

— Няма вероятност — обади се мосю Лорие без всякакъв интерес — да ви срещна отново.

Хилъри се върна по обратния път в тоалетната. Този път другата врата беше отключена. След няколко минути се присъедини към екскурзовода в чайната.

— Има много хубава кола да чака вас — посрещна я той — Сега ви заведе на много хубава разходка с кола, научите много. Експедицията продължи по плана.

ш

— Значи утре тръгвате за Маракеш? — запита мис Хедърингтън — не останахте дълго във Фез, нали? Нямахте ли да ви е по-удобно първо да отидете до Маракеш, оттам във Фез и после да се върнете в Казабланка?

— Май сте права — отвърна Хилъри, — не е толкова трудно с резервациите. Тук е пълно с туристи.

— Но не и с англичани — печално възрази мис Хедърингтън. — Наистина ми се струва ужасно, че човек почти не може да срещне някой свой сънародник днес — тя се огледа наоколо с презрение и добави: — Навсякъде тези французи.

Хилъри леко се усмихна. Фактът, че Мароко беше френска колония, изглежда нямаше особено значение за мис Хедърингтън. За нея навсякъде в чужбина хотелите бяха привилегия на английските туристи.

— Французи, германци и гърци — засмя се мисис Калвин Бейкър. — Онзи съсухрен дребен старец сигурно е грък.

— Казаха ми, че бил грък — обади се Хилъри.

— Вижда ми се важна клечка — рече мисис Бейкър — Забелязвате ли как келнерите хвърчат около него?

— Днес вече никой не обръща никакво внимание на англичаните — произнесе мрачно мис Хедърингтън. — Дават им винаги най-лошите крайни стаи — онези, дето някога са ги използвали камериерките и прислужниците.

— Не бих казала, че съм имала проблеми с настаняването, откак съм в Мароко — призна мисис Калвин Бейкър. — Винаги съм си намирала много удобни стаи с баня.

— Но вие сте американка — остро отсече мис Хедърингтън и в гласа ѝ прозираше известна злоба. Иглите за плетене яростно изщракаха.

— Дали мога да ви убедя да дойдете с мен до Маракеш? — запита Хилъри — Беше ми толкова приятно, че се запознахме тук и си

правихме компания. Наистина човек се чувства самотен, ако пътува съвсем сам.

— Но аз вече ходих в Маракеш — възкликна шокирано мис Хедърингтън.

На мисис Бейкър обаче предложението изглежда й допадна.

— Това наистина е идея — рече тя. Повече от месец мина, откак ходих в Маракеш. Бих се радвала да го посетя пак за малко, мога да ви разведа из града, мисис Бетъртън, и да ви предпазя, от натрапници. Човек се чувства наясно с правилата чак след като отиде някъде и види това-онова. Чудя се дали да не ида до бюрото още сега и да видя какво мога да уредя.

Мис Хедърингтън се обади хапливо след нея:

— Ето това са американките. Търчат от едно място на друго, не ги свърта никъде. Единия ден са в Египет, а на следващия — вече в Палестина. Понякога си мисля, че едва ли имат представа в коя страна се намират.

Тя рязко стисна устни, изправи се, прибра грижливо плетката си и напусна турския салон с леко кимване към Хилъри на излизане. Хилъри си погледна часовника. Днес не й се преобличаше за вечеря, както правеше обикновено. Постоя сама в ниския сумрачен салон с окачените по стените ориенталски мотиви. Един келнер надникна вътре и пак излезе, след като запали две от лампите. Те не огряваха много и стаята остана в приятен полумрак. Възцари се някакво източно спокойствие. Хилъри се облегна на дивана и се замисли за бъдещето.

Вчера все още се чудеше дали цялата история, в която се бе замесила, не е търсене на теле под вола. А днес — днес вече бе достигнала повратната точка, откъдето започваше истинското й пътуване. Трябва да бъде внимателна, много внимателна. Да не допуска никакви пропуски. Трябва да бъде Олив Бетъртън — с прилично образование, лишена от артистичност, конвенционална, но с определени леви пристрастия, както и жена, силно привързана към съпруга си.

— Не бива да допускам никаква грешка — каза си тя полугласно.

Колко странно беше, че седи сама тук в Мароко. Сякаш бе попаднала в тайнствена и омагьосана страна. И тази мъждукаща лампа до нея! Ако имаше в ръцете си магическата монета и я потъркаше,

дали щеше да се появи духът от лампата? При тази мисъл тя изведнъж се сепна. Иззад лампата, подобно на дух, неочаквано изплува дребното сбръчкано лице с остра брадичка на мосю Аристид. Преди да седне, той се поклони учтиво с думите:

— Ще позволите ли, мадам?

Хилъри любезно го покани.

Той извади табакерата си и ѝ предложи цигара. Тя прие. Той също запали.

— Харесва ли ви тази страна, мадам? — попита той след кратка пауза.

— Тук съм от съвсем скоро — отвърна Хилъри, — но ми се струва направо пленителна.

— О, да. Ходихте ли в стария град? Хареса ли ви там?

— Мисля, че е чудесен.

— Да, наистина е чудесен. Символ на миналото. Миналото на търговията, на интригата, на приглушените гласове, на трескава дейност зад спуснати кепенци, цялата мистерия и страсти на един град, затворен в тесните си улички и зидове. Знаете ли за какво се сещам, мадам, когато вървя по улиците на Фез?

— Не!

— Сещам се за вашата голяма Западна магистрала в Лондон. За големите фабрични постройки от двете ѝ страни. Мисля си за тези сгради, от край до край осветени от неонов светлини, и за хората в тях, които се виждат толкова ясно, докато пътуваш с кола по магистралата. Няма нищо скришно, нищо тайнствено. Липсват дори завеси по прозорците. Е, те си вършат работата вътре и целият свят може да ги следи, ако пожелае. Разбирате ли, все едно че си отсякъл върха на мравуняк.

— Искате да кажете — заинтригува се Хилъри, — че ви е интересен контрастът?

Мосю Аристид кимна с остарялата си, сбръчкана като костенурка глава.

— Точно така — потвърди той — там всичко е на показ, а по старите улици на Фез няма нищо *a jour*^[2]. Всичко е потайно, обвито в мрак... Но — той се наведе напред и почука с пръст по малката месингова масичка — същите неща продължават и днес. Същите

жестокости и деспотизъм, същото желание за власт, същите сделки и пазарлъци.

— Вие смятате, че човешката природа е еднаква навсякъде? — попита Хилъри.

— Абсолютно навсякъде. И в миналото, и сега неизменно властват две сили — жестокостта и милосърдието! Едната или другата. Понякога и двете. — Той продължи без видима промяна в тона си: — Казаха ми мадам, ме сте претърпели тежка самолетна катастрофа преди няколко дни в Казабланка?

— Да, вярно е.

— Завиждам ви — неочаквано каза мосю Аристид.

Хилъри го изгледа с удивление. Той отново поклати енергично глава в потвърждение на думите си.

— Да — добави той, — вие сте за завиждане. Имали сте изключително изживяване. Бих искал да изпитам разминаването на косъм със смъртта. Да го усетя и все пак да остана жив. Не се ли чувствате по-различно оттогава, мадам?

— Да, по доста злополучен начин — отвърна Хилъри. — Получих мозъчно сътресение и от него главата много ме боли, а се отрази зле и на паметта ми.

— Това са просто неприятни последици — каза мосю Аристид, като махна с ръка. — Но духът ви е имал премеждие, нали?

— Вярно е — бавно промълви Хилъри, — преживях душевно премеждие. — Мислеше си за бутилката минерална вода „Виши“ и за малката купчинка приспивателни хапчета.

— Аз никога не съм изпитвал подобно усещане — продължи мосю Аристид с недоволство в гласа. — Имал съм много други преживявания, но не и такава.

Той стана, поклони се и каза:

— Моите почитания, мадам — и излезе.

[1] Довиждане (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Наяве (фр.). — Б.пр. ↑

8

Колко си приличат всички летища, мислеше си Хилъри. Създаваха чувството за някаква особена анонимност. Всичките бяха отдалечени от градовете, които обслужваха, и затова човек имаше усещането, че е попаднал в държава без граници, в ничия земя. Можеш да пътуваш до Лондон, Мадрид, Рим, Истанбул, Кайро, докдето и да е, и ако пътуването е само със самолет, да не добиеш никаква представа как изглеждат тези градове! Ако успееш да ги зърнеш от въздуха, те приличат просто на карта с увеличени размери, сякаш са построени с детски строителни кубчета.

И защо човек винаги трябва да пристига на летищата толкова рано, питаше се раздражено Хилъри, докато се оглеждаше наоколо.

Половин час вече седяха в чакалнята. Мисис Калвин Бейкър, която бе решила да придружи Хилъри до Маракеш, говореше без прекъсване, откакто бяха пристигнали. Хилъри ѝ отвърщаше почти механично. Но в един момент забеляза, че словесният поток отклони посоката си. Мисис Бейкър насочи вниманието си към двамата пътници, които седяха до нея. И двамата бяха млади, високи и руси. Единият беше американец с широка сърдечна усмивка, а другият — датчанин или норвежец, имаше твърде сериозен вид. Датчанинът говореше бавно и тежко на старателен английски. Американецът видимо се зарадва, че среща свой сънародник. След малко мисис Бейкър добросъвестно се обърна към Хилъри:

— Мистър...? Бих искала да се запознаете с моята приятелка, мисис Бетъртън.

— Андрю Питърс, за приятели — Анди.

Другият млад мъж се тирани на крака, поклони се сковано и се представи:

— Торкил Ериксон.

— Е, вече всички се познаваме — обяви радостно мисис Бейкър.
— Всички ли пътуваме за Маракеш? Моята приятелка отива там за първи път.

— И аз — намеси се Ериксон, — аз също отивам за първи път.

— Същото се отнася и за мен — добави Питърс.

Изведнъж високоговорителят се включи и един метален глас съобщи нещо на френски език. Думите почти не се разбираха, но изглежда това бе повикването им за самолета.

Освен мисис Бейкър и Хилъри, на борда имаше още четирима пътници Питърс и Ериксон, висок слаб французин и монахиня със строг вид.

Беше ясен и слънчев ден и условията за полет бяха отлични. Облегната на седалката, Хилъри изучаваше спътниците си с притворени очи, като по този начин се опитваше да отклони тревожните въпроси, въртящи се в главата ѝ.

На предния ред от другата страна на пътеката мисис Калвин Бейкър, в сив пътнически костюм, приличаше на закръглена доволна патица. Върху синята ѝ глава беше кацнала малка шапчица с периферия и тя разлистваше страниците на лъскаво списание. От време на време се навеждаше напред и потупваше по рамото седналия пред нея весел рус млад американец Питърс. Щом го тупнеше, той се обръщаше назад добродушно ухилен и откликваше енергично на забележките ѝ. Колко са добродушни и сърдечни американците, помисли си Хилъри, Толкова различни от скованите англичани. Не можеше да си представи например мис Хедърингтън да завърже непринуден разговор с млад мъж в самолета, дори и да е неин сънародник, а и се съмняваше дали той би ѝ отвърнал с добродушието, което проявяваше този американец.

До нея от другата страна на пътеката седеше норвежецът Ериксон. Когато погледите им се срещнаха, той и се поклони вдървено и като се пресегна, и подаде списанието, което току-що бе затворил. На седалката зад него седеше слабият мургав французин. Той бе протегнал крака и изглеждаше заспал.

Хилъри обърна главата си назад и погледна през рамо. Монахинята със сурово лице седеше зад нея и очите ѝ — хладни и безучастни, срещнаха нейните, без да променят изражението си. Тя седеше неподвижно със склучени ръце. Странна шега на времето, помисли си Хилъри. Жена в такъв традиционен средновековен костюм да пътува със самолет в двайсети век.

Шест човека, мислеше си тя, които пътуват заедно няколко часа, тръгнали в различни посоки, с различни планове, и които в края на тези няколко часа ще се пръснат и сигурно никога повече няма да се срещнат. Бе чела роман на подобна тема, в който се проследяваше живота на шестима души. Французинът, реши тя, сигурно е тръгнал на почивка — изглеждаше толкова уморен. Младият американец вероятно бе студент. Ериксон може би започваше някъде работа. А монахинята без съмнение пътуваше за манастира си.

Хилъри затвори очи и забрави спътниците си. Продължи да си блъска главата, както и предната нощ, над дадените ѝ инструкции. Връщане в Англия! Това беше пълна лудост! Дали пък не са решили, че нещо у нея липсва и не ѝ се доверяват: ако не е успяла да каже определени думи или да представи доказателства за своята самоличност, каквито би представила истинската Олив Бетъртън? Тя въздъхна и се размърда неспокойно. „Какво пък — помисли си тя, — не мога да сторя нищо повече от това, което правя. Ако не съм успяла — значи не съм и толкова! Във всеки случай направих всичко, което беше по силите ми.“

Изведнъж я връхлетя ново прозрение. Анри Лорие беше приел като естествено и неизбежно това, че може би са я следили изкъсо в Мароко. Дали това не бе начин да се разсее съмнението към нея? След неочакваното завръщане на мисис Бетъртън в Англия противниците им безспорно ще решат, че тя не е отишла в Мароко, за да „изчезне“ като своя съпруг. Съмнението ще се оттегли — ще я сметнат за благонадеждна.

Ще замине за Англия с Еър Франс през Париж — и може би в Париж?

Да, разбира се в Париж. В Париж, където изчезна Том Бетъртън. Колко по-лесно е да се инсценира изчезване там. Том Бетъртън може би изобщо не е напускал Париж. Може би уморена от безплодни предположения, Хилъри заспа. Събуди се и пак задряма. От време на време поглеждаше без интерес списанието, което държеше.

Беше заспала по-дълбоко, но изведнъж се събуди, защото усети, че самолетът бързо губи височина и пикира. Погледна часовника си, но до пристигането им оставаше още доста време. Хвърли поглед надолу, но не забеляза никакви признаци на летище.

За момент изпита лека уплаха. Слабият мургав французин стана, прозя се и протегна ръце. После погледна навън и промърмори нещо на френски, което тя не разбра. Но Ериксон се наведе през пътеката и каза:

— Май ще кацаме тук — но защо?

Мисис Калвин Бейкър се обърна назад и закима енергично, когато Хилъри съобщи:

— Изглежда се приземяваме.

Самолетът кръжеше все по-ниско. Земята под тях приличаше на пустиня. Нямаше следи от къщи или селища. Колелата докоснаха земята с мощно разтърсване и заподскачаха напред, докато най-сетне спряха. Кацането беше малко трудно, но всъщност те се приземяваха напредничия земя.

Дали има повреда в двигателя или горивото е свършило, чудеше се Хилъри. Пилотът — мургав, красив млад мъж, излезе от предната врата и тръгна по пътеката.

— Ако желаете, можете да слезете. — Той отвори задната врата на самолета, спусна къса стълба и застана до нея, докато те слизаха.

Пътниците се скупчиха на малка групичка отвън и потръпваха от студ. Тук беше хладно. Откъм планините в далечината духаше силен вятър. Възвишенията, както забеляза Хилъри, бяха покрити със сняг и изглеждаха неповторимо красиви. Въздухът беше мразовит и упойващ. Пилотът също слезе и се обърна към тях на френски:

— Всички ли сте тук? Да? Моля за извинение, но може би ще трябва да изчакате мъничко. А, не, виждам, че пристига.

Той посочи към хоризонта, откъдето се приближаваше една дребна точица. Хилъри попита леко озадачена:

— Но защо кацаме тук? Какво се е случило? Колко време ще останем тук?

Французинът се обади:

— Доколкото разбирам, пристига някаква кола. Ще се прехвърлим в нея.

— Да не се е повредил двигателят? — попита Хилъри.

Анди Питърс се усмихна весело:

— Ами, не бих казал. Двигателят си работеше нормално. Не, явно *те* са организирали нещо такова.

Тя го зяпна объркано. Мисис Калвин Бейкър промърмори:

— Леле какъв студ е тук. Това му е най-лошото на този климат. Изглежда слънчево и изведнъж свива такъв студ, щом слънцето започне да залязва.

Пилотът изруга нещо под сурдинка. На Хилъри ѝ се стори нещо като:

— *Toujours des retards insupportables*^[1].

Автомобилът се приближи с бясна скорост. Шофьорът-бербер удари рязко спирачки. Скочи долу и пилотът веднага го засипа с гневни забележки. За най-голяма изненада на Хилъри мисис Бейкър се намеси в спора на чист френски език:

— Не губете време! — отсече тя със заповеднически тон. — Какъв смисъл има да спорите? Искаме да се измъкнем оттук.

Шофьорът сви рамене и отиде до колата. Откачи задната ѝ част и тя увисна надолу. Вътре имаше огромен сандък. Заедно с пилота и с помощта на Ериксон и Питърс те го свалиха на земята. От усилието им ставаше ясно, че е доста тежък. Когато мъжът започна да отваря капака на сандъка, мисис Бейкър потупа Хилъри по рамото и я посъветва:

— На твоето място не бих гледала, мила моя. Гледката не е приятна.

Тя я дръпна малко встрани, от другата страна на колата. Французинът и Питърс ги придружиха. Французинът попита:

— Тогава каква е тази маневра тук?

Мисис Бейкър подметна:

— Вие сте доктор Барон?

Французинът се поклони.

— Приятно ми е да се запозная с вас — рече тя и протегна ръка като домакиня, която посреща госта си на парти.

Хилъри попита съвсем объркано:

— Но аз не разбирам. Какво има в този сандък? Защо е по-добре да не гледам?

Анди Питърс я изгледа загрижено. Има симпатично лице, помисли си Хилъри. Излъчваше прямота и сигурност. Той отвърна:

— Знам какво има. Пилотът ми довери. Не е много приятно може би, но сигурно е необходимо — и той добави тихо: — Вътре има трупове.

— Трупове! — тя го изгледа втрещено.

— О, не са били убити или нещо подобно — окуражително се ухили той. — Набавени са по абсолютно законен начин — за медицински изследвания, нали разбирате.

Но Хилъри продължи да гледа като гръмната.

— Не разбирам нищо.

— Ами, виждате ли, това е краят на пътуването. На едното пътуване.

— Краят?

— Да. Телата ще се поставят в самолета, сетне пилотът ще довърши нещата и скоро след като се отдалечим оттук с колата, ще видим как в далечината се издигат пламъци към небето. Още един катастрофирал самолет, който се е разбил в пламъци без нито един оцелял пътник!

— Но защо? Това е безумие!

— Безспорно — сега се включи доктор Барон — вие знаете къде отиваме?

Мисис Бейкър се приближи към тях и рече весело:

— Разбира се, че знае. Но сигурно не го е очаквала толкова скоро.

Хилъри заговори след кратка пауза на пълно объркване:

— Ама всички нас ли имате предвид? — тя се озърна.

— Ние сме другари в пътя — нежно каза Питърс. Младият норвежец кимна с глава и повтори с почти фанатичен ентузиазъм:

— Да, ние сме другари в пътя.

[1] Вечно тези нетърпими закъснения (фр.). — Б.пр. ↑

9

Пилотът се приближи към тях.

— Всеки момент трябва да тръгнете, моля — съобщи той, — възможно най-бързо. Има още много работа, а ние вече изоставаме от графика.

За миг Хилъри се сви. Нервно вдигна ръка към гърлото си. Перлената огърлица, която носеше, се скъса от натиска на пръстите ѝ. Събра набързо разпилените перли и ги пъкна в джоба си.

Всички се качиха в колата. Хилъри се озова на дълга седалка, притисната от едната си страна от Питърс, а от другата — от мисис Бейкър. Обръщайки се към американката, Хилъри попита:

— Значи вие сте, така да се каже, свързващата нишка, мисис Бейкър?

— Познахте. И макар че аз го казвам, добре се справям. Никой не се учудва на една американка, която пътува много и се появява ту тук, ту там.

Тя си беше все същата пълничка и усмихната, но Хилъри усети или поне така ѝ се стори, че има разлика. Леката наивност и привидна прозаичност бяха изчезнали. Пред нея стоеше една експедитивна и вероятно безмилостна жена.

— Ще бъде страхотна сензация за вестниците — каза мисис Бейкър и се засмя доволно. — Имам предвид вас мила моя. Навсякъде я преследваше лоша поличба, така ще пишат. Първо едва не загуби живота си при катастрофата в Казабланка, а сега загина при нова злополука.

Хилъри изведнъж проумя хитростта на плана.

— А тези другите? — промърмори тя. — Те същите ли са, за които се представят?

— О, да. Доктор Барон е бактериолог, струва ми се. Мистър Ериксон е много способен млад физик, Питърс е изследовател-химик, мис Недхайм, разбира се, не е монахиня, а ендокринолог. А аз, както споменах, съм само свързващия изпълнител. Не съм част от тази

научна дружинка. — Тя отново се засмя. — Онази жена Хедърингтън нямаше късмет.

— Мис Хедърингтън? Тя да не е, да не е...

Мисис Бейкър кимна изразително.

— Ако питате мен, тя ви следеше. Поела ви е в Казабланка от някой, който ви е следил дотам.

— Но тя не дойде с нас, въпреки че настоявах.

— Щеше да преиграе ролята си — посочи мисис Бейкър. — Твърде явно би изглеждало да се върне в Маракеш, след като вече е била там. Не, по-скоро е изпратила телеграма или е телефонирала на някого да ви чака в Маракеш и да ви вземе на мушка, щом пристигнете там. Щом пристигнете! Голям майтап, нали? Вижте! Вижте там! Хвъркна във въздуха.

Те бързо се отдалечаваха с колата през пустинята и когато Хилъри се изви да погледне през прозорчето, видя огромно сияние зад тях. До ушите ѝ стигна слаб шум от експлозия. Питърс отметна глава и се разсмя.

— Шестима души загинали при експлозия на самолета за Маракеш!

Хилъри почти беззвучно произнесе:

— Доста — доста е страшно.

— Да преминеш в неизвестността ли? — обади се Питърс. Вече имаше сериозен вид. — Така е, но това е единственият начин. Напускаме миналото и правим стъпка към бъдещето. — Лицето му просветна от неочакван ентузиазъм — Трябва да се отървем от всичко лошо, безумно и старо. От корумпираните правителства и войнолюбците. Трябва да навлезем в един нов свят — светът на науката, и да изчистим мръсната пяна и тиня.

Хилъри пое дълбоко дъх.

— Така говореше и моят съпруг — умишлено спомена тя.

— Вашият съпруг ли? — той ѝ хвърли бърз поглед. — Защо, той да не е Том Бетъртън?

Хилъри кимна.

— Но това е чудесно. Не се запознах с него, когато бях в Щатите, макар че неведнъж съм го виждал. Деленето на атома е едно от най-блестящите открития на века — да, наистина му свалям шапка. Той не работеше ли със стария Манхайм?

— Да — потвърди Хилъри.

— А не беше ли женен за дъщерята на Манхайм? Но вие явно не сте...

— Аз съм втората му съпруга — леко се изчерви Хилъри. — Той... неговата... Елза умря в Америка.

— Спомням си. Тогава той замина да работи в Англия. И разбунтува духовете с изчезването си. — Той неочаквано се засмя: — Изпари се като дим от една парижка конференция и изчезна в небитието — и добави в същия дух на възхищение: — Господи, не може да се каже, че не ги изпилват добре тези работи.

Хилъри се съгласи. От отличната им организация я побиваха студени тръпки. Всичките планове, кодове и тайни знаци, изпитани до най-малка подробност, се обезсмисляха сега, защото след нея не оставаше никаква следа. Нещата бяха така нагласени, че всички в злополучния самолет ставаха другари в пътя, поели в неизвестното направление, което Томас Бетъртън бе изминал преди тях. От тях нямаше да остане никаква следа. Нищо. Нищо, освен един изгорял самолет. Дали те — Джесъп и неговата организация — щяха да се сетят, че Хилъри *не е* сред обгорелите тела?

Съмняваше се. Катастрофата беше толкова убедителна, така умно измислена — в самолета да има дори и обгорели трупове.

Питърс заговори отново. Гласът му звучеше по момчешки ентузиазирано. За него не съществуваха скрупули, той не се вглеждаше назад. Изпитваше единствено неудържимо желание да върви напред.

— Чудя се — каза той — къде отиваме оттук нататък?

Хилъри също се чудеше, защото много неща зависеха от това. Рано или късно трябваше да влязат в контакт с човечеството. Рано или късно, ако се проведеше следствие, някой можеше да посочи факта, че е имало кола с шестима човека, отговарящи на описанието на пътниците, заминали онази сутрин със самолета. Тя се обърна към мисис Бейкър и я попита, придавайки на гласа си същото детинско нетърпение като у младия американец до нея:

— Къде отиваме сега — какво следва по програма?

— Ще видите — отвърна мисис Бейкър и независимо от приятния тон, думите ѝ прозвучаха злокобно.

Продължаваха пътя си с колата. Зад тях все още се виждаше сиянието в равнината, дори още по-ясно, защото слънцето вече се скриваше зад хоризонта. Настъпи нощ. Пътят беше лош, тъй като явно не се движеха по очертана магистрала. Понякога следваха дири, оставени по полето, а друг път цепеха направо през къра. Хилъри остана будна дълго време. В главата ѝ трескаво се блъскаха мисли и опасения. Най-сетне, след неспирното друсане и подхвърляне ту на една, ту на друга страна, изтощението надделя и тя заспа. Сътресенията от неравностите по пътя и резките шумове постоянно я сепваха. За момент-два недоумяваше къде е попаднала, после действителността отново я поглъщаше. Оставаше будна за известно време, а мислите ѝ препускаха объркано и неспокойно, след което главата ѝ отново клюмваше и тя пак се унасяше в сън.

* * *

Събуди се внезапно от рязкото спиране на колата. Питърс я побутна по ръката много внимателно.

— Събудете се — каза той, — май пристигнахме някъде.

Всички излязоха от колата. До един се чувстваха схванати и изтощени. Все още бе тъмно, но изглежда бяха спрели до къща, заобиколена от палмови дървета. По-нататък се виждаха няколко мъгляви светлини, може би от селище. Насочвани от запален фенер, шестимата приближиха къщата. Явно това беше селски дом — две хихикащи берберки зяпаха с любопитство Хилъри и мисис Бейкър. Не обърнаха внимание на монахинята.

Трите жени бяха заведени в стая на горния етаж. На пода имаше само три матрака и някакви купчини от завивки — никакви други мебели.

— Схванах се — оплака се мисис Бейкър — имам чувството, че съм се парализирала след това пътуване.

— Неудобствата са без значение — вметна монахинята.

Грубият ѝ гърлен глас звучеше самоуверено. Хилъри забеляза, че тя говори английски правилно и свободно, но с лош акцент.

— Вживявате се в ролята си, мис Недхайм — обади се американката. — Просто си ви представям в манастира в четири

сутринта на колене върху твърдите камъни.

Мис Недхайм се усмихна презрително.

— Християнството е направило от жените посмешище — заяви тя, — с това преклонение пред слабостта, с това унижително хленчене! Езическите жени са били силни. Радвали са се на живота и са побеждавали! А за да победиш, не трябва да се плашиш от несгодите. Няма тегло, което да не може да се понесе.

— Точно сега — прекъсна я мисис Бейкър — ми се ще да съм си в леглото в Пале Жамел във Фез. А вие, мисис Бетъртън? Това друсане едва ли се е отразило добре на мозъчното ви сътресение, обзалагам се.

— Никак — призна Хилъри.

— Сега ще ни донесат нещо за ядене, а сетне ще ви дам един аспириин и най-добре да си легнете и заспите колкото се може по-скоро.

По стълбите се чува стъпки и женски кикот. След малко двете берберки влязоха в стаята. Носеха поднос с голямо блюдо грис и задушено месо. Оставиха го на пода и отново се върнаха с метален леген, пълнен с вода, и кърпа за бърсане. Едната от тях опипа палтото на Хилъри, като разтъркваше материята между пръстите си и говореше нещо на другата, която бързо кимна в знак на съгласие. После направи същото и с мисис Бейкър. Нито една от двете не обърна внимание на монахинята.

— Къш-къш — отпъди ги мисис Бейкър и махна с ръка да излязат от стаята, — къш-къш.

Точно както се пъдеха кокошки. Жените отстъпиха назад със смях и си тръгнаха.

— Глупави същества — възкликна мисис Бейкър, — изкарват те от търпение. Предполагам, че единственият им интерес в живота са бебетата и дрехите.

— Те друго и не знаят — заяви фройлайн Недхайм, — защото са робска раса. Стават само за прислуга на по-висши от тях и за нищо друго.

— Не сте ли малко несправедлива? — запита Хилъри, раздражена от отношението ѝ.

— Не мога да търпя сантименталности. Има хора, които са създадени да управляват — те са малко на брой и много други, които робуват.

— Но сигурно...

Мисис Бейкър се намеси властно:

— Предполагам, че всички имаме свое мнение по тези въпроси и то е много интересно. Но сега едва ли е време за това. Имаме нужда от почивка, доколкото това е възможно.

Сервираха им ментов чай. Хилъри с готовност глътна един аспирин, тъй като главоболието ѝ беше съвсем неподправено. След това трите жени легнаха на дюшеците и заспаха.

Спаха до късно на другия ден. Щяха да тръгнат отново на път чак вечерта, информира ги мисис Бейкър. От стаята, в която спяха, излизаше външна стълба, водеща към плосък покрив, откъдето се откриваше гледка към околността. На известно разстояние от тях се виждаше селище, но тяхната къща бе изолирана сред обширна палмова градина.

Щом се събуди, мисис Бейкър посочи трите купа дрехи, донесени и оставени вътре до вратата.

— За следващия тур ще бъдем в тукашно облекло — обясни тя. — Нашите дрехи ще останат тук.

И така, спретнатият костюм на дребната хитра американка, самото и полата от туид на Хилъри, както и одеждите на монахинята бяха свити настрана, а три мароканки се настаниха на покрива да си бърбят. Цялата история изглеждаше почти невероятна.

Хилъри вече имаше възможност да разгледа монахинята по-подробно след раздялата ѝ с безличните монашески дрехи. Тя беше по-млада, отколкото ѝ се бе сторило първоначално — вероятно на не повече от тридесет и три-четири години. Имаше стегнат и спретнат вид. Бледата кожа, късите набити пръсти на ръцете ѝ и студените очи, в които от време на време проблясваше фанатичен огън, бяха по-скоро отблъскващи. Приказките ѝ звучаха рязко и безкомпромисно. Към мисис Бейкър и Хилъри проявяваше известно презрение като към хора, с които не си струва да общува. Тази арогантност дразнеше особено много Хилъри, докато мисис Бейкър от своя страна изглежда въобще не я забелязваше. Странно, но Хилъри изпитваше много по-голяма близост и симпатия към двете кискаци се берберки, които им донесоха храната, отколкото към спътничките си от западния свят. Младата германка явно не се интересуваше от впечатлението, което създава. В държанието ѝ прозираше някакво скрито нетърпение и скоро стана

ясно, че тя копнее час по-скоро да продължат пътуването си и нищо друго не я интересува.

Много по-трудно се оказа за Хилъри да прецени манталитета на мисис Бейкър. Отначало тя ѝ се стори естествена и нормална личност на фона на безчовечната германска специалистка. Но с превалянето на слънцето се почувства много по-озадачена и отвратена от мисис Бейкър, отколкото от Хелга Недхайм. Начинът на общуване на мисис Бейкър беше почти роботоподобен в своето съвършенство. Всичките ѝ коментари и забележки бяха естествени, нормални и делнично обикновени, но у човек оставаше усещането, че всичко това е роля, която се играе от актьора едва ли не за седемстотен път. Автоматично изпълнение, напълно отделено от онова, което мисис Бейкър мислеше и изпитваше в момента. Коя е истинската мисис Бейкър, чудеше се Хилъри? Как се бе стигнало дотам да играе ролята си със съвършенството на машина? И тя ли беше фанатичка? Дали мечтаеше за един храбър нов свят — дали това не бе яростен бунт срещу капиталистическата система? Дали се бе отказала от всякакъв нормален живот заради политическите си убеждения и стремежи? Невъзможно беше да се каже.

Вечерта всички отново тръгнаха на път. Вече не бяха с предишната кола. Този път пътуваха с открит джип. Всички бяха облечени като местните жители — мъжете, загърнати в бели галабии, а жените — със забулени лица. Натъпкани в джипа, те потеглиха и пътуваха цяла нощ.

— Как се чувствате, мисис Бетъртън?

Хилъри се усмихна на Анди Питърс. Слънцето току-що беше изгряло и те спряха да закусят — местен хляб, яйца и чай, сварен на примус.

— Чувствам се като участник в някакъв сън — отвърна Хилъри.

— Да, има нещо такова.

— Къде сме?

Той сви рамене.

— Кой знае? Нашата мисис Бейкър, без съмнение, и никой друг.

— Доста усамотена местност.

— Да, това всъщност е пустинята. Но така и трябва да бъде, нали?

— Искате да кажете да не остават следи?

— Да. Ясно ни е, нали, че всичко трябва да бъде обмислено много внимателно. Всеки етап от нашето пътуване сам по себе си е напълно независим от другите. Самолет избухва в пламъци. Стар автомобил се движи през нощта. Ако някой го забележи, ще види, че на него е поставена табелка, указваща, че колата е собственост на археологическа експедиция, извършваща разкопки по тези места. На следващия ден се появява джип, пълен с бербери — най-обикновената гледка, която може да се види по пътя. За следващия етап — той сви рамене — кой знае?

— Но къде отиваме?

Анди Питърс поклати глава.

— Няма смисъл да питаме. Ще разберем.

Французинът, доктор Барон, се включи в разговора:

— Да — каза той, — ще разберем. Но доколко е вярно, че няма смисъл да питаме? Това е западняшката ни кръв. Никога не можем да кажем „стига за днес“. Винаги съществува „утре“. „Утре“ е в нас — това е желанието да зарежем „вчера“ зад гърба си и да минем към „утре“. Това искаме ние.

— Искате да пришпорите света, нали докторе? — попита Питърс.

— Толкова неща трябва да се постигнат — отвърна доктор Барон, — а животът е прекалено кратък. Необходимо ни е повече време. Повече и повече време — той разпери ръце в изблик на чувства.

Питърс се обърна към Хилъри:

— Кои са четирите свободи, които огласявате във вашата страна? Свобода от лишенията, свобода от страха...

Французинът го прекъсна:

— Свобода от глупаци — горчиво извика той. — Това искам аз! Работата ми има нужда от това. Свобода от безкрайните икономии на дребно! Свобода от всички ограничения, които ни измъчват и пречат на работата ни!

— Вие сте бактериолог, нали доктор Барон?

— Да, бактериолог съм. Ах, нямате представа, приятелю, каква невероятна наука е това! Но за нея трябва търпение, безкрайно търпение, повторение на опитите и пари — много пари! Необходими са оборудване, сътрудници, суровини! Ако разполагаме с всичко това дали ще има нещо, което да не можем да постигнем?

— Щастие? — попита Хилъри.

Той внезапно ѝ се усмихна и отново доби човешки реакции.

— Е, вие сте жена, мадам. Само жените мислят за щастието.

— Рядко ли го получават? — запита Хилъри.

Той сви рамене.

— Може би.

— Индивидуалното щастие е без значение — възрази сериозно Питърс. — Трябва да има щастие за ВСИЧКИ. Това е братството на духа! Работниците, свободни и обединени, да станат собственици на средствата за производство, независими от войнолюбците, от алчните, ненаситни хора, които държат всичко в свои ръце. Науката е за всички и не бива да се пази ревниво от една или друга сила.

— Така е! — обади се Ериксон одобрително. — Ти си прав. Учените трябва да бъдат господари. Те трябва да контролират и управляват. Те и единствено те са свръхчовеците. Само свръхчовеците имат значение. С робите трябва да се отнасят добре, но те са си роби.

Хилъри се отдалечи от групата. След минута Питърс я последва.

— Изглеждаш ми малко стресната — пошегува се той.

— Да, мисля, че се поизплаших. — Тя се изсмя кратко и нервно. — Разбира се, това, което каза доктор Барон, е съвсем вярно. Аз съм просто жена. Не съм учен, не се занимавам с наука или хирургия, нито с бактериология. Предполагам, че нямам големи умствени способности. Както отбеляза доктор Барон, аз търся щастието — точно като всяка друга глупачка.

— И какво лошо има в това?

— Ами, чувствам се малко повърхностна сред тази компания. Разбирате ли, аз съм просто една жена, която отива при съпруга си.

Чудесно — утеши я Питърс. — Вие сте представител на истинската човешка същност.

— Добре го казахте.

— Да, но е вярно — и той добави по-тихо: — Обичате ли много съпруга си?

— Щях ли да бъда тук, ако не го обичах?

— Сигурно не. Споделяте ли неговите възгледи? Предполагам, че той е комунист.

Хилъри избягна прекия отговор.

— Като говорим за комунисти — започна тя, — не ви ли поразил нещо любопитно в нашата малка компания?

— Какво по-точно?

— Ами това, че макар и да сме тръгнали в едно и също направление, възгледите на нашите спътници не изглеждат твърде сходни.

Питърс замислено произнесе:

— Не бих казал. Все пак имате известно право. Не бях мислил за това по този начин, но мисля, че сте права.

— Не смятам — продължи Хилъри, — че доктор Барон може да има нещо общо с политиката! На него му трябват пари за научни опити. Хелга Недхайм говори като фашист, не като комунист. А Ериксон...

— Какво мислите за Ериксон?

— Намирам го за страшен — в него има някаква опасна целеустременост. Прилича ми на луд учен от някой филм!

— А аз вярвам в братството между хората. Вие сте любяща съпруга, а нашата мисис Калвин Бейкър — нея къде бихте поставили?

— Не зная, най-трудно ми е да определя нея.

— О, не бих казал. По-скоро бих решил, че е съвсем лесно.

— Какво имате предвид?

— Мисля, че при нея изцяло играят парите. Тя е просто едно добре платено винтче от машината.

— Тя също ме плаши.

— Защо? Защо, за бога, ви плаши тъкмо тя? У нея няма нищо от лудия учен.

— Плаши ме това, че е толкова обикновена. Разбирате ли, невзрачна е като всички останали хора, а е забъркана във всичко това.

Питърс убедено заяви:

— Партията е реалист, разбирате ли? Тя наема най-опитния мъж или жена за делото.

— Но дали този, който ламти за пари, се оказва най-добрият за делото? Не е ли възможно да дезертира и да премине на другата страна?

— Това би струвало непосилен риск — тихо отвърна Питърс. — Мисис Калвин Бейкър е умна жена. Не мисля, че би поела този риск.

Хилъри неочаквано потръпна.

— Студено ли ви е?

— Да, малко е студено.

— Хайде да се пораздвижим малко.

Те се поразходиха напред-назад. По едно време Питърс се наведе и вдигна нещо от земята.

— Ето. Изпускате си нещата.

Хилъри пое мънистото от него.

— Да, това е перла от огърлицата ми. Скъсах я онзи ден — не, вчера. Сякаш е минала цяла вечност.

— Перлите не са истински, надявам се.

Хилъри се усмихна.

— Не, разбира се. Аксесоар към костюма.

Питърс извади от джоба си табакера.

— Аксесоар към костюма — повтори той, — ама че израз!

Предложи ѝ цигара.

— Тук това наистина звучи глупаво — тя си взе цигара. — Каква масивна табакера. Колко ли тежи?

— Оловна е, затова. Военен сувенир. Направена е от парче бомба, която не успя да ме взриви.

— Значи сте участвали във войната?

— Бях един от онези, които се занимаваха с тайни изследвания. Гъделичках нещата да видя дали няма да изскочи някой заек отвътре. Но хайде да не говорим за войната. Нека се съсредоточим в утрешния ден.

— Къде сме тръгнали? — запита Хилъри — Никой нищо не ми казва. Дали...

Той я прекъсна:

— Догадките не са препоръчителни. Отиваш, където ти кажат, и правиш, каквото ти кажат.

Хилъри заговори с неочаквана страст:

— Обичате ли да ви принуждават, да ви нареждат, да ви отнемат думата?

— Подготвен съм да го приема, ако се наложи. А се налага. Трябва да постигнем Световен Мир, Световна Дисциплина, Световен Ред.

— Възможно ли е това да се сбъдне?

— Всичко е за предпочитане пред бъркотията, в която живеем. Не сте ли съгласна с мен?

За момент под влияние на умората, на самотния пейзаж наоколо и необичайната красота на ранната утринна светлина, Хилъри едва не избухна в яростно отрицание.

Идваше ѝ да изкрещи: „Защо омаловажавате така света, в който живеем? Има и добри хора. Нима бъркотията не е по-добра почва за отглеждане на добротата и индивидуалността у хората от един наложен световен ред — ред, който днес може да е правилен, но утре да се окаже погрешен? Хиляди пъти бих предпочела да живея с добри и грешни същества пред един свят на висши работи, казали сбогом на милосърдието, състраданието и съчувствието!“

Но се овладя навреме и произнесе с преднамерено сдържан ентузиазъм:

— Колко сте прав. Бях уморена. Трябва да се подчиним и да продължим напред.

Той се ухили.

— Така е по-добре.

10

I

Пътешествие от сънищата. С всеки изминал ден все повече заприличваше на такова. Хилъри имаше усещането, че през целия си живот е пътувала с тези петима най-невероятно подбрани спътници. От утъпканата пътека бяха попаднали в празно пространство. В определен смисъл това тяхно пътешествие не можеше да се нарече бягство. Всички бяха, както тя предполагаше, свободни хора — тоест свободни да ходят, където пожелаят. Доколкото ѝ бе известно, не бяха извършили престъпление, полицията не ги търсеше. И все пак бяха положени огромни усилия да се заличат следите им. Понякога се чудеше защо се прави това, след като не са бегълци. Сякаш бяха на път да се превърнат в други личности.

В нейния случай това беше вярно в буквалния смисъл. Тя, която бе напуснала Англия като Хилъри Крейвън, се бе превърнала в Олив Бетъртън и може би усещането ѝ за нереалност идваше именно оттам. С всеки следващ ден повърхностните политически лозунги излизаха все по-лесно от устата ѝ. Почувства, че става сериозна и напрегната и отново приписа това на спътниците си.

Сега вече знаеше, че се страхува от тях. Никога преди не бе прекарвала времето си в тясна близост с гениални хора. Гениалност от скъсено разстояние — това създаваше голямо напрежение за обикновения ум и чувства, защото гениите излизаха от границите на нормалното. Петимата се различаваха един от друг и все пак всеки от тях притежаваше онова особено качество на неудържима енергия и себеотдаване на целта, които стъписваха страничния зрител. Тя не знаеше дали това беше качество на ума или на възгледите или на устрема към целта. Но всеки от тях посвоему беше страстен идеалист.

За доктор Барон животът представляваше горещо желание да се върне отново към своята лаборатория, да се отдаде на пресмятане, да експериментира и работи с неограничени средства и ресурси. Да

работи за какво? Съмняваше се дали той някога си бе задавал този въпрос. Веднъж ѝ бе разказал за разрушителните сили, които се съдържат само в едно малко флаконче, и как би могъл да ги отвърже срещу цял един континент. Тя му бе възразила:

— Но бихте ли извършили това някога? Наистина да го извършите?

А той ѝ отговори, като я изгледа с известно учудване:

— Да. Да, разбира се, ако възникне необходимост.

Изрече това съвсем нехайно и след това продължи:

— Би било удивително интересно да се наблюдава точното протичане и развитие на процесите, — и добави с дълбока въздишка: — Разбирате ли има още толкова много да се узнае, толкова много неща да бъдат открити.

За момент Хилъри го разбра. За миг се постави на неговото място, пропита от онзи всеотдаен стремеж към знания, който помита живота и смъртта на милиони човешки същества, незначителни в своята същност. Това беше вид гледна точка, и то не съвсем позорна. Изпитваше много по-голяма неприязън към Хелга Недхайм.

Надменната арогантност у тази млада жена я отблъскваше. Харесваше Питърс, но от време на време и той я отвращаваше и плашеше с внезапния фанатичен блясък в очите си. Веднъж го обвини:

— Вие не искате да създадете нов свят. Вие искате да разрушите стария.

— Грешите, Олив. Що за приказки са това?

— Не, не греша. У вас има омраза. Аз я чувствам. Омраза. Желание да рушите.

От всички Ериксон ѝ се струваше най-загадъчен. Ериксон е мечтател, мислеше си тя, не толкова практичен, колкото французинът, и лишен от разрушителната страст на американеца. У него имаше нещо от онзи особен фанатичен идеализъм, присъщ на викингите.

— Ние трябва да победим — заявяваше той. — Трябва да завладеем света. Тогава ще можем да управляваме.

— Ние? — попита тя.

Той кимна — лицето му беше някак особено кротко, а очите му излъчваха измамна благост.

— Да — потвърди той. — Броим се на пръсти мозъците. Само това има значение.

Хилъри разсъждаваше: „Накъде сме тръгнали? Къде ще ни отведе всичко това? Тези хора са луди, всеки по различен начин. Сякаш всеки преследва различна цел, различни миражи.“ Да, това беше думата. *Миражи*. Оттам мислите ѝ се насочиха към мисис Бейкър. При нея липсваше фанатизъм, омраза, мечти, арогантност, стремежи. Нямаше какво да открива, нямаше за какво да се залови. Сякаш Бейкър бе оперирана от сърце и съвест. Просто се бе превърнала в ефикасен инструмент в ръцете на могъща и неизвестна сила.

Беше краят на третия ден. Пристигнаха в някакво малко градче и се изсипаха направо в местния хотел. Хилъри разбра, че тук отново ще навлекат европейските си дрехи. Тази нощ тя спа в малка гола варосана стаичка, подобна на килия. Рано призори мисис Бейкър я събуди.

— Тръгваме веднага — съобщи ѝ тя. — Самолетът ни чака.

— Самолетът?

— Ами да, мила. Връщаме се към цивилизованото пътуване, слава богу.

След около един час път пристигнаха на летището, където ги чакаше самолетът. Имаше вид на изоставено военно летище. Пилотът беше французин. Летяха няколко часа и вече се движеха над планини. Наблюдавайки гледката от самолета, Хилъри си мислеше колко странно еднакъв изглежда светът, гледан отгоре. Ако човек не беше специалист по въздухоплаване, всички места му се струваха еднакви. Единствената разлика бе, че някои местности бяха по-гъсто населени от други. А през повечето време не се виждаше нищо, защото летяха над облаците.

В ранния следобед започнаха да губят височина и да пикират. Все още кръжаха над планинска местност, но тръгнаха да се спускат към плоска равнина. Забелязваше се добре очертано летище и до него бяла сграда. Приземяването мина безупречно.

Мисис Бейкър ги поведе към сградата. Встрани бяха спрели две мощни коли, чиито шофьори чакаха отвън. Явно летището бе частно, защото не се виждаха гишета.

— Край на пътуването — весело се провикна мисис Бейкър. — Да влезем всички вътре и да се измием и стегнем, както трябва. След това колите са на наше разположение.

— Край на пътуването? — Хилъри я гледаше с недоумение. — Но ние изобщо не сме прекосявали морето.

— Нима очаквахте това? — мисис Бейкър явно се забавляваше.

Хилъри смутено отвърна:

— Ами да. Да, така си мислех. Мислех, че... — тя млъкна.

Миене Бейкър поклати глава.

— Много хора мислят така. Толкова глупости са изприказвани за желязната завеса, но аз казвам, че желязна завеса може да има навсякъде. Хората не мислят за това.

Посрещнаха ги двама прислужници бербери. След като се измиха и освежиха, всички седнаха на кафе, сандвичи и бисквити. Мисис Бейкър погледна часовника си.

— Е, приятелчета, сбогом — каза тя. — Оставям ви тук.

— В Мароко ли се връщате? — попита изненадано Хилъри.

— Едва ли — възрази мисис Бейкър — нали съм изгоряла в самолетна катастрофа! Не, този път имам друг маршрут.

— Но някой все пак може да ви разпознае — възкликна Хилъри. — Имам предвид някой, който ви е виждал по хотелите в Казабланка или Фез.

— О, да — отвърна мисис Бейкър, — но ще сбърка. Вече имам нов паспорт, макар и да е съвсем вярно, че една моя сестра, мисис Калвин Бейкър, загуби живота си по този начин. Аз и сестра ми много си приличаме — и тя добави: — А за обикновените хора, които отседат по хотелите, всички американски туристи са толкова еднакви.

Да, помисли си Хилъри, това е абсолютно вярно. Всички външни, маловажни белези бяха налице у мисис Бейкър. Безукорната ѝ спретнатост, безупречната прическа на синята коса, изключително монотонния, бърбив глас. Вътрешните черти, осъзна тя, бяха старателно маскирани или изобщо отсъстваха. Мисис Калвин-Бейкър излагаше пред света и приятелите си една фасада, но какво се криеше зад нея, човек можеше само да гадае. Сякаш умишлено бе заличила онези признаци на индивидуалност, които отличават една личност от друга.

На Хилъри ѝ се дощя да изрази това гласно. Бяха се отделили малко встрани от останалите.

— Човек няма ни най-малка представа каква сте в действителност — започна тя.

— А защo трябва да имате?

— Да, защo трябва да имам? И все пак, знаете ли, чувствам, че трябва да разбере. Пътувахме при обстоятелства, които доста сближават хората, и ми се струва чудно, че не зная нищо за вас. Имам предвид нищо съществено — какво чувствате и мислите например, какво харесвате и какво не харесвате. Кое е важно за вас и кое не.

— Имате толкова изследователски ум, мила моя — обади се мисис Бейкър. — Ако приемете съвета ми, трябва да обуздаете тази своя склонност.

— Дори не зная от коя част на Щатите сте.

— Това също няма значение. Скъсала съм с моята страна. Има причини, поради които никога не мога да се върна там. Ако мога да й отвърна със същото, с удоволствие бих го сторила.

За миг в изражението и гласа й прозря злоба. След това тя отново придоби веселия си туристически вид.

— Е, довиждане, мисис Бетъртън. Желая ви приятна среща със съпруга ви.

Хилъри безпомощно отвърна:

— Аз дори не зная къде съм, в коя част на света.

— О, не се тревожете. Вече няма нужда да го крием. Намирате се в една отдалечена местност в Атласките планини, мила моя. Съвсем недалеч...

Мисис Бейкър се отдалечи и започна да се сбогува с останалите. Като махна за последен път с ръка, тя тръгна по пистата. Самолетът беше зареден с гориво и пилотът чакаше. Хилъри усети, че я пронизват хладни тръпки. Стори й се, че това е последната й връзка с външния свят. Питърс, застанал до нея, изглежда долови реакцията й.

— Оттук връщане за нас няма, предполагам — каза той тихо.

Доктор Барон се обърна към нея:

— Останал ли ви е кураж, мадам, или в този момент ви се иска да хукнете след вашата американска приятелка, да се качите на самолета и да отлетите обратно към света, който оставихте?

— Бих ли могла да си тръгна, ако исках? — попита Хилъри.

Французинът сви рамене.

— Чудя се.

— Да я повикам ли? — обади се Анди Питърс.

— Не, разбира се, — отсече Хилъри.

Хелга Недхайм презрително се намеси:

— Тук няма място за слабохарактерни жени.

— Тя не е слабохарактерна — застъпи се доктор Барон, — а просто си задава въпроси, както би постъпила всяка интелигентна жена.

Той наблегна на думата „интелигентна“ като че ли разсъждаваше по адрес на германката. Тонът му обаче не ѝ въздейства. Тя презираше всички французи и беше напълно уверена в собствената си значимост. Ериксон заяви с нервен тон:

— Нима, когато човек най-сетне е достигнал свободата, може изобщо да мисли за връщане?

Хилъри отвърна:

— Но ако е невъзможно да се върнеш назад или да избереш връщането, тогава това не е свобода!

Един от прислужниците се приближи към тях и съобщи:

— Моля ви. Колите вече са готови да тръгнат.

Излязоха през отсрещната врата на сградата. Отвън чакаха два кадилака с униформени шофьори. Хилъри предпочете да седне отпред до шофьора. Обясни, че от клатушкането на колата понякога ѝ прилошава. Обяснението ѝ се прие като нещо нормално. По пътя от време на време заговаряше разсеяно шофьора — за времето, за превъзходните качества на колата. Говореше френски съвсем свободно и правилно, а шофьорът отговаряше с готовност. Държанието му беше напълно естествено и обикновено.

— Колко време ще пътуваме? — попита тя в един момент.

— От летището до болницата ли? Около два часа път, мадам.

Тя остана малко неприятно изненадана от думите му. Забеляза, без да отдава голямо значение, че Хелга Недхайм се бе преоблякла в сградата с униформа на медицинска сестра. Това се връзваше с казаното от шофьора.

— Разкажете ми нещо за болницата — обърна се тя към шофьора.

Той откликна с ентузиазъм:

— О, мадам, тя е великолепа. Последна дума на техниката. Много лекари идват да я разгледат и всички си тръгват, изпълнени с възхищение. Голямо нещо са направили в полза на човечеството.

— Сигурно — каза Хилъри — Да, да, сигурно е така.

— Нещастните хора — продължи шофьорът, — по-рано са ги оставяли да умрат окаяно на някой самотен остров. А сега, с новото лечение на доктор Колини голям процент от тях оздравяват. Дори онези, които са в напреднал стадий.

— Изглежда ми изолирано място за болница — отбеляза Хилъри.

— Да, мадам, но при тези обстоятелства те трябва да са изолирани. Властите настояват за това. Но въздухът тук е хубав, направо чудесен. Ето, мадам, вече можете да видите сама къде отиваме — той посочи с пръст.

Приближаваха първите възвишения на планинска верига и от едната ѝ страна, опряна сякаш на склона, се издигаше дълга блестяща сграда.

— Какво постижение — възхити се шофьорът — да се построи сграда на такова място. Сигурно са похарчени фантастични суми. Ние дължим много, мадам, на богатите филантропи по света. Те не са като правителствата, които гледат да минат евтино. Тук са текли пари като река. Казват, че нашият патрон е един от най-богатите хора в света. На това място той наистина е построил едно величествено достижение за облекчаване на хорските страдания.

Движеха се нагоре по виещ се път. Най-сетне спряха до висок железен портал с решетка.

— Тук трябва да слезете, мадам — каза шофьорът. — Не е разрешено влизането с коли по-натат. Гаражите са на километър оттук.

Пътниците слязоха от колата. На портала висеше голям звънец, който се дърпаше с ръчка. Но преди да я докоснат, крилата бавно се разтвориха. Една фигура в бели дрехи с черно усмихнато лице им се поклони и ги покани да влязат. Минаха през портала; от едната им страна, заграден с висока телена мрежа, се простираше двор, из който се разхождаха хора. Когато те се обърнаха да разгледат новодошлите, Хилъри изстена от ужас.

— *Но те са прокажени!* — възкликна тя. — *Прокажени!*

Портите към колонията за прокажени се затвориха зад пътниците с метален трясък. Звукът поразяващо вцепенено съзнание на Хилъри със смразяващата нотка на обреченост. „Надежда всяка тука оставете“, сякаш внушаваше той, „О, вий, кои прекривате тоз праг“... Това е краят, помисли си тя... истинският край. Ако изобщо имаше път за отстъпление, той вече беше отрязан.

Сега беше сама сред враговете си и не след дълго щеше да бъде разкрита и да се провали. Струваше й се, че подсъзнателно е подозирала това през целия ден, но непобедимият оптимизъм на човешкия дух, упоритата вяра, че собственото „аз“ не може да престане да съществува, бяха потушавали истината досега. В Казабланка бе попитала Джесъп: „И кога ще срещна Том Бетъртън?“, а той й бе отговорил мрачно, че когато опасността се изостри докрай. Бе добавил още, че дотогава сигурно ще е в състояние да й осигури защита, но тази надежда бе пропаднала и тя го съзнаваше пределно ясно.

Ако мис Хедърингтън бе агентът, на който Джесъп разчиташе, то тя остана надхитрена в Маракеш, за да признае поражението си. Но при всички случаи какво би могла да стори мис Хедърингтън?

Малката групичка спътници бе достигнала точката, откъдето нямаше връщане назад. Хилъри бе заложила на карта живота си и беше загубила. Сега вече знаеше, че диагнозата на Джесъп е била правилна. Вече не искаше да умира. Искаше да живее. Жаждата за живот се бе възвърнала с пълна сила. Още си спомняше с тъга и жал за Найджъл и за малката могилка, където бе гробът на Бренда, но вече липсваше онова студено, безжизнено отчаяние, което я тласкаше да търси забрава в смъртта. Помисли си: „Отново съм жива, умът ми е на място, свързах се..., а ето че се озовах в капан като някой плъх. Ех, ако имаше някакъв изход...“

Не че не бе мислила по въпроса. Напротив. Но й се струваше, макар и да го признаваше с неохота, че щом веднъж се срещне с

Бетъртън, изход не може да има...

Бетъртън ще възкликне: „Но това не е жена ми.“ И с това ще се свърши. Към нея ще се насочат погледи... ще им стане ясно... има шпионин в техните редици...

А и какъв друг изход можеше да има? Дори да допусне, че влезе първа и извика преди Том Бетъртън да успее да проговори: „Кой сте вие? Вие не сте съпругът ми!“ Ако успееше да симулира възмущение, шок, ужас — това би могло да събуди поне известно съмнение? Съмнение дали Бетъртън е самият той или някой друг учен, изпратен на негово място. С други думи — шпионин. Но ако повярват на това, тогава на Бетъртън му се пише лошо! Но пък — мислите й уморено се въртяха в кръг — ако Бетъртън е предател, човек, който продава тайните на своята страна, нима е възможно да му се случи нещо лошо? Замисли се колко е трудно да се прецени лоялността към дадена страна и въобще да се съди за хората и нещата... Във всеки случай може би си заслужаваше да опита. Да предизвика съмнение...

Леко замаяна, тя се върна към реалната действителност. Мислите й препускаха тайно с влудяващата бързина на плъх, уловен в капан. Но през това време външният поток на съзнанието й следваше начертания си път.

Малката групичка от външния свят беше посрещната от красив едър мъж — явно полиглот, тъй като приветства всеки от тях с няколко думи на собствения им език.

— *Enchante de faire votre connaissance, mon cher docteur*^[1] — промърмори той на доктор Барон и после се обърна към нея:

— О, мисис Бетъртън, много се радваме да ви посрещнем тук. Боя се, че пътуването е било дълго и объркано. Вашият съпруг е много добре и естествено ви очаква с голямо нетърпение.

Той й се усмихна дискретно. Хилъри забеляза, че усмивката не озари студените му, светли очи.

— Сигурно копнеете да го видите — добави той.

Тя усети още по-силно замайване — групата около нея сякаш се надигаше и отдръпваше като морски вълни. До нея Анди Питърс я подхвана меко, за да не падне.

— Предполагам, че сте чули — обърна се той към приветстващия ги домакин, — че мисис Бетъртън претърпя тежка самолетна катастрофа в Казабланка — получи мозъчно сътресение и

пътуването ѝ се отрази зле. А също и вълнението от чаканата среща с мъжа ѝ. Струва ми се, че трябва веднага да полегне в затъмнена стая.

Хилъри усети загриженост в гласа му, опора в ръката, с която я подкрепяше. Олюля се отново. Без никакво усилие можеше да се строполи на колене, да се отпусне безжизнено на земята... Да симулира безсъзнание или поне нещо близко до това. Да я настанят в затъмнена стая — да отложат още малко момента на разобличението ѝ... Но Бетъртън щеше да я посети — всеки съпруг би го сторил. Щеше да дойде и да се наведе над леглото ѝ в сумрака и при първите звуци на гласа ѝ, при първото неясно очертание на лицето ѝ, щом очите му свикнат с мрака, щеше да установи, че тя не е Олив Бетъртън.

Смелостта ѝ се възвърна. Стегна се. Страните ѝ отново добиха цвят. Отметна гордо глава.

Ако това е краят, нека поне бъде достоен! Ще отиде при Бетъртън и щом той я отблъсне, ще опита последната лъжа, която ще произнесе самоуверено и безстрашно:

— Не, разбира се, че не съм жена ви. Вашата жена — ужасно съжалявам наистина — е мъртва. Бях при нея в болницата, когато издъхна. Обещах ѝ да ви намеря и да ви предам последните ѝ думи. Исках да изпълня думата си. Разбирате ли, аз подкрепям това, което вършите — това, което всички тук вършите. Политически съм съгласна с вас. Искам да помогна...

Плитко, плитко, много плитко...

И неудобните подробности — фалшив паспорт, фалшифицирана кредитна карта. Да, но понякога хората успяваха да се измъкнат и с най-дръзки лъжи, стига да звучат достатъчно убедително. Ако намери сили да изиграе всичко това. Във всеки случай щеше да се бори докрай, дори и да загуби.

Тя се съвзе и внимателно се освободи от ръката на Питърс.

— О, не. Трябва да видя Том — заяви тя. — Трябва веднага да ида при него — още сега — моля ви.

Едрият мъж прояви разбиране. И съчувствие. Макар че студентите му очи си останаха все така безизразни и бдителни.

— Разбира се, разбира се, мисис Бетъртън. Напълно разбирам как се чувствате. А, ето и мис Йенсен.

Към тях се приближи слабо момиче с очила.

— Мис Йенсен, запознайте се с мисис Бетъртън, фройлайн Недхайм, доктор Барон, мистър Питърс и доктор Ериксон. Ще ги заведете ли да се регистрират? Сервирайте им напитки. След няколко минути се връщам при вас. Само да заведе мисис Бетъртън при съпруга ѝ. След малко идвам.

Той отново се обърна към Хилъри:

— Бихте ли ме последвали, мисис Бетъртън.

Тя тръгна след него. Докато завиваха по коридора, се озърна назад за последен път. Анди Питърс продължаваше да я гледа. Изражението му беше малко объркано и не особено весело — за миг ѝ се стори, че ще я последва. „Сигурно е усетил, че нещо не е наред, усетил го е в МЕН, но не знае какво точно.“

„Може би го виждам за последен път...“ Потръпна при тази мисъл. Завивайки след водача си, тя вдигна ръка и махна за сбогом...

Едрият мъж весело приказваше:

— Насам, мисис Бетъртън. Боя се, че в началото сградите ни ще ви се сторят доста объркващи — има толкова много коридори, които изглеждат еднакви.

Като в сън, помисли си Хилъри, със стерилни бели коридори, по които вървиш безкрай — завиваш, пак продължаваш и никога не достигаш изхода...

Тя се обади.

— Не знаех, че ще бъде болница.

— Но да разбира се, не бихте могли да знаете нищо нали?

В гласа му се четеше лека садистична нотка на забавление.

— Наложил се, както се казва, да летите „с вързани очи“. Впрочем, казвам се Ван Хайдем. Пол Ван Хайдем.

— Всичко е някак особено — човек се стъписва — започна Хилъри — Прокажените...

— Да, да, естествено. Живописно е и обикновено твърде неочаквано. Новодошлите в началото се разстройват. Но вие ще свикнете, ами да, ще свикнете с времето.

Той се позасмя.

— Чудесна шега. Винаги си го мисля.

Той неочаквано спря.

— Още един етаж — не бързайте толкова. Успокойте се. Почти стигнахме.

Почти стигнахме, почти стигнахме... Толкова много стълби до смъртта... нагоре, нагоре — високи стъпала, по-високи от европейските. Ето, още един стерилен коридор и Ван Хайдем спря пред някаква врата. Почука, изчака малко и отвори.

— Е, Бетъртън, ето ни най-сетне. Съпругата ви!

Той застана тържествено встрани.

Хилъри пристъпи в стаята. „Няма място за отстъпление. Не се свивай. Вдигни нагоре брадичка. Напред срещу съдбата.“

Полуобърнат към прозореца стоеше един мъж — поразително красив мъж. Хилъри осъзна, че русата му красота почти я изуми. Не си беше представяла Том Бетъртън точно така. Снимката му, която бе виждала, изобщо не беше...

Това объркано чувство на изненада я подтикна към решение. Впусна се в първата си отчаяна хитрина.

Направи бързо движение напред и след това се дръпна. Гласът ѝ прокълтя стреснат и уплашен...

— Но — това не е Том. Това не е моят съпруг...

Добре го изигра, усети сама. Драматично, но не преиграно. Очите ѝ срещнаха тези на Ван Хайдем в объркано недоумение.

Тогавя Том Бетъртън се засмя — тих, закачлив, почти тържествуващ смях.

— Много добре, а, какво ще кажеш Ван Хайдем? Щом собствената ми жена не може да ме познае!

Той пристъпи няколко крачки към нея и я стисна здраво в прегръдките си.

— Олив, скъпа. Разбира се, че ме познаваш. Аз съм си същият Том, макар и лицето ми да не е съвсем като преди.

Той притисна лицето си до нейното, а устните му докоснаха ухото ѝ и тя дочу едва доловим шепот:

— *Играй. За бога. Опасност.*

Пусна я за момент и отново я притисна към себе си.

— Скъпа! Сякаш е изминала цяла вечност — хиляди години. Но вече си тук!

Усети предупредителния натиск на пръстите му под плешката си, с който я насърчаваше и едновременно ѝ предаваше спешно послание.

Пусна я чак след известно време, леко я отстрани от себе си и се вгледа в лицето ѝ.

— Още не мога да повярвам — изсмя се той кратко и възбудено.
— Все пак ме позна, нали?

Очите му, които я изгаряха с погледа си, все още таяха предупреждение.

Тя не разбираше — не можеше да проумее. Но това бе чудо, изпратено ѝ от небето и събра сили да продължи ролята си.

— Том! — промълви тя и гласът ѝ секна по начин, който наострените ѝ уши одобриха — О, Том, но какво...

— Пластична хирургия! Тук е Херц от Виена, а той е живо чудо. Не казвай, че съжеляваш за стария ми счупен нос!

Целуна я отново, този път леко и безгрижно и след това се обърна към наблюдаващия ги Ван Хайдем с кратък, извинителен смях:

— Извини ме, че се отнесох, Ван.

— Ама естествено, моля те — усмихна се благосклонно датчанинът.

— Толкова време мина — възкликна Хилъри — и аз... — тя леко се олюля — аз... моля ви да седна.

Том Бетъртън побърза да я настани на един стол.

— Разбира се, скъпа. Ти си съвсем съсипана. Това ужасно пътуване. И самолетната катастрофа. Господи, как си се отървала!

(Значи имаше пълна комуникация. Те знаеха всичко за катастрофата.)

— Главата ми е ужасно замаяна след този инцидент — обади се Хилъри с извинителна усмивка. — Забравям някои неща и се обърквам, и главата страшно ме боли. И накрая откривам, че изглеждаш като абсолютно непознат човек! В главата ми е каша, скъпи. Дано не ти преча с това!

— Да ми пречиш? Никога. Просто трябва да се поотпуснеш, това е. Имаме на разположение колкото си искаме време.

Ван Хайдем внимателно отстъпи към вратата.

— Напускам ви — каза той. — След малко заведи жена си до регистратурата, Бетъртън. Сигурно вече искате да останете сами.

Той излезе, затваряйки вратата след себе си. Бетъртън веднага коленичи до нея и зарови глава в рамото ѝ.

— Скъпа, скъпа, — говореше ѝ той.

Отново усети предупредителния натиск на пръстите му. Шепотът му, толкова слаб, че почти не се чуваше, беше настойчив и упорит.

— Не спирай. Може да има микрофон. Нищо не се знае.

Така беше, разбира се, — нищо не се знаеше... Страх, безпокойство, несигурност, опасност — неизменната опасност витаеше във въздуха.

Том Бетъртън се отпусна на коленете си.

— Толкова е хубаво, че те виждам — тихо промълви той. — И все пак знаеш ли, все едно че сънувам. Сякаш всичко е нереално. И ти ли се чувстваш така?

— Да, точно така — като насън. Да бъда най-последно тук с теб. Струва ми се недействително, Том.

Тя беше поставила ръце на раменете му. Гледаше го и на устните ѝ се изписа лека усмивка. (Освен микрофон може би имаше и шпионка).

Прецени хладно и спокойно това, което виждаше — един хубав нервен мъж на трийсет и няколко години, изплашен не на шега — достигнал почти предела на силите си. Един мъж, който вероятно бе дошъл тук, изпълнен с красиви надежди, и бе докаран до това състояние.

Сега, след като бе преодоляла първото препятствие, Хилъри изпитваше непознато въодушевление от тази роля. Тя трябва да бъде Олив Бетъртън. Да действа, както би действала Олив Бетъртън, да чувства, както би чувствала Олив. Животът беше толкова нереален, че това изглеждаше напълно естествено. Някоя си Хилъри Крейвън бе загинала при самолетна катастрофа. Оттук нататък тя дори нямаше да си спомня за нея.

Вместо това напрегна паметта си да си припомни уроците, които бе учила с такова старание.

— Сякаш измина цяла вечност от Фърбанк — въздъхна тя. — Уискърс, помниш ли Уискърс? Роди котенца веднага щом ти замина. Толкова много неща се случиха — глупави, банални, дребни събития, за които ти нищо не знаеш. Точно това ми се струва чудно.

— Зная. Това е скъсване с един начин на живот и започване на нов.

— А тук как е? Щастлив ли си?

Задължителен съпругески въпрос, който би поставила всяка съпруга.

— Чудесно е — Том Бетъртън изправи рамене и отметна глава назад. От засмяното лице я гледаха тъжни и уплашени очи. — Има всички удобства. Никакви разходи. Идеални условия да се занимаваш с работа си. А организацията! Просто невероятна.

— О, сигурна съм в това. Пътуването — ти по същия път ли мина?

— За това не се говори тук. О, не ти се карам, скъпа. Но разбираш ли, тук трябва да научиш всичко.

— Ами прокажените? Това наистина ли е колония за прокажени?

— Да, съвсем истинска. Има екип от медици, които вършат чудесна научна работа в тази област. Но Комплексът е съвсем самостоятелен. Това не бива да те тревожи. Просто един хитър камуфлаж.

— Разбирам — Хилъри се огледа наоколо. — Това нашия дом ли е?

— Да. Това е дневната, там има баня, а отатък е спалнята. Ела да те разведа.

Тя стана и го последва в добре обзаведената баня, оттам в просторната спалня с две легла-близнаци, огромни вградени гардероби, тоалетна масичка и етажерки с книги до леглата. Надникна в шкафовете поразвеселена.

— Чудя се какво ще слагам в тях — отбеляза тя. — Всичко, което имам, е на мен.

— О! Можеш да си набавиш всичко, което пожелаеш. Има магазин с модни дрехи и допълненията към тях, козметика, всичко. Само първокласни стоки. Комплексът функционира напълно самостоятелно — в сградите има всичко необходимо. Няма нужда повече да излизаш навън.

Той произнесе това безгрижно, но чувствителното ухо на Хилъри долови в тона му скрито отчаяние.

„Няма нужда повече да излизаш навън.“ Нямах шансове вече да излезеш навън. „Надежда всяка тука оставете“. Добре измислена клетка! Възможно ли беше заради това всички тези различни хора да зарежат родина, принадлежност, ежедневието си? Доктор Барон, Анди Питърс, младият Ериксон със замечтаното лице, арогантната Хелга Недхайм? Дали са знаели къде ще попаднат? Ще останат ли доволни? Това ли са искали?

Вътрешно реши: „По-добре да не задавам прекалено много въпроси... ако някой подслушва.“

Дали ги подслушваха? Шпионираха ли ги? Том Бетъртън явно вярваше в това. Но дали беше прав? Или това бяха само нерви — истерия? Том Бетъртън, помисли си тя, е на ръба на нервна криза.

„Да — каза си тя мрачно — и ти можеш да стигнеш дотам, моето момиче, след половин година...“

Какво става с хората, чудеше се тя, когато живеят по този начин?

Том Бетъртън ѝ предложи:

— Искаш ли да си полегнеш и да починеш малко?

— Не — поколеба се тя. — Мисля, че не.

— Тогава може би е по-добре да дойдеш с мен до регистратурата.

— Каква е тази регистратура?

— Всеки, който бъде засечен да влиза тук, минава през регистратурата.

— Звучи ми много казармено — или май исках да кажа болнично?

— И двете — добави Том Бетъртън. — И двете. Организацията тук е наистина страхотна.

— Така се говори — обади се Хилъри. — Искам да кажа, че всичко зад желязната завеса наистина е прецизно планирано.

Постара се да вложи достатъчно ентузиазъм в гласа си. В края на краищата Олив Бетъртън по всяка вероятност е споделяла възгледите на партията, макар че по списък не се е водила за неин член:

Бетъртън уклончиво отвърна:

— Много неща има да разбереш — и добави бързо: — По-добре не се мъчи да усвоиш всичко наведнъж.

Целуна я отново по особен, привидно нежен и дори страстен начин, който в действителност беше леденостуден и прошепна тихичко в ухото ѝ:

— Продължавай театъра! — и изрече високо: — А сега да вървим в регистратурата.

[1] Очарован съм да се запозная с вас, скъпи докторе (фр.). — Б.пр. ↑

12

Регистратурата се ръководеше от една жена с вид на строга старша сестра. Косата ѝ беше прибрана в доста окаян кок и носеше пенсне, което ѝ придаваше твърде делови вид. Тя кимна одобрително, щом семейство Бетъртън влезе в строгата канцелария.

— А, водите мисис Бетъртън — рече тя. — Правилно.

Английският ѝ беше перфектно идиоматичен, но с прекалено старателно произношение, от което Хилъри заключи, че вероятно жената е чужденка. Всъщност, оказа се швейцарка. Тя направи знак на Хилъри да седне, отвори едно чекмедже до себе си и извади куп формуляри, които бързо започна да попълва. Том Бетъртън смутено подметна:

— Е, Олив, аз да те оставя тук.

— Да, ако обичате, доктор Бетъртън. По-добре да приключим с всички формалности веднага.

Бетъртън излезе и затвори вратата след себе си. Роботът, както Хилъри мислено я нарече, продължи да пише.

— А сега — започна тя делово, — пълните имена, ако обичате. Възраст. Място на раждане. Имената на родителите ви. Някакво сериозно заболяване. Наклонности. Хобита. Списък на всички служби, които сте заемали. Научни степени в университет. Предпочитания към храни и напитки.

Разпитът се проточи — въпросите явно нямаха край. Хилъри отговаряше вяло, почти механично. Сега се радваше, че бе така старателно подкована от Джесъп. Беше усвоила всичко толкова добре, че отговорите ѝ идваха автоматично, без изобщо да спира и да се замисля. Накрая, след като попълни и последния отговор, роботът каза:

— Е, това изглежда достатъчно за този отдел. Сега ще ви прехвърля на доктор Шварц за медицински преглед.

— Наистина ли? — възкликна Хилъри. — Необходимо ли е всичко това? Струва ми се просто абсурдно.

— О, тук държим на изрядността, мисис Бетъртън Държим всичко да бъде отразено в картотеката. Доктор Шварц много ще ви се понрави. А след нея ще отидете при доктор Рубек.

Доктор Шварц се оказа приятна руса дама. Тя прегледа Хилъри най-педантично, след което заяви:

— Така! Тук приключихме. Сега вървете при доктор Рубек.

— Кой е доктор Рубек? — попита Хилъри — Още лекари ли има?

— Доктор Рубек е психолог.

— Не искам психолог. Не обичам психолозите.

— Хайде сега, не се разстройвайте, мисис Бетъртън. Няма да ви прилагат никакво лечение. Това са просто тестове за интелигентност, които определят към коя личностна група принадлежите.

Доктор Рубек беше висок, меланхоличен швейцарец на около четиридесет години. Той поздрави Хилъри, хвърли поглед на картоната, предаден му от доктор Шварц, и кимна одобрително:

— Имате добро здраве, радвам се да установя това — каза той. — Наскоро сте преживели самолетна катастрофа, както разбрах?

— Да — отвърна Хилъри. — Прекарах четири или пет дни в болницата в Казабланка.

— Четири-пет дни не са достатъчни — рече с укор доктор Рубек. — Трябвало е да останете по-дълго време.

— Не желяех да оставам повече. Искях да продължа пътуването си.

— Това естествено е понятно, но при мозъчно сътресение е много важно да почивате. Вие може да изглеждате съвсем добре и нормално след него, *но понякога* възникват сериозни последствия. Ето, виждам, че нервните ви рефлексии не са напълно в ред. Това се дължи отчасти на вълнението от пътуването и отчасти на мозъчното сътресение несъмнено. Страдате ли от главоболие?

— Да. Много силно главоболие. И от време на време се обърквам и не си спомням някои неща.

Хилъри счете за добре да подчертава непрекъснато този факт. Доктор Рубек кимна успокоително:

— Да, да, да. Не се тревожете. Всичко това ще мине. Сега ще направим няколко асоциативни теста, за да определим умствената ви група.

Хилъри се почувства малко нервна, но изглежда всичко мина добре. Тестът имаше обикновен, шаблонен характер. Доктор Рубек записваше различни неща в някакъв дълъг формуляр.

— Цяло удоволствие е — заяви накрая той — да имаш работа с някой, който, ще ме извините, мадам, не разбирайте погрешно думите ми, който в някакъв случай не може да се нарече гений!

Хилъри се засмя:

— О, аз с положителност не съм гений.

— За ваше щастие — рече доктор Рубек. — Уверявам ви, че животът ви тук ще бъде далеч по-спокоен — той въздъхна. — Тук, както може би се досещате, аз се занимавам предимно с ярки интелекти, но с онзи тип чувствителен интелект, който е склонен много лесно да излезе от равновесие и при който емоционалното напрежение е твърде силно. Човекът на науката, мадам, не е студен и спокоен индивид, както го описват по романите. Всъщност — добави замислено доктор Рубек, — между първокласен тенисист, оперна примадона и ядрен физик разликата наистина е много малка, що се отнася до емоционалната нестабилност.

— Вероятно сте прав — потвърди Хилъри, припомняйки си, че през последната година следваше да е живяла в тясна близост с човек на науката. — Наистина са много темпераментни понякога.

Доктор Рубек разпери изразително ръце.

— Няма да повярвате — довери той — какви емоции се пораждаат тук! Кавги, ревност, докачливост! А ние трябва да вземаме мерки да се справим с всичко това. Но вие, мадам — усмихна се той, — сте от групата, която представлява едно нищожно малцинство тук. От щастливата група, ако мога така да се изразя.

— Не ви разбирам напълно. Какво малцинство?

— Съпругите — поясни доктор Рубек. — Тук нямаме много съпруги. Твърде малко се допускат. Общо взето, човек ги посреща като нова свежа струя, освободена от главоблъсканиците на съпрузи и колеги.

— И с какво се занимават съпругите тук? — попита Хилъри и добави извинително: — Разбирате ли, всичко е още съвсем ново за мен. Все още нищо не разбирам.

— Това е естествено. Напълно естествено. Така трябва и да бъде. Занимават се със своето хоби, спортуват, имат различни развлечения,

карат курсове. Въобще широко поле за изява. Животът тук ще ви хареса, надявам се.

— Както и на вас ли?

Въпросът беше доста дързък и Хилъри вече се питаше дали бе постъпила разумно, като го зададе. Но на доктор Рубек изглежда просто му стана забавно.

— Съвсем права сте, мадам — отвърна той. — За мен животът тук е спокоен и безкрайно интересен.

— Никога ли не сте съжалявали за Швейцария?

— Не изпитвам носталгия. Не. Отчасти защото в моя случай условията въпреки бяха лоши. Имах жена и няколко деца. Аз не съм скроен за семейство, мадам. Тук условията са несравнимо по-добри. Имам богатата възможност да изучавам определени аспекти на човешкия ум, които ме интересуват и за които пиша книга. Нямам домашни грижи, въобще нищо, което да отвлича вниманието ми или да ми пречи. Това напълно ме задоволява.

— А сега къде трябва да отида? — попита Хилъри, щом той стана и се ръкува с нея галантно и официално.

— Мадмоазел Ла Рош ще ви заведе в магазина за дрехи. Сигурен съм — той се поклони, — че резултатът ще бъде възхитителен.

След строгите, прилични на работи представителки на нежния пол, Хилъри остана приятно изненадана от мадмоазел Ла Рош. Мадмоазел Ла Рош бе работила като продавачка в една от парижките модни къщи и държанието и беше вълнуващо женствено.

— Много се радвам, мадам, да се запозная с вас. Надявам се, че ще мога да ви бъда полезна. Тъй като току-що пристигате и безспорно сте изморена, ще Ви предложа сега да си изберете само някои най-необходими неща. Утре, а и през цялата следваща седмица ще имате възможност спокойно да разгледате нашия асортимент. Винаги съм смятала, че е изморително да избираш дрехи набързо. Това разваля цялото удоволствие от тоалета. Така че ви предлагам, ако сте съгласна, да си вземете само бельо, вечерна рокля и евентуално тайор.

— Звучи прекрасно — рече Хилъри. — Не мога да ви опиша как се чувствам само с една четка за зъби и гъба за баня.

Мадмоазел Ла Рош весело се засмя. Взе й набързо няколко мерки и я отведе в голям салон с вградени гардероби. Тук имаше всевъзможни дрехи от хубави платове, с отлична кройка и в най-

различни размери. След като Хилъри си избра няколко основни тоалета, минаха в салона за козметика, където тя си хареса пудри, кремове и други тоалетни допълнения. Връчиха покупките на една от продавачките — местно момиче с грейнало тъмнокожо лице, облечено в безупречно чисти бели дрехи — с инструкциите да се погрижи да бъдат доставени в апартамента на Хилъри.

В очите на Хилъри този ритуал все повече заприличваше на сън.

— Скоро ще имам удоволствието да ви видя отново, надявам се — любезно каза мадмоазел Ла Рош. — Ще ми бъде много приятно, мадам, да ви помогна в избора на облекло. Между нас казано, мадам, понякога съм разочарована от работата си. Тези учени дами в повечето случаи не се интересуват от тоалети. Впрочем преди половин час бях с една от вашите спътнички.

— Хелга Недхайм?

— Да, така се казваше. Тя естествено е *boche*^[1], а *boches* не са особено симпатични. Всъщност тя не изглежда зле, стига да се погрижи малко за фигурата си; да си избере линия, която да подчертава външността ѝ, би могла да постигне завиден ефект. Но не! Дрехите не я интересуват. Разбрах, че е лекарка. Специалист по нещо. Да се надяваме, че ще отделя повече внимание на пациентите си, отколкото на тоалетите. О, идва тази — кой мъж би я погледнал втори път?

Мис Йенсен — слабото мургаво момиче с очила, което посрещна групата при пристигането ѝ, влезе в модния салон.

— Свършихте ли вече тук, мисис Бетъртън?

— Да, благодаря ви — отвърна Хилъри.

— Тогава може би ще дойдете да се срещнете със заместник-директора?

Хилъри каза „*au revoir*“^[2] на мадмоазел Ла Рош и последва сериозната мис Йенсен.

— Кой е заместник-директорът?

— Доктор Нилсон.

Хилъри отбеляза наум, че тук всеки беше доктор по нещо.

— Какъв точно е доктор Нилсон? — попита тя. — Медик, учен или нещо друго?

— О, не е медик, мисис Бетъртън. Той отговаря за администрацията. Всички оплаквания постъпват при него. Той е административният началник на Комплекса. Провежда разговор с

всеки новопристигнал. След това предполагам, че едва ли ще го видите отново, освен ако не възникне нещо важно.

— Разбирам — смирено отвърна Хилъри. Стана ѝ забавно от това, че я поставиха на място.

За кабинета на доктор Нилсон се преминаваше през две стаи, в които работеха стенографки. Най-сетне двете бяха пропуснати във вътрешната светая светих, където Доктор Нилсон се изправи иззад широкото си директорско бюро. Той беше едър червендалест мъж със светски маниери. От презокеански произход, помисли си Хилъри, макар че американският му акцент почти не личеше.

— А — възкликна той и се запъти към нея да ръкуват. — Това е, нека помисля — да, мисис Бетъртън Много ми е драго да ви кажа добре дошли, мисис Бетъртън. Надявам се, че при нас много ще ви хареса. Съжалявам за злополуката по време на пътуването ви, но се радвам, че не е било нещо по-тежко. Да, имали сте късмет. Голям късмет, наистина. Е, вашият съпруг ви очакваше с нетърпение и аз се надявам, че щом вече сте тук, ще се настаните и ще се чувствате отлично сред нас.

— Благодаря ви, доктор Нилсон.

Хилъри седна на стола, които той ѝ предложи.

— Имате ли някакви въпроси, които бихте искали да ми зададете? — доктор Нилсон се наведе окуражително над бюрото си.

Хилъри се позасмя.

— Това е най-трудният въпрос — каза тя. — Истината, разбира се е, че имам толкова много въпроси, че не зная откъде да започна.

— Точно така. Разбирам ви. Ако послушате *съвета* ми — това е само съвет, разбира се, нищо повече — *не питайте* нищо. Просто се приспособявайте и *вижте* какво ще стане. Това е най-добрият начин, повярвайте ми.

— Чувствам, че зная толкова малко — обади се Хилъри. — Всичко е толкова неочаквано.

— Да. Повечето хора мислят така. Изглежда всички очакват, че ще кацнат в Москва — той се засмя весело. — Нашият пустинен дом е изненада за голяма част от хората.

— За мен с положителност беше изненада.

— Е, ние не казваме много неща предварително. От съображения за дискретност, нали разбирате, а дискретността е доста важна. Но тук

ще ви бъде удобно, ще видите. Ако нещо не ви хареса или бихте искали да получите нещо специално, само подайте молба и ние ще видим какво може да се направи. Ако имате някакво артистично изискване например. Рисуване, скулптура, музика. Ние имаме специален отдел за всичко това.

— Боя се, че нямам дарби в това направление.

— Ами, има и богат светски живот в известна степен. Организируют се игри. Имаме тенис кортове, кортове за скуош. Забелязали сме, че обикновено за една-две седмици хората се окопитват, по-специално съпругите, ако мога така да се изразя. Вашият съпруг има своята работа и е зает с нея и често не след дълго време съпругите откриват, че има други като тях — други сродни души. Неща от този род. Разбирате ме.

— Но тук ли остава човек?

— Да остава тук? Не ви разбирам напълно, мисис Бетъртън.

— Искам да кажа тук ли остава или отива другаде?

Доктор Нилсон заговори доста неопределено:

— Аха. Ами зависи от съпруга ви. Да, да, зависи много от него. Има възможности. Различни възможности. Но по-добре да не се впускате в това отсега. Бих ви предложил, хм, да дойдете пак при мен след около три седмици. Да споделите как сте се настанили. Неща от този род.

— Може ли човек изобщо да излезе оттук?

— Да излезе ли, мисис Бетъртън?

— Имам предвид извън стените. През портала.

— Съвсем естествен въпрос — заяви доктор Нилсон. Държанието му стана повече от благосклонно. — Да, много естествен. Повечето хора го задават, когато пристигнат тук. Но в своята същност нашият Комплекс сам по себе си е един малък свят. И да излезеш, няма къде да отидеш, ако мога така да се изразя. Отвън има само пустиня. Аз не ви укорявам, мисис Бетъртън. Повечето хора се чувстват по този начин, когато дойдат тук за пръв път. Лека клаустрофобия. Така го нарича доктор Бубек. Но аз ви уверявам, че това минава. Това е махмурлук, ако мога да го изразя по този начин, от света, който сте оставили. Наблюдавали ли сте някога мравуняк, мисис Бетъртън? Интересна гледка. Много интересна и много поучителна. Стотици малки черни насекоми, забързани напред-назад, толкова сериозни,

настървени, така целенасочени. И въпреки това цари бъркотия. Това е лошият стар свят, който сте напуснали. А тук има безгрижие, цел, безкрайно много време уверявам ви — той се усмихна, — това е земен рай.

[1] Презр. немец, шваба. — Б.пр. ↑

[2] Довиждане (фр.). — Б.пр. ↑

13

— Точно като в училище — подметна Хилъри.

Беше се прибрала в апартамента си. Дрехите и останалите аксесоари, които беше избрала, я чакаха в спалнята. Окачи тоалетите в гардероба и подреди останалите неща по свой вкус.

— Зная — отвърна Бетъртън. — И аз така се чувствах в началото.

Внимаваха какво говорят и разговорът им звучеше малко превзето. Заплахата от вероятен микрофон все още тегнеше над тях. Той рече уклончиво:

— Мисля, че това е нормално. Сигурно съм си въобразявал някои неща, но все пак...

Не довърши, но Хилъри разбра, че недоизказаното гласеше: „Но все пак по-добре да внимаваме“.

Цялата история наподобяваше някакъв кошмарен, фантастичен сън. Ето, тя делеше спалнята си с един непознат и въпреки това чувството на несигурност и опасност бе тъй силно, че и двамата не изпитваха смущение от тази интимност. Беше като да изкачваш планински връх в Швейцария, където спиш в хижата заедно с гидове и други планинари и това е напълно в реда на нещата. След минута-две Бетъртън я успокои:

— Трябва ти малко време, докато се приспособиш, нали разбираш. Нека просто бъдем естествени и съвсем обикновени — горе-долу както бяхме вкъщи.

Тя осъзна мъдростта на казаното. Усещането за нереалност оставаше и вероятно щеше да продължи известно време. Причините за напускането на Англия от Бетъртън, надеждите и разочарованията му не подлежаха на обсъждане в момента. Те бяха двама души, играещи роля при надвиснала над главите им неясна заплаха. След малко тя се обади:

— Минах през куп формалности — медицински, психологически и какви ли не още.

— Да, това винаги се прави. Нормално е, предполагам.

— И с теб ли беше същото?

— Горещо-долу.

— След това се срещнах със заместник-директора, нали така се води?

— Точно така. Той управлява Комплекса. Много способен и изключително добър администратор.

— Но всъщност не е ли той шефът на всичко тук?

— О, не. Има си директор.

— Дали аз... Трябва ли да се срещна и с него?

— Рано или късно очаквам и това да стане. Но той не се мярка често. От време на време ни събира и ни държи реч — изключително обаятелна личност е.

Между веждите му се появи лека бръчка и Хилъри усети, че ще е по-уместно да прекъсне темата. Бетъртън подметна, поглеждайки часовника си:

— Вечерята е в осем часа. От осем до осем и половина. Няма да е зле да слизаме, ако си готова.

Говореше така, сякаш се намираха в хотел.

Хилъри се бе преоблякла в роклята, която си избра. Тя беше с мек сиво-зелен оттенък, който подчертаваше червеникавата ѝ коса. Закопча красива огърлица на врата си и съобщи, че е готова. Слязоха по стълбите и продължиха по коридорите. Най-сетне влязоха в обширна трапезария. Мис Йенсен се запъти към тях да ги посрещне.

— Уредих малко по-голяма маса за вас, Том — обърна се тя към Бетъртън. — Някои от спътниците на съпругата ви ще седнат при вас и семейство Мърчисън, разбира се.

Тръгнаха към посочената им маса. В салона масите бяха предимно за четирима, осем или десет човека. Анди Питърс и Ериксон вече седяха там и се изправиха, щом Хилъри и Том приближиха. Хилъри представи „съпруга“ си на двамата мъже. Всички се настаниха и не след дълго при тях седна още една двойка. Бетъртън ги представи като доктор и мисис Мърчисън.

— Саймън и аз работим в една и съща лаборатория — обясни той.

Саймън Мърчисън беше слаб млад мъж с анемичен вид, на около двадесет и шест години. Жена му бе мургава и набита. Говореше със

силен чуждестранен акцент и според Хилъри беше италианка. Малкото ѝ име беше Бианка. Поздрави Хилъри учтиво, но както ѝ се стори, с известна резервираност.

— Утре — предложи тя — ще ви разведа наоколо. Не сте научен работник, не?

— Боя се — отвърна Хилъри, — че нямам научна подготовка — и добави: — Преди да се омъжа, работех като секретарка.

— Бианка има юридическо образование — намеси се съпругът ѝ. — Учила е икономика и търговско право. Понякога изнася лекции тук, но ѝ е трудно да си запълни времето изцяло.

Бианка сви рамене.

— Ще се оправя някак — рече тя. — В края на краищата, Саймън, дойдох тук, за да бъда с теб, но мисля, че много неща биха могли да се организират по-добре. Сега изучавам условията. Може би мисис Бетъртън ще ми помогне в това отношение, щом не е заета с научна работа.

Хилъри побърза да се съгласи с този план. Анди Питърс разсмя всички с печалното си изказване:

— Чувствам се като малко момче в пансион, което тъгува за дома. Ще се радвам да се заловя за работа.

— Мястото е прекрасно за работа — възкликна ентузиазирано Саймън Мърчисън. — Никой не ти пречи и има всякаква апаратура.

— В коя област работите? — попита Анди Питърс. След това тримата мъже заговориха на свой жаргон, почти неразбираем за Хилъри. Обърна се към Ериксон, който се бе облегнал на стола си с отнесен вид.

— А вие? — попита го тя — и вие ли се чувствате като малко момче, което тъгува за дома си?

Той я изгледа, сякаш идваше от много далеч.

— На мен не ми е нужен дом. Всички тези истории за дом, чувства на привързаност, родители, деца — всичко това е пречка. За да може да работи, човек трябва да е напълно свободен.

— И вие чувствате, че тук ще бъдете свободен?

— Още не мога да кажа. Но се надявам.

Бианка заговори Хилъри:

— След вечерята има богат избор на развлечения. Има салон за карти, където се играе бридж, също и кино; три пъти седмично се

организируют театрални представления, а понякога има и танци.

Ериксон се намръщи неодобрително:

— Всичко това е излишно — порица той. — Чисто разхищение на енергия.

— Не и за нас — възрази Бианка. — За нас те са необходимост.

Той я изгледа студено, с безстрастна неприязън.

Хилъри си помисли: „За него и жените са излишни.“

— Ще си легна рано — обяви тя и нарочно се прозя. — Тази вечер не ми се гледа филм, нито ми се играе бридж.

— Наистина, скъпа — побърза да добави Том Бетъртън. — Добре е да си легнеш рано и да си починеш хубаво тази нощ. Не забравяй, че си имала изморително пътуване.

Щом станаха от масата, Бетъртън вметна:

— Нощно време въздухът тук е чуден. След вечеря обикновено правим малка разходка в градината на покрива, преди да се пръснем за почивка или за четене. Ще отидем горе за малко и след това по-добре да си лягам.

Качиха се с асансьор, обслужван от местен жител с величествен вид, облечен в бяла роба. Хилъри забеляза, че обслужващият персонал тук беше с по-тъмна кожа и по-масивно телосложение от слабите бербери — типичните обитатели на пустинята. Неочакваната красота на градината върху покрива я изуми, както щедрата ръка, което бе сътворила този рай. Резултатът напомняше приказките от „Хиляда и една нощ“. Имаше водоскоци, високи палми, тропически бананови дървета и други растения, пътеки от красиви разноцветни плочки с персийски цветни мотиви.

— Невероятно! — възкликна Хилъри. — Тук, наред с пустинята! — изрече гласно мислите си: — Това е като приказка на Шехеразада.

— Съгласен съм с вас, мисис Бетъртън — потвърдя Мърчисън. — Изглежда точно така сякаш го е създал духът от бутилката! Да, предполагам, че дори и в пустинята няма нищо невъзможно, стига да имаш достатъчно пари и вода — в огромни количества.

— Откъде идва водата?

— От извор, извиращ от недрата на планината. Това е причината за съществуването на Комплекса.

В градината на покрива се разхождаха доста хора. Лека-полека мястото оредя.

Семейство Мърчисън се извиниха — щяха да гледат някакъв балет.

Останаха съвсем малко хора. Бетъртън тласкаше Хилъри с ръка на лакътя ѝ към свободно място до парапета. Звезди бяха осеяли небето, а въздухът бе студен, свеж и опияняваш. Вече бяха сами. Хилъри приседна на ниския бетонен парапет, а Бетъртън застана пред нея.

— А сега — промълви той с тих нервен глас, — коя за бога сте вие?

Хилъри вдигна поглед към него и не отвърна. Самата тя трябваше да узнае нещо, преди да отговори на въпроса му.

— Защо ме признахте за своя съпруга?

Гледаха се един друг. Никой не искаше да отговори пръв. Това бе дуел между волята на единия и другия, но Хилъри осъзнаваше, че какъвто и човек да е бил Том Бетъртън преди да напусне Англия, сега неговата воля е по-слаба от нейната. Тя бе пристигнала тук със свежи сили и със съзнанието, че сама определя живота си.

Том Бетъртън водеше едно предначертано съществуване. Тя беше *по-силна*.

Накрая той отмести погледа си от нея и каза мрачно:

— Беше просто импулс. Сигурно съм бил пълен глупак. Въобразих си, че може би сте изпратена да ме измъкнете отгук.

— Значи искате да се махнете?

— Господи, как може да питате?

— Как пристигнахте тук от Париж?

Том Бетъртън тъжно се изсмя:

— Не бях отвлечен или нещо подобно, ако това имате предвид. Дойдох по собствена воля и с ясно съзнание. Дойдох с желание и ентузиазъм.

— Знаели сте, че идвате тук?

— Не знаех, че идвам в Африка, ако питате това. Хванах се на познатата въдица — мир на земята, свободен обмен на научни тайни между учените от цял свят, въставане срещу капитализма и войнолюбците — известните лозунги. Този приятел Питърс, който дойде с вас, е същият случай — и той е налапал стръвта.

— И когато дойдохте тук, всичко се оказа различно?

Той отново се изсмя с горчивина.

— Сама ще видите. А може би наистина е така, до известна степен. Но не е това, което сме си представяли. Това *не е свободата*.

Той седна до нея, сбърчил вежди.

— Точно това ме потискаше вкъщи, разбирате ли. Чувството, че съм под наблюдение, че ме следят; всичките мерки за сигурност; това, че трябва да давам отчет за действията си, за приятелите си... Смея да твърдя, че всичко това е необходимо, но накрая те смазва. Така че когато някой дойде и ти направи предложение, ти просто даваш ухо... Всичко звучи добре... — той се изсмя. — И накрая свършваш тук!

Хилъри бавно произнесе:

— Искате да кажете, че сте се озовали в същото положение, от което сте искали да избягате? Че ви следят и наблюдават точно по същия начин — или още по-зле?

Бетъртън нервно отметна кичура от челото си.

— Не зная — въздъхна той. — Честно, не зная. Не мога да бъда сигурен. Може да е плод на въображението ми. Изобщо не съм сигурен, че ме следят. А и защо да ме следят? Защо ще си правят труда? Аз съм им в ръцете — в затвора.

— Значи изобщо не е това, което сте си представяли?

— Точно там е работата. Предполагам, че до известна степен е. Условията за работа са идеални. Разполагам с всякаква апаратура и съоръжения. Мога да работя до късно или до рано — сам решавам колко време ми е нужно. Имам всички възможни удобства и вещи. Храна, дрехи и жилище, но през цялото време съзнавам, че съм в затвор.

— Зная. Когато днес влязохме вътре и вратите на портала хлопнаха зад нас, изпитах същото ужасно усещане — Хилъри потръпна.

— Е? — Бетъртън изглежда се бе посъвзел. — Аз отговорих на въпросите ви. Сега вие отговорете на моите. Какво правите тук, като се представяте за Олив?

— Олив... — тя спря, търсейки думи.

— Да? Какво Олив? Какво й се е случило? Какво се опитвате да ми кажете?

Тя погледна с жал измъченото му, нервно лице.

— Страхувах се, че все някога трябва да ви го съобщя.

— Искате да кажете, че нещо се е случило с нея?

— Да. Съжалявам, ужасно съжалявам... Съпругата ви е мъртва... Тя беше тръгнала към вас и самолетът катастрофира. Откараха я в болница и след два дни издъхна.

Той гледаше право пред себе си. Сякаш бе решил да не показва никакви емоции. Само промълви тихо:

— Значи... Олив е мъртва? Разбирам...

Настъпи дълго мълчание. После той се обърна към нея:

— Добре. Мога да продължа нататък. Вие заехте нейното място и дойдохте тук. Защо?

Хилъри имаше готов отговор. Том Бетъртън бе решил, че тя идва, за да го измъкне оттук. Но случаят беше различен. Хилъри бе тук в качеството на шпионин. Бе изпратена да събере информация, а не да планира бягството на един човек, който доброволно се бе поставил в сегашното си положение. Освен това и не *можеше* да осигури никакво избавление — тя беше затворник като него.

Опасно беше да му се довери напълно. Бетъртън се намираше на ръба на нервна криза — всеки момент можеше да се срине изцяло. При това положение бе лудост да очаква от него да пази тайна.

Отвърна:

— Бях в болницата, когато жена ви почина. Предложих ѝ да заема нейното място и да се опитам да ви намеря. Тя много настояваше да ви предаде едно послание.

Той се смръщи.

— Но нали...

Хилъри го прекъсна бързо, преди да е осъзнал слабите места на версията ѝ.

— Не е толкова невероятно, колкото звучи. Разбирате ли, аз поддържах много от идеите, за които току-що ми говорихте — научни тайни, споделяни между всички нации, нов световен ред. Бях силно ентузиазизирана от това. А после и косата ми — ако те са очаквали червенокоса жена на същата възраст, реших, че ще мога да мина за нея. Поне си струваше да опитам.

— Да — рече той и я измери с поглед, — косата ви е точно като на Олив.

— А после и жена ви държеше толкова много да ви предам посланието ѝ.

— О, да, посланието. Какво послание?

— Да внимавате — много да внимавате — били сте в опасност от страна на някой Борис.

— Борис? Борис Глидр ли имате предвид?

— Да. Познавате ли го?

Той поклати глава.

— Никога не съм го виждал. Но го знаех по име. Той е роднина на първата ми жена. Чувал съм за него.

— Защо е опасен?

— Какво?

Бетъртън говореше разсеяно. Хилъри повтори въпроса си.

— О, да — той сякаш се върна отнякъде много далеч. — Не знам защо е опасен точно за *мен*, но по всичко личи, че е опасен човек.

— В какъв смисъл?

— Ами, той е от онези малко глупави идеалисти, които с удоволствие биха изстребили половината човечество, ако по неизвестни причини са си наумили, че това е за добро.

— Познавам този вид хора.

Имаше чувството, че наистина ги познава съвсем добре. Но защо?

— Олив виждала ли го е? Какво ѝ е съобщил той?

— Не мога да ви кажа. Това беше всичко, което тя сподели. За някаква опасност — о, да, и каза, че не може да повярва.

— Какво да повярва?

— Не зная — поколеба се малко и сетне добави: — Разбирате ли, тя умираше...

Лицето му се сгърчи в конвулсивна болка.

— Разбирам... разбирам... След време ще свикна с тази мисъл. Но в момента не мога да я осъзная. Озадачен съм обаче за Борис. Каква опасност може да представлява той за мен тук? Ако се е срещал с Олив, значи е бил в Лондон, предполагам?

— Да, бил е в Лондон.

— Тогава просто не разбирам... О, все едно, какво значение има? Какво по дяволите би могло да има значение? Натикахме се в този проклет Комплекс, заобиколени от безчовечни работи...

— Точно такива ми се сториха и на мен.

— И не можем да се измъкнем — той удряше с юмрук по бетонния парапет. — *Не можем да се измъкнем.*

— Ами, можем.

Той се обърна и я изгледа с изненада.

— Какво по дяволите искате да кажете?

— Ще намерим изход — отвърна Хилъри.

— Мило мое момиче — изсмя се презрително, — понятие нямате с кого си имате работа тук.

— През войната хората са се измъквали от най-невъзможни места — продължи упорито Хилъри. Нямаше намерение да се отчайва. — Прокопавали са тунели или нещо подобно.

— Как ще изкопаеш тунел в скалата? И накъде? Наоколо е пустиня.

— Тогава ще е „нещо друго“.

Той я изгледа. Хилъри се усмихна самоуверено, по-скоро от инат.

— Ама и вие сте един чешит, скъпа! Говорите толкова уверено.

— Винаги има изход. Смея да кажа, че ще ни отнеме много време и ще е необходима солидна подготовка.

Лицето му отново помръкна.

— Време — повтори той, — време... Ето това не мога да си позволя.

— Защо?

— Не зная дали ще ме разберете... Ето как стоят нещата: аз всъщност не мога да си върша работата тук.

Тя се смръщи.

— Какво искате да кажете?

— Как да се изразя по-ясно? Не мога да работя. Не мога да мисля. В моята област човек трябва да постигне висока степен на концентрация. Голяма част от нея е — просто творчество. Откакто съм тук, просто загубих този хъс. Мога да върша единствено добра и солидна техническа работа. Работа, която всеки един дребен и посредствен научен работник може да върши. Но не за това ме доведоха тук. От мен се искат оригинални разработки, а аз не мога да им дам нищо такова. И колкото повече се изнервям и плаша, толкова по-малко мога да изсмуча нещо от себе си — нещо, което е действително ценно. А това ме изкарва извън релси, разбирате ли?

Да, вече ѝ се изясняваше. Припомни си забележката на доктор Рубек за примадоните и учените.

— Ако не мога да им доставя стоката, как ще постъпи една организация като тази тук? Ще ме ликвидира.

— О, не.

— Напротив, точно така ще постъпят. Тук няма място за сантименталности. Досега ме спасяваше само пластичната хирургия. Разбирате ли — тя се прави на части. Съвсем естествено е, ако на човек непрекъснато му правят дребни пластични операции, той да не може да се концентрира. Но това вече приключи.

— Но защо изобщо са го правили? Какъв е смисълът?

— Ами за безопасност! Имам предвид моята безопасност. Прави се в случай че полицията издирва някого.

— Но вас издирва ли ви полицията?

— Да, не знаехте ли? Е, предполагам, че няма да тръбят за това във вестниците. Може дори Олив да не е знаела. Но ме търсят и още как.

— Искате да кажете за *измяна* — това е думата, нали? Продали сте им атомни тайни.

Той избягна погледа й.

— Не съм продавал нищо. Разкрих им каквото знаех за нашия химически процес — предадох им го доброволно. Ако можете да ми повярвате, сам исках да им го предам. Това беше част от целия план — преливането на научни знания. О, не можете ли да разберете?

Тя разбираше. Разбираше и Анди Питърс, който правеше същото. Представяше си и как Ериксон, с фанатичния си мечтателен поглед, предава страната си с възвишен ентузиазъм.

И все пак трудно бе да си представи Том Бетъртън в същото положение. Остана шокирана от това, което сега виждаше пред себе си, от разликата между Бетъртън отпреди няколко месеца, пристигнал тук, озарен от пламъка на ентузиазма, и сегашния Бетъртън — изнервен, съкрушен, стъпил на земята — обикновен, изплашен до смърт човек.

След като осмисли логиката на нещата, тя се огледа. Бетъртън се озърна наоколо неспокойно и каза:

— Всички си тръгнаха. Я по-добре да...

Хилъри стана.

— Да. Но това е нормално. Всички ще си помислят, че е съвсем естествено при тези обстоятелства.

Той неловко промълви.

— Вече не можем да прекъснем играта, разбирате ли? Искам да кажа — вие трябва да продължите да бъдете моя жена.

— Разбира се.

— Ще трябва да спим в една стая и така нататък. Но всичко ще бъде наред. Имам предвид, не бива да се страхувате, че... — той преглътна смутено.

„Колко е хубав“, помисли си Хилъри, разглеждайки профила му, „и колко малко ме вълнува“...

— Мисля, че това е последната ни грижа — развеселено отвърна тя. — Сега най-важното е да се измъкнем оттук.

В една стая в хотел „Мамуния“ в Маракеш, мъжът на име Джесъп разговаряше с мис Хедърингтън. Сегашната мис Хедърингтън бе различна от онази, която Хилъри познаваше от Казабланка и Фез. Същата външност, същият образ, същата ужасна прическа. Но поведението ѝ бе различно. Това беше друга жена — едновременно енергична и компетентна — и изглеждаше много по-млада, отколкото външността ѝ предполагаше.

Третият човек в стаята бе мургав набит мъж с интелигентен поглед. Той барабанеше леко с пръсти по масата и си тананикаше тихичко някаква френска песничка.

— ... И доколкото знаете — говореше Джесъп, — това са единствените хора, с които е разговаряла във Фез?

Джанет Хедърингтън кимна.

— Там беше онази жена, Калвин Бейкър, с която се запознахме в Казабланка. Честно да ви кажа, още не мога да проумея що за човек беше. Претрепа се от любезности с Олив Бетъртън, впрочем и с мен. Но американците са такива — сърдечни, завързват познанства с хората по хотелите и обичат да ги придружават по екскурзии.

— Да — промълви Джесъп, — всичко е малко прекалено открито за онова, което търсим.

— А освен това — продължи Джанет Хедърингтън, — тя беше в същия самолет.

— Значи предполагате, че самолетната катастрофа е била планирана? — той се извърна към мургавия, набит мъж — Какво ще кажете за това, Льоблан?

Льоблан спря да тананика и прекъсна мекото барабанене по масата.

— *Cela se peut*^[1] — подметна той. — Може да е имало саботаж на машината и затова да се е разбила. Никога няма да разберем. Самолетът се е блъснал, избухнал е в пламъци и всички пътници са загинали.

— Какво знаете за пилота?

— Алкади? Млад, достатъчно компетентен. Нищо повече. Зле платен — той добави последните думи след кратка пауза.

Джесъп се обърна отново към Джанет Хедърингтън:

— Та какво бяхте почнали да казвате?

— Във Фез имаше някакво френско семейство, с което мисис Бетъртън размени няколко думи. Също и богат шведски бизнесмен в компанията на красиво момиче. А, и могъщият петролен магнат, господин Аристид.

— О — възкликна Лъоблан, — самата жива легенда, значи. Много пъти съм се питал какво ли е да имаш всичките пари на света? Аз лично — добави той откровено — бих ги харчил за състезателни коне, жени и за всичко останало, което светът може да ми предложи. Но старият Аристид се е затворил в този свой замък в Испания — замъкът си е негов, *mon cher*^[2], и казват, ме колекционира китайски порцелан от периода Сунт. Но да не забравяме — додаде той, — че Аристид е най-малко на седемдесет години. Възможно е на тази възраст човек да се интересува само от китайски порцелан.

— Според самите китайци — възрази Джесъп — възрастта между шейсет и седемдесет години е най-наситена с емоции и тогава човек може да оцени най-добре красотата и радостта от живота.

— Не и аз! — възкликна Лъоблан.

— Във Фез имаше и германци — продължи Джанет Хедърингтън, — но доколкото знам не са разменяли нито дума с Олив Бетъртън.

— Може да е било чрез някой келнер или прислугата — предложи Джесъп.

— И това е възможно.

— Казвате, че е отишла сама до стария град?

— Придружи я един от тамошните екскурзоводи. Може да се е свързала с някого по време на разходката.

— Във всеки случай доста внезапно е решила да тръгне за Маракеш.

— Не е толкова внезапно — поправи го тя. — Имаше направени резервации.

— О, сгреших — продължи Джесъп, — исках да кажа, че мисис Калвин Бейкър съвсем внезапно е решила да я придружи дотам — той

стана и закрачи напред-назад.

— Тя отлита за Маракеш и самолетът се разбива и гръмва в пламъци. Прилича на зла поличба, не мислите ли, за всяка с името Олив Бетъртън да пътува със самолет? Първо, катастрофата при Казабланка, а сетне и тази. Дали е било случайност или е замислено предварително? Ако някои хора са искали да се отърват от Олив Бетъртън, има по-лесни начини от разбиването на самолет, бих казал.

— Човек никога не знае — рече Льоблан. — Разбери ме, драги. Ако си стигнал дотам, че човешкият живот не означава нищо за теб и ако е по-просто да сложиш малък пакет с експлозив под нечия седалка в самолета, вместо да причакваш зад някой ъгъл посред нощ, за да забиеш нож в гърба на този някой, тогава пакетът ще бъде поставен, а фактът, че ще загинат още шестима човека, дори няма да се вземе под внимание.

— Разбира се — съгласи се Джесъп, — зная, че съм сам срещу останалите, но има трета възможност — да са симулирали катастрофата.

Льоблан го изгледа с интерес.

— Това би могло да стане, да. Самолетът може да бъде приземен и след това подпален. Но фактът, че вътре е имало хора, си остава, драги Джесъп. Обгорелите тела действително са били там.

— Зная — отвърна Джесъп. — Точно тук се препъваме. О, не се и съмнявам, че тази моя идея е фантастична, но така пък нашето издирване се прекратява съвсем елегантно. Твърде ловко. Такова чувство имам. С това ни казват — край! Пишем едно *RIP*^[3] в полето на доклада и с това се приключва. Няма по-нататъшна следа, която да уловим — той отново се обърна към Льоблан: — Организирахте ли претърсване на местността?

— Да, от два дни — отвърна Льоблан. — Мъжете са свестни. Мястото, където самолетът се е разбил, е напълно безлюдно, разбира се. Междувпрочем, отклонил се е от курса си.

— Което е показателно — вметна Джесъп.

— Най-близките села и населени места, най-близките следи от коли — всичко е основно проверено. В тази страна, както и във вашата, отлично разбират значението на едно разследване. Ние във Франция също загубихме някои от най-добрите си учени. По мое мнение, драги, по-лесно се контролират темпераментни оперни

певици, отколкото учени. Това са интелигентни млади мъже, ексцентрични бунтари; и накрая — което е най-опасно — те са изключително лековерни. Какво ли си въобразяват, че става там? Чистота, светлина, стремеж към истината, към „златния век“. Уви, какви разочарования ги чакат, бедните деца!

— Я да проверим отново списъка с пътниците — предложи Джесъп.

Французинът протегна ръка, извади го от телена поставка и го разтвори пред своя колега. Двамата го прегледаха заедно.

— Мисис Калвин Бейкър — американка, мисис Бетъртън — англичанка, Торкил Ериксон — норвежец. Впрочем какво знаеш за него?

— Нищо не си спомням — рече Лъоблан. — Млад е — на не повече от двацет и седем или двацет и осем години.

— Чувал съм името му — намръщи се Джесъп — мисля, почти съм сигурен, дори че той изнесе научен доклад пред Кралското дружество.

— След него идва религиозната жена — продължи Лъоблан, връщайки се към списъка. — Сестра Мари или нещо подобно. Андрю Питърс — също американец. Доктор Барон. Той е знаменитост, този доктор Барон. Изключителен интелект. Експерт по вирусните заболявания.

— Биологично оръжие — замисли се Джесъп. — Съвпада. Всичко съвпада.

— Един зле платен и недоволен човек — добави Лъоблан.

— Колко души са пътували към Сен Ив? — промърмори Джесъп.

Французинът бързо го стрелна с поглед и се усмихна извинително.

— Това е стара детска песничка — промърмори Джесъп. — А Сен Ив означава въпросителна — пътуване към неизвестното.

Телефонът на масата иззвъня и Лъоблан вдигна слушалката.

— Ало? — каза той — какво има? А, да, нека се качат горе — той обърна глава към Джесъп. Лицето му изведнъж придоби оживен и енергичен израз. — Един от моите хора току-що ми докладва. Открили са нещо, драги колега, възможно е — не казвам нищо повече — оптимизмът ти да се оправдае.

След малко в стаята влязоха двама мъже. Първият напомняше в най-общи линии на Лъоблан — същият тип — набит, мургав, интелигентен. Държанието му бе почиттелно, но въодушевено. Облечен беше в европейски дрехи, целите в петна и покрити с прах. Явно току-що се връщаше от път. С него беше един от местните жители в обичайните бели одежди. Той притежаваше благородното спокойствие на жителите от отдалечените райони. Обноските му бяха учтиви, но не сервилни. Разглеждаше стаята с известен интерес, докато другият обясняваше на бърз френски.

— Предложена бе парична награда — обясни мъжът — и този човечец и семейството му, както и много от приятелите му, са претърсвали околността твърде старателно. Накарах го сам да ви донесе находката, тъй като може би ще имате въпроси към него.

Лъоблан се обърна към бербера:

— Свършили сте чудесна работа — похвали го той на родния му език. — Имате очи на орел, бащице. Покажете ни сега какво сте открили.

От една гънка в бялата си роба мъжът извади малък предмет и като пристъпи напред, го постави на масата пред французина. Беше доста едра изкуствена перла с розово сивкав оттенък.

— Тя е като онази, която показаха на мен и на другите — рече той. — Ценна е и аз я намерих.

Джесъп протегна ръка и взе перлата. От джоба си извади абсолютно същата перла и разгледа и двете. След това прекоси стаята, отиде до прозореца и пак ги разгледа под силна лупа.

— Да — възкликна той, — знакът е налице — гласът му ликуваше и той се върна до масата. — Добро момиче, добро момиче, браво! Успяла е!

Лъоблан разпитваше бербера, разменяйки бързи реплики на арабски. Накрая се обърна към Джесъп:

— Поднасям извиненията си, драги колега. Тази перла е намерена на разстояние почти половин миля от изгорелия самолет.

— Което подсказва, че Олив Бетъртън е жива и макар че от Фез са излетели седем пътника и са открити седем обгорели трупа, единият определено не е нейният.

— Продължаваме претърсването — обяви Лъоблан.

Отново заговори с бербера и човекът се усмихна щастливо. После излезе от стаята заедно с мъжа, който го беше довел.

— Ще бъде възнаграден, както обещахме — рече Льоблан. — Ще се организира претърсване на цялата околност за тези перли. Хората тук имат орлов поглед, а и мълвата, че ще изкарат добри пари като награда, ще се разнесе от човек на човек за нула време. Мисля, драги колега, че ще получим резултати! Само дано не се досетят какво всъщност е правила.

Джесъп поклати глава:

— Но това е нещо съвсем нормално — повечето жени допълват тоалета си с бижу, внезапно огърлицата се къса, събират се внимателно разпилените перли и се слагат в някой джоб, който има мъничка дупчица. Пък и за какво ще я подозират? Тя е Олив Бетъртън, изгаряща от нетърпение да види отново мъжа си.

— Трябва да разгледаме въпроса в друга светлина — подчерта Льоблан и придърпа списъка на пътниците към себе си. — Олив Бетъртън, доктор Барон — прочете той и отметна двете имена. — Поне двама, които пътуват, закъдето са тръгнали. Американката, мисис Калвин Бейкър — колкото до нея, въпросът остава открит. Торкил Ериксон, казваш, е чел доклади пред Кралското дружество. Американецът Питърс в паспорта си се води като научен работник-химик. Божията служителка — е, тя е добър камуфлаж. Всъщност цял товар пътници, умело подкарани от различни места да пътуват в един и същ самолет, в един и същи ден. И след това се открива горящият самолет и реквизитът от седем овъглени трупа. Чудя се как са го постигнали? *Enfin, c'est colossal*^[4]!

— Да — потвърди Джесъп, — с този детайл нещата приемат убедително завършен вид. Но вече сме наясно, че шест или седем човека са поели в ново направление, знаем и откъде са тръгнали. Как ще действваме по-нататък? Да посетим ли мястото?

— Непременно — отвърна Льоблан. — Ще се захванем с източниците на информация от най-предната линия. Ако не греша, щом вече сме по следата, на бял свят трябва да изплуват още доказателства. Ако сметките ни са верни, трябва да постигнем резултати.

Сметките бяха много на брой, но несигурни. Скоростта, с която се е придвижвала колата, вероятното разстояние, на което е зареждала

гориво, възможните селища, където пътниците са отседнали през нощта. Следите бяха многобройни и объркани, разочарованията не спираха, но от време на време излизаше и някой обещаващ резултат.

— Ето, капитане! Претърсихме и отходните места, както наредихте. В тъмен ъгъл в едно от тях намерихме перла, завита в малко парче дъвка — в къщата на някакъв Абдул Мохамед. Разпитахме го заедно със синовете му. Отначало отричаха, но накрая признаха. Шестима човека от германска археологическа експедиция са отседнали за една нощ в къщата им. Платили им много пари, за да не споменават на никого за това, под претекст, че се канели да правят някакви нелегални разкопки. Деца от селото Ел Каиф донесоха още две перли. Сега вече знаем посоката. Има и още нещо, мосю капитан. Била е забелязана ръката на Фатма, точно както предвидихте. Ей този тип тук ще ви разкаже за нея.

„Този тип“ се оказа крайно необуздан на вид бербер.

— Бях с моите хора през нощта — започна той, — и чух кола. Когато профуча край мен, видях знака. Ръката на Фатма се очертаваше от едната ѝ страна. И светеше, казвам ви, светеше в тъмното.

— Поставянето на фосфор върху ръкавица може да бъде много ефикасно — промърмори Льоблан. — Поздравявам ви за идеята, драги!

— Има ефект — съгласи се Джесъп, — но може да бъде и опасно. Имам предвид, че лесно може да бъде забелязана от останалите бегълци.

Льоблан сви рамене.

— През деня не може да се забележи.

— Да, но ако спрат и слязат от колата по тъмно?

— Дори и тогава — това е известно арабско суеверие. Често я рисуват по каруци и фургони. Ще си помислят, че някой набожен мюсюлманин я е изрисувал със светеща боя на колата си.

— Съвсем вярно. Но все пак трябва да бъдем нащрек. Защото ако неприятелите ни я забележат, има голяма вероятност да ни поставят фалшиви знаци с ръце на Фатма от светеща боя.

— А, колкото до това, съгласен съм с вас. Наистина трябва да бъдем нащрек. Постоянно, непрестанно нащрек.

На следващия ден представиха на Льоблан още три фалшиви перли — бяха залепени с дъвка и образуваха триъгълник.

— Това ще рече — обясни Джесъп, — че следващият етап от пътуването е бил със самолет.

Той изгледа въпросително Льоблан.

— Напълно си прав — каза другият. — Били са намерени на изоставено военно летище в отдалечена и безлюдна местност. Открихме следи от самолет, който се е приземил и излетял неотдавна — той сви рамене — непознат самолет. И отново са поели в направление неизвестно. Пак сме отрязани и не знаем коя посока да хванем.

[1] Възможно е (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Драга мой (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Requiescat in pace — мир на праха му (лат.). — Б.пр. ↑

[4] В крайна сметка това е изумително (фр.). — Б.пр. ↑

Просто невероятно, помисли си Хилъри, невероятно, че съм тук вече десет дни! Най-ужасяващото нещо в живота е, реши тя, колко лесно се приспособява човек. Припомни си, че някога във Франция им бяха показали необикновен средновековен инструмент за мъчения — желязна клетка, в която затворената жертва не може нито да лежи, нито да стои, нито да седи. Екскурзоводът им бе обяснил, че последният затворен в нея човек прекарал вътре осемнайсет години, след това бил пуснат на свобода и живял още двацет години, преди да умре вече като старец. Тъкмо поради тази своя приспособимост, мислеше си Хилъри, хората се отличават от животинския свят. Човек може да живее във всякакъв климат, на всякаква храна и при всякакви условия. Може да съществува като роб и като свободен човек.

Отначало, когато я въведоха в Комплекса, тя почувства, че я обзема паника. Изпитваше ужасяващото усещане, че е попаднала в затвор и е напълно безпомощна, а фактът, че затворът беше замаскиран от целия този лукс, го правеше още по-чудовищен. А сега, само след седмица, неусетно бе започнала да приема условията на живота си като естествени. Това бе особено, призрачно съществуване. Сякаш не съществуваше нищо реално, но тя вече имаше чувството, че сънят е започнал отдавна и че ще продължи още дълго време. Може би щеше да трае вечно... Ще остане завинаги в Комплекса, там беше животът, а отвън нямаше нищо.

Според нея това опасно примирение се дължеше до известна степен на факта, че е жена. Жените по природа бяха приспособими. Това беше тяхната сила и слабост. Те изучаваха средата, приемаха я и като реалисти се устройваха, за да извлекат максималното от нея. Най-интересни й бяха реакциите на хората, пристигнали тук заедно с нея. Почти не виждаше Хелга Недхайм, освен понякога в трапезарията. Когато се срещнеха, германката я удостоверяше с кратко кимване и нищо повече. Животът в Комплекса явно отговаряше на представата, която си бе изградила за него. Хелга беше от онзи тип жени, погълнати

от работата си, чиято вродена арогантност удобно подхранваше това. Собственото ѝ превъзходство, както и това на колегите ѝ — учени, заемаше първо място в ценностната ѝ скала. Тя не вярваше в братството между хората, нито в ерата на мира, нито в свободата на ума и духа. За нея бъдещето беше ограничено, но всепобеждаващо. Съществуваше висша раса, към която тя самата принадлежеше, към останалия свят в окови при добро поведение се подхождаше със снизходителна любезност. Ако колегите ѝ изразяваха различни възгледи или идеи, по-скоро комунистически, отколкото фашистки, това малко я засягаше. Ако работата им бе качествена, значи бяха необходими, а идеите им щяха да се променят.

Доктор Барон бе далеч по-интелигентен от Хелга Недхайм. Понякога с Хилъри водеха кратки разговори. Той бе изцяло погълнат от работата си и дълбоко удовлетворен от условията, които му се предлагаха. Но любознателният, му галски интелект го тласкаше към предположения и размисли върху средата, в която се намираше.

— Оказа се не това, което очаквах, честно казано — сподели той един ден. — Между нас да си остане, мисис Бетъртън, не си падам по затворническите условия. А тук те са точно такива, въпреки че клетката, нека я наречем така, е обилно позлатена.

— Едва ли това е свободата, която търсехте? — подметна Хилъри.

Той ѝ се усмихна едва забележимо и печално.

— О, не — отвърна, — грешите. Аз всъщност не търсех свобода. Цивилизован човек съм. А цивилизованият човек знае, че такова понятие не съществува. Само по-младите и незрели нации окачват на флагите си думата „свобода“. Винаги трябва да има една планирана рамка за сигурност. Същността на цивилизацията е в това да се живее умерено — средният път. Човек винаги се връща към златната среда. Не, ще бъда откровен с вас. Дойдох тук за пари.

Този път се усмихна Хилъри. Веждите ѝ се повдигнаха учудено.

— И за какво са ви пари тук?

— За всяко скъпо струващо лабораторно съоръжение — поясни доктор Барон. — Не съм длъжен да бъркам в своя джоб и така мога да служа на научната кауза и да задоволявам собствената си интелектуална любознателност. Аз наистина съм човек, който обича работата си, но не я обичам заради човечеството. Забелязал съм, че

обикновено онези, които работят за него, са с объркани мозъци и често са некомпетентни работници. Не аз ценя чистата интелектуална наслада от научното търсене. За останалото ми бе платена голяма сума пари, преди да напусна Франция. Тя е на сигурно място в банка, под чуждо име и когато му дойде времето, щом всичко тук приключи, ще мога да я харча, както намеря за добре.

— Щом всичко тук приключи? — повтори Хилъри. — Но защо да приключва?

— Човек трябва да има достатъчно здрав разум — обясни доктор Барон. — Нищо не е постоянно, нищо не е вечно. Стигнах до извода, че това място се управлява от луд човек. А един луд човек, позволете ми да го кажа, може да бъде много логичен. Ако си богат, логичен и отгоре на това луд, може да успееш да се наслаждаваш на илюзията си много дълго време. Но накрая — той сви рамене — тя ще се разпадне. Защото, разбирате ли, в това, което става тук, няма разум. А щом нещо е неразумно, накрая ще трябва да се плати за това. Но дотогава — той отново сви рамене — нещата ме устройват великолепно.

Торкил Ериксон, когото Хилъри очакваше да види жестоко разочарован, изглеждаше напълно доволен от атмосферата в Комплекса. По-непрактичен от французина, той живееше в свой измислен свят. Този свят бе тъй непознат за Хилъри, че тя въобще не го проумяваше. Той пораждаше някакво аскетично щастие, потапяне в математически изчисления и безкрайна перспектива от възможности. Странната, хладна безпощадност на Ериксон плашеше Хилъри. Струваше й се, че той е от онези млади хора, които в порив на идеализъм биха изпратили на смърт три четвърти от човечеството, за да може останалата четвърт да изгради една нереална утопия, съществуваща единствено в главата на Ериксон.

Много по-близък до себе си Хилъри чувстваше американеца Анди Питърс. Може би, мислеше си тя, защото Питърс бе талантлив човек, но не и гений. От онова, което другите разправяха за него, тя знаеше, че е първокласен специалист в работата си. Старателен и опитен химик, но не откривател. Питърс също като нея бе намразил веднага атмосферата в Комплекса и тя го плашеше.

— Истината е, че не знаех къде отивам — оплака се том. — Мислех си, че знам, но съм бъркал. Партията няма нищо общо с това

място. Ние нямаме връзка с Москва. Това е някакво самостоятелно звено, вероятно фашистко.

— Не смяташ ли — попита Хилъри, — че твърде много си падаш по клишета?

Той се замисли.

— Може би си права. Като помисли човек, тези думи, които тръбим наляво и надясно, не означават кой знае какво. Знаем едно — искам да се измъкна отгук и смятам да го направя.

— Няма да е лесно — каза тихо Хилъри.

Разхождаха се заедно след вечерята около фонтана в градината на покрива. Тъмнината и звездното небе създаваха илюзията, че се намират сред градините на някой султански палат. Функционалните бетонни постройки бяха скрити от погледа им.

— Да — отвърна Питърс, — няма да е лесно, но няма невъзможни неща.

— Радвам се да го чуя от теб — обади се Хилъри. — О, как се радвам да го чуя от теб!

Той я изгледа съчувствено.

— Нещо си потисната напоследък?

— Да, много. Но всъщност не това ме плаши.

— Така ли? Тогава какво?

— Страх ме е да не свикна — отвърна Хилъри.

— Да — промълви той замислено. — Разбирам какво имаш предвид. Тук изглежда съществува подобна масова психоза. Мисля, че си напълно права за това.

— Много по-естествено би ми се сторило, ако хората се бунтуваха — поясни Хилъри.

— Да, да, и аз така смятам. Всъщност даже си мислех да не е нещо фокус-бокус.

— Фокус-бокус? Какво искаш да кажеш?

— Ами честно да ти кажа, опиум.

— В смисъл някакъв вид наркотик?

— Да. Напълно е възможно. Нещо в храната или напитките, нещо, което предизвиква — как да го нарека? — покорство?

— Но има ли такова лекарство?

— Е, това не е точно в моята област. Дават се най-различни неща на хората преди операция за успокоение и за да бъдат кротки. Дали

съществува лекарство, което може да се приема редовно в продължителен срок, без в същото време да накърнява работоспособността — това не знам. Вече съм по-склонен да мисля, че ефектът се постига психологически, тоест смятам, че някои от тукашните организатори и администратори са добре запознати с хипнозата и психологията и без ние да осъзнаваме, постоянно ни внушават колко добре живеем, как ще достигнем висшите си цели (каквито и да са те) и всичко това наистина оказва определен ефект. Много неща могат да се постигнат по този начин, ако се прилагат от хора, които си разбират от работата.

— Но ние не бива да се примиряваме — разпалено извика Хилъри. — Дори за миг не бива да ни минава през ума, че тук ни е добре.

— Как се чувства твоят съпруг?

— Том? Ами... не зная. Толкова е трудно. Аз... — тя изведнъж млъкна.

Едва ли можеше да сподели със събеседника си цялата нелепост на живота, който водеше. Вече десети ден обитаваше един апартамент с човек, когото не познаваше. Деляха обща спалня и когато лежеше будна нощем, долавяше дишането му от съседното легло. И двамата бяха приели положението като неизбежно. Тя беше самозванка, шпионка, готова да играе всякаква роля, да приеме всяка самоличност. Ако трябваше да бъде откровена, не можеше да разбере Том Бетъртън. Той ѝ се струваше ужасен пример за това, докъде може да стигне един млад интелект, прекарал няколко месеца в задушаващата атмосфера на Комплекса. Но поне не приемаше спокойно съдбата си. Без да изпитва никакво удоволствие от работата си, той според нея все по-силно се безпокоеше от неспособността си да се концентрира върху това. Един-два пъти се бе връщал към темата, която сподели с нея през първата вечер.

— Не мога да мисля. Сякаш всичко в мен е пресъхнало.

Да, реши тя, Том Бетъртън, като истински гений, повече от всеки друг се нуждаеше от свобода. Внушенията не успяваха да компенсират загубата на независимост. Той можеше да твори само в пълна свобода.

Този човек, мислеше тя, е на ръба на тежка нервна криза. Към нея се отнасяше със странна незаинтересованост. За него тя не бе жена, нито пък приятел. Съмняваше се дори дали той осъзнава и

страда от смъртта на жена си. Изцяло бе погълнат от мисълта, че е затворен. Повтаряше отново и отново:

— Трябва да се махна оттук. Трябва, трябва — и понякога добавяше: — Аз не знаех. Нямах никаква представа какво ще бъде. Как ще се измъкна оттук? Как? Трябва. Просто трябва да се махна.

По същество това бе същото, което разправяше и Питърс. Но беше казано по съвсем различен начин. Питърс говореше като енергичен, сърдит и обезверен млад мъж, сигурен в себе си, решен да премери силите си с тези на комплекса, в който бе попаднал. А бунтарските изказвания на Том Бетъртън идваха от човек, чието търпение е почти изчерпано, от човек, докаран почти до лудост от липсата на свобода. А може би, неочаквано си помисли Хилъри, след шест месеца с Питърс щяха да се озоват точно там? Може би онова, което започваше като справедлив бунт и разумна вяра в собствената изобретателност, накрая се превръщаше в трескавото отчаяние на плъх, уловен в капан.

Искаше й се да сподели това с човека до себе си. Да може просто да му каже: „Том Бетъртън не ми е съпруг. Не зная нищо за него. Не зная какъв е бил, преди да дойде тук, така че съм в неведение. Не мога да му помогна, защото не знам какво да сторя или какво да му кажа.“ Но при сегашната ситуация трябваше да подбира думите си внимателно. Промълви:

— Том е заприличал на някакъв непознат човек. Не споделя нищо с мен. Понякога си мисля, че този ограничен живот, усещането, че тук е затворник, просто го влудява.

— Възможно е — подметна сухо Питърс.

— Но, кажете ми, вие говорите толкова уверено за измъкване оттук. Как можем да се измъкнем — какъв шанс изобщо имаме?

— Не казвам, че можем да излезем оттук вдругиден, Олив. Това трябва да се обмисли и планира добре. Знаеш, че хората се измъкват при най-невероятни условия. Много мои сънародници, както и ваши хора отвъд Атлантика, са писали книги за бягствата си от затвори в Германия.

— Това е съвсем различно.

— В основата си не е. Щом има вход, трябва да има и изход. Разбира се, прокопаването на тунел тук е изключено. Отпадат и редица други изпитани методи. Но, както казах, щом има вход, има и изход. С

изобретателност, камуфлаж, инсценировка, измама, подкупи и корупция човек не може да не успее. Това трябва да се проучи и обмисли. Едно ще ви кажа — ще се измъкна оттук. От мен да го знаете.

— Вярвам, че ще го сторите — отвърна Хилъри, — но дали и аз ще мога?

— При вас е по-различно.

Гласът му прозвуча смутено. За момент тя се зачуди какво означават думите му. После реши, че той сигурно смята, че е постигнала целта си. Дошла бе тук, за да се събере с човека, когото обича. Следователно нуждата ѝ от бягство не би трябвало да е тъй голяма. Изкушаваше се да признае истината на Питърс, но някакъв инстинкт за самосъхранение я възпря.

Пожела лека нощ и напусна покрива.

— Добър вечер, мисис Бетъртън.

— Добър вечер, мис Йенсен.

Слабото момиче имаше развълнуван вид. Очите ѝ блестяха зад дебелия стъкла на очилата.

— Довечера ще има събрание — съобщи тя. — Ще говори самият директор!

Говореше почти шепнешком.

— Чудесно — заяви Анди Питърс, който стоеше наблизко. — Откога чакам да го зърна този директор.

Мис Йенсен му хвърли шокиран и изпълнен с укор поглед.

— Директорът — строго отсече тя, — е чудесен човек.

Щом се отдалечи по един от неизбежните бели коридори, Анди Питърс тихичко подсвирна.

— Досега май не бях разбрал, че тук си говорят на „Хайл Хитлер“?

— Точно така прозвуча.

— Бедата в този живот е, че никога не знаеш накъде си тръгнал. Когато напуснах Щатите, бях изпълнен с момчешки жар заради доброто старо братство между хората. Ако знаех, че ще попадна в лапите на още един богоизбран директор... — и той красноречиво разпери ръце.

— Все още не си сигурен в това — напомни му Хилъри.

— Надушвам го във въздуха — рече Питърс.

— О — извика Хилъри, — колко се радвам, че си тук!

Изчерви се, когато той я погледна изпитателно.

— Ти си толкова симпатичен и обикновен — отчаяно рече тя.

Питърс изглежда се развесели.

— Там, откъдето идвам — обясни той, — думата „обикновен“ има друг смисъл. Равнозначна е на обикновено нищожество.

— Знаеш, че нямах предвид този смисъл. Искях да кажа, че си като всички други. О, боже, това също прозвуча обидно.

— Значи обикновен човек — това търсиш ти? Наситила си се на гении?

— Да, ти също си се променил, откакто си тук. Изгубил си онази непримиримост, омразата...

Лицето му изведнъж помръкна.

— Не се подлъгвай — рече той, — те още са там, скрити под обвивката. Все още мога да мразя. Повярвай ми, има неща, които трябва да се мразят.

Събранието, както го нарече госпожица Йенсен, се състоя след вечеря. Всички членове на Комплекса се събраха в голямата зала.

Публиката не включваше така наречения технически персонал — лаборантите, балетния състав, различните видове обслужващ персонал. Изключена беше и малката група красиви проститутки. Те също обслужваха Комплекса, като доставяха секс за онези мъже, които не бяха със съпругите си и не желаеха да завързват по-специални връзки с жените-научни работници.

Седнала до Бетъртън, Хилъри очакваше с голям интерес появата на тази почти митична фигура — директора. На въпросите ѝ относно личността на човека, който ръководи Комплекса, Том Бетъртън бе дал незадоволителни, почти неясни отговори.

— На външност не е нищо особено — каза той, — но има огромно влияние. Всъщност аз съм го виждал само два пъти. Не се мярка често. Разбира се, забележителен човек е, това се чувства, но честно да ти кажа и аз не знам защо.

От страхопочитанието, с което мис Йенсен и другите жени говореха за него, Хилъри си бе създала смътната представа за висок човек със златиста брада и бяла роба — почти божие подобие.

Едва не се стъписа, когато при ставането на публиката на крака на подиума тихомълком се изкачи мургав мъж на средна възраст с масивно телосложение. Външността му бе доста невзрачна. Спокойно можеше да мине за бизнесмен от Мидълъндс. Не можеше да определи националността му. Обърна се към тях на три езика, като

превключваше ту на един, ту на друг, без да се повтаря. Говореше еднакво гладко френски, немски и английски.

— Позволете ми — започна той — първо да поздравя с добре дошли новите ни колеги.

С по няколко думи изрази почитанията си към всеки от новопристигналите.

След това се зае да обяснява целите и убежденията на Комплекса.

По-късно Хилъри се опита да си припомни думите му, но установи, че не може да открие нищо конкретно. Думите му й се струваха изтъркани и банални. Но да ги слушаш, беше нещо съвсем различно.

Нейна приятелка й бе разказвала, че преди войната живеела в Германия и отишла на митинг просто от любопитство — да чуе „този абсурден“ Хитлер, и изведнъж усетила, че плаче истерично, разтърсена от изблик на чувства. Беше й описала колко мъдра и вдъхновяваща й се струвала всяка дума, но след това откъсите, които си припомнила, всъщност се оказали съвсем банални.

Нещо подобно ставаше и сега. Неволно Хилъри се развълнува и вдъхнови. Директорът говореше съвсем простичко. Разглеждаше предимно младостта. В нея било заложено бъдещето на човечеството.

— Богатство, престиж, влиятелни фамилии — това са били силите в миналото. Днес властта е в ръцете на младите. Властта се крие в интелекта — в мозъка на химика, физика, медика... От лабораториите тръгва всеобхватната разрушителна власт. Чрез нея можеш да наредиш „Подчини се или ще загинеш!“ Тази мощ не бива да се дава в ръцете на една или друга нация. Тя трябва да остане в ръцете на своите създатели. В този Комплекс е събрана силата на целия свят. Вие сте дошли тук от всички краища на земното кълбо — всеки със своите творчески научни познания. Вие сте носители на *младостта*! Тук няма хора над четиридесет и пет години. Когато денят настъпи, ние ще създадем тръст Мозъчният тръст на науката. Чрез него ще управляваме световните съдбини. Ще издаваме заповеди на капиталисти и крале, на армии и индустрии. Ние ще дадем на света *Pax Scientifica*^[1].

Той продължи в същия дух — със зашеметяващи и упойващи приказки. Въздействието не идваше от самите думи, а от силата на

оратора, завладяла събралите се. Те биха останали студени и критични, но ги разтърсваше някакво силно чувство неназовано и необяснимо.

Когато директорът неочаквано завърши с думите „Кураж и победа! Лека нощ!“, Хилъри напусна залата, залитайки като в екзалтирано съновидение. Забеляза същото чувство изписано по лицата на хората около себе си. Особено у Ериксон, чиито бледи очи блестяха, а главата му бе отметната назад в екзалтация. В този момент усети ръката на Анди Питърс върху своята и го чу да шепне в ухото ѝ:

— Ела горе на покрива. Имаме нужда от въздух.

Изкачиха се с асансьора, без да говорят, и тръгнаха между палмовите дървета под звездите. Питърс си пое дълбоко дъх.

— Да — обади се той, — наистина ние нужен въздух, за да издуха облаците на славата.

Хилъри въздъхна. Усещането ѝ за реалност още отсъстваше. Той приятелски я раздруса:

— Хайде, слез оттам, Олив.

— Облаци на славата — промълви Хилъри. — Знаеш ли, наистина беше така!

— Слез оттам, казвам ти. Бъди жена! Докосни отново земята и основните истини! Щом премине действието на отровния облак, ще откриеш, че си слушала все същите стари глупости, както преди.

— Но беше хубаво — в смисъл идеалът беше хубав.

— По дяволите идеалите. Виж фактите. Младост и интелект. Слава, слава Алилуя! И кои са младите интелекти? Хелга Недхайм — бездушен егоист. Торкил Ериксон — безпочвен мечтател. Доктор Барон, който ще продаде баба си на дявола, за да си набави оборудване. Вземи и мен — обикновено момче, както ти ме нарече — добър с епруветките и микроскопа, но без капчица талант за управление на едно учреждение, камо ли пък на Света! Вземи и твоя съпруг — да, ще го кажа — човек, чиито нерви са напълно разнищени, човек, който не може да мисли за нищо друго, освен за възмездието, което ще го достигне. Давам ти за пример хора, които познавам по-добре, но тук всички са еднакви — или поне тези, на които съм попадал. Някои наистина са гении, адски добри в своята област, но като господари на Вселената по дяволите, ще умра от смях! Опасни глупости, ето какво слушахме.

Хилъри приседна на бетонния парапет. Прекара ръка през челото си.

— Знаеш ли — започна тя, — смятам, че си прав... Но облаците на славата все още се стелят. Как го прави? Дали си вярва? Трябва да си вярва.

Питърс мрачно отвърна:

— Предполагам, че в крайна сметка всичко опира до едно и също — един луд, който си мисли, че е Господ.

Хилъри бавно заговори:

— Сигурно е така. Но все пак ми изглежда доста задоволително като обяснение.

— Но мила моя, това се случва. Повтаря се отново и отново в историята. И те завладява. И мен почти ме завладя тази вечер. А теб направо те грабна. Ако не те бях измъкнал тук... — изведнъж поведението му се промени. — Мисля, че не биваше да правя това. Какво ще каже Бетъртън? Ще му се стори странно.

— Не мисля. Съмнявам се дали изобщо ще забележи.

Той я изгледа изпитателно.

— Извинявай, Олив. За теб сигурно е истински кошмар да го гледаш как затъва.

Хилъри разпалено възкликна:

— Трябва да се махнем оттук! Трябва, трябва.

— Ще се махнем.

— И преди си го казвал, но досега нищо не сме направили.

— Направили сме. Не съм си губил времето.

Тя изненадано го стрелна с поглед.

— Нямам точен план, но съм започнал подривна дейност. Тук има много по-голямо недоволство, отколкото нашият богоподобен хер директор предполага. Главно сред по-скромните членове на Комплекса. Разбираш ли, храната, парите, луксът и жените не са всичко. Ще те измъкна оттук, Олив.

— И Том също.

Лицето му помръкна.

— Слушай, Олив, и повярвай на това, което ще ти кажа. За Том ще бъде най-добре да остане тук — Питърс се поколеба, — тук той ще бъде в по-голяма безопасност, отколкото навън.

— По-голяма безопасност ли? Колко странно звучи.

— Безопасност, да — отвърна Питърс. — Нарочно употребих тази дума.

Хилъри се намръщи.

— Наистина не те разбирам. Да не искаш да кажеш, че той е психически разстроен?

— Ни най-малко. Изнервен е, но бих казал, че иначе е съвсем нормален — като теб и мен.

— Тогава защо мислиш, че тук ще е по-безопасно за него?

Питърс бавно промълви:

— Една клетка е много по-сигурна.

— О, не — извика Хилъри, — не ми казвай, че и ти ще повярваш на това. Не ми казвай, че масовата хипноза или внушение или каквото и да е ти въздействат. Безопасен опитомен и доволен! Не, *трябва* да се съпротивяваме! Не бива да губим жаждата за свобода.

Питърс отвърна:

— Зная, обаче...

— Във всеки случай Том отчаяно желае да се махне оттук.

— Може би не знае кое е най-добро за него.

Изведнъж Хилъри си спомни какво ѝ бе намекнал Том. Ако бе предал секретна информация, срещу него можеше да се възбуди съдебно дело за нарушаване закона за държавната тайна. Без съмнение Питърс намекваше точно това и изглеждаше твърде смутен. Но Хилъри бе наясно със себе си. По-добре да излежи присъда, отколкото да остане тук. Упорито настоя:

— И Том трябва да дойде.

Стресна се, когато Питърс каза с неочаквано ожесточение:

— Прави каквото знаеш. Аз те предупредих. Бих искал да зная защо по дяволите се вълнуваш толкова за него?

Тя го зяпна уплашено. Думите бяха на езика ѝ, но се овладя навреме. Осъзна, че онова, което всъщност иска да му каже, е: „Том не ме вълнува. Не означава нищо за мен. Той беше съпруг на друга жена и аз съм поела определена отговорност пред нея.“ Искаше ѝ се да му каже: „Глупако, ако някой ме интересува, това си ти...“

II

— Добре ли се забавлява със своя дресиран американец?

Том Бетъртън изстреля думите, щом тя влезе в спалнята. Лежеше по гръб на леглото си и пушеше.

Хилъри леко се изчерви.

— Заедно пристигнахме тук — отвърна тя — и изглежда мислим еднакво по някои въпроси.

Той се изсмя.

— Е, не те обвинявам — за първи път я изгледа с различен, преценяващ поглед. — Ти си хубава жена, Олив — рече той.

Още от самото начало Хилъри настояваше да я нарича с името на жена му.

— Да — продължи той и я обгърна с поглед от горе до долу. — Ти си дяволски хубава жена. Отдавна го забелязах. Но при сегашното положение вече нищо не ми действа.

— Може би така е по-добре — сухо отвърна Хилъри.

— Аз съм съвсем нормален мъж, мила моя, или поне бях. Един Господ знае какво съм сега.

Хилъри седна до него.

— Какво ти е, Том?

— Казах ти. Не мога да се съсредоточа. Като учен съм разнищен. Това място...

— Другите, поне повечето от тях изглежда не се чувстват като теб.

— Защото са една проклета безчувствена тълпа, предполагам.

— Някои от тях са достатъчно емоционални — подметна Хилъри и продължи: — Ако си имаше приятел тук, истински приятел...

— Е, имам Мърчисън. Но той е тъпо говедо. Напоследък се виждам често с Ериксон.

— Така ли? — Хилъри се изненада, без да знае защо.

— Да, Бога ми, той е блестящ ум. Бих искал да имам неговия интелект.

— Особен човек — изрече Хилъри. — Често ме плаши.

— Плаши ли те? Торкил? Та той е кротък като агънце. В някои отношения е като дете. Въобще не познава света.

— Може. И въпреки това ме плаши — упорито повтори тя.

— Май и твоите нерви са обтегнати?

— Още не. Но подозирам, че и това ще стане. Том, недей да се сприятеляваш много с Торкил Ериксон.

Той я погледна изумено.
— Защо пък не?
— Не знам. Имам такова чувство.

[1] Научен мир (лат.). — Б.пр. ↑

Льоблан сви рамене.

— Със сигурност са напуснали Африка.

— *Не е сигурно.*

— Натам водят възможните следи — французинът поклати глава.

— В края на краищата, знаем накъде са се отправили, нали?

— Ако са се насочили в посоката, която предполагахме, защо тръгват от Африка? От Европа би било по-просто.

— Вярно е. Но има и друг момент. Никой не очаква да се съберат и да тръгнат оттук.

— Все още смятам, че тук се крие нещо повече — настоя Джесъп. — Само малък самолет би могъл да използва онова летище. Би трябвало да се приземи и да зареди гориво, преди да прекоси Средиземно море. Не може да не са оставили следа там, където са зареждали.

— Драги мой, проведохме най-щателно разследване, навсякъде проверихме.

— Хората с гайгеровите броячи най-сетне трябва да са получили резултати. Броят на проверяваните самолети е ограничен. Трябва ни само нищожна следа от радиоактивност и ще знаем, че това е самолетът, който търсим.

— Ако твоят агент е успял да използва спрея. Уви! Винаги има толкова много „ако“...

— Ще се доберем до тях — упорито заяви Джесъп. — Чудя се...

— Да?

— Ние решихме, че са тръгнали на север към Средиземно море. Ами ако вместо на север са отлетели на юг, да речем?

— Да се върнат обратно по следите си? Но тогава накъде ще летят? Там са Атласките планини, а след тях започват пясъците на пустинята.

II

— Сиди^[1], заклеваш ли се, че ще стане, както си ми обещах? Бензиностанция в Америка, в Чикаго? Сигурно ли е?

— Сигурно е, Мохамед, стига да се измъкнем оттук.

— Успехът зависи от волята на Алаха.

— Тогава да се надяваме, че волята на Алаха е да имаш бензиностанция в Чикаго. Защо в Чикаго?

— Сиди, братът на жена ми отиде в Америка и има петролна сонда в Чикаго. Трябва ли да остана в тази изостанала част на света до края на дните си? Тук има пари, много храна, много килими и много жени, но не е в крак с времето. Това не е Америка.

Питърс изгледа замислено благородното черно лице. Мохамед в белите си одежди представляваше величествена гледка. Какви странни желаниа пораждаше човешката душа!

— Не зная дали постъпваш разумно — въздъхна той, — но така да бъде. Разбира се, ако ни открият...

Усмивката на черното лице разкри красиви бели зъби.

— За мен това ще означава сигурна смърт. На теб може и да ти се размине, сиди, защото си ценен.

— Тук май с лекота раздават смърт?

Раменете на другия мъж се свиха и отпуснаха с презрение.

— Какво е смъртта? Нали и тя е воля на Алаха.

— Нали знаеш какво трябва да сториш?

— Зная, сиди. Трябва да те заведе на покрива, щом се стъмни. Да оставя в стаята ти дрехи, каквито нося аз и останалите прислужници. По-късно — и останалото.

— Точно така. Сега по-добре да слизам от асансьора. Някой може да забележи, че се возим нагоре-надолу и да му влязат разни мухи в главата.

III

Имаше танци. Анди Питърс танцуваше с мис Йенсен. Притискаше я плътно до себе си и изглежда шепнеше нещо в ухото ѝ. Когато се завъртяха близо до мястото, където стоеше Хилъри, той улови погледа ѝ и ѝ намигна най-скандално.

Хилъри прехапа устни, за да не се разсмее и бързо отмести очи.

Погледът ѝ попадна на Бетъртън. Той беше точно в отсрещната страна на салона и разговаряше с Торкил Ериксон. Хилъри леко се намръщи, докато го наблюдаваше.

— Може ли един танц, Олив? — отекна гласът на Мърчисън почти в ухото ѝ.

— Разбира се, Саймън.

— Само имай предвид, че не съм голям танцьор — предупреди я той.

Хилъри внимаваше в стъпките, за да не бъде случайно настъпена.

— Това си е чиста тренировка — рече Мърчисън леко задъхан. Той танцуваше доста енергично. — Роклята ти е страшно хубава, Олив.

Водеше разговор сякаш измъкнат от старомоден роман.

— Радвам се, че ти харесва — включи се Хилъри.

— От магазина за модни стоки ли я купи?

Хилъри се изкуши да му отвърне: „Откъде другаде?“, но измънка само едно: „Да“.

— Да ти кажа право — задъхваше се Мърчисън, подскачайки неуморимо по дансинга, — тук си е много добре. Точно това споделих с Бианка онзи ден. Бие социалната държава по всички показатели. Никаква тревога за пари, никакъв данък върху дохода, никакви разноски за ремонт. Поети са всичките ни грижи. Такъв живот трябва да е чудесен за всяка жена според мен.

— Така ли мисли Бианка?

— Е, отначало беше малко нервна, но напоследък основа няколко комитета и организира туй-онуй — нали разбираш — дискусии и лекции. Оплаква се, че ти не вземаш участие в подобни инициативи, а имаш възможност.

— Боя се, че не съм от този тип хора, Саймън. Не съм много по масовите изяви.

— Да, но вие, момичета, трябва да се забавлявате по един или друг начин. Не точно да се забавлявате, а по-скоро...

— Да бъдем заети?

— Да, в смисъл съвременната жена трябва да опита силите си в нещо. Напълно разбирам, че жени като теб и Бианка определено са направили жертва с идването си тук — нито една от вас не е научен

работник и слава богу. Тези жени-учени! Непоносими са повечето от тях! Казах на Бианка: „Дай време на Олив да се настрои.“ Трябва да мине известно време, за да свикнеш с обстановката. Преди всичко човек получава чувство за клаустрофобия. Но то отминава — отминава...

— Искате да кажете, че човек свиква с всичко?

— Е, някои хора свикват по-лесно от другите. На Том май не му е леко. Къде е той тази вечер? А, да, видях го — ей го там с Торкил. Неразделни са двамата.

— Ще ми се да не бяха. Имам предвид, че нямат много общо помежду си.

— Младият Торкил е като омагьосан от съпруга ти. Следва го навсякъде по петите.

— Забелязах и се чудя защо.

— Ами той винаги си има по някоя странна теория, която иска да споделя — аз нямам сили да го изслушвам — както знаеш, английският му не е толкова добър. Но Том го слуша и успява да разбере всичко.

Танцът свърши. Анди Питърс се приближи и покани Хилъри за следващия.

— Забелязах страданието ти в името на благородна кауза — рече той. — Много ли те настъпваха?

— О, не, бях доста ловка.

— Обърна ли внимание на моето представяне?

— С Йенсен ли?

— Да. Мисля, че мога да заявя без излишна скромност, че направих завиден удар в тази област. Тези грозноватички и недодялани късогледни момичета моментално откликват на ухажването.

— Ти определено даваше вид, че си падаш по нея.

— Това беше идеята. Това момиче, Олив, може да се окаже много полезно, ако подходиш правилно към него. Наясно е с всички разпоредби тук. Например утре се организира парти за разни важни персони, които ще пристигнат тук. Доктори, няколко правителствени служители и един-двама богати спонсори.

— Анди, мислиш ли, че може да има шанс...

— Не, не мисля. Погрижили са се за това. Така че недей да храниш напразни надежди. Но има своята ценна страна, защото ще

добием представа за самата ситуация. И при следващия случай — е, все нещо може да се направи. Докато оставям Йенсен да кълве направо от ръката ми, ще мога да получавам интересна и разнообразна информация от нея.

— Какво знаят хората, които ще пристигнат?

— За нас — в смисъл за Комплекса — абсолютно нищо. Поне така предполагам. Те просто инспектират заведението и лабораториите за медицински изследвания. Това място е нарочно построено като лабиринт, за да не може никой влязъл вътре да добие представа за размерите му. Предполагам, че има подвижни стени, които преграждат нашата част.

— Всичко изглежда толкова невероятно.

— Зная. През половината от времето човек има усещането, че сънува. Едно от най-нереалните неща тук е, че не се виждат деца наоколо. И слава богу! Бъди благодарна, че нямате дете.

Усети как тялото ѝ внезапно се вцепени.

— О, съжалявам, май казах нещо погрешно!

Отведе я от дансинга към два свободни стола.

— Много съжалявам — повтори той. — Засегнах те май, нали?

— Не, няма нищо. Всъщност грешката не е твоя. Аз имах дете и то умря — това е всичко.

— Имала си дете? — той я гледаше изумено. — Мислех, че сте женени с Бетъртън само от шест месеца?

Олив се изчерви и бързо добави:

— Да, естествено. Но аз бях омъжена преди това. Разведох се с първия си съпруг.

— Сега разбирам. Най-лошото нещо е, че човек не знае нищо за миналото на хората тук. Може да сбърка и да каже нещо не на място. Понякога ми се струва странно, че не зная абсолютно нищо за теб.

— Нито пък аз за теб. Как си израснал, къде, нищо за семейството ти...

— Израснах в строго научна атмосфера. Препитавах се с епруветки, образно казано. Никой никога не разговаряше за нещо друго. Но не аз бях умникът на семейството. Геният бе другаде.

— Къде по-точно?

— Едно момиче. Тя беше блестяща. Можеше да стане втора мадам Кюри. Можеше да открие нови хоризонти...

— Тя... Какво стана с нея?

Той кратко отсече:

— Убиха я.

Хилъри предположи, че е било трагедия от войната и нежно попита:

— Много ли означаваше тя за теб?

— Много. Повече от всеки друг.

Той рязко стана.

— Е, но дяволите, нямаме ли си достатъчно грижи тук в момента. Я виж нашия приятел от Норвегия. Ако изключим очите му, сякаш е направен от дърво. И с този негов чуден малко скован поклон — сякаш го дърпат с конци.

— Защото е много висок и слаб.

— Не е чак толкова висок. Горедолу колкото мен е — 181 или най-много 183 сантиметра.

— Ръстът понякога лъже.

— Да, това е като описанията в паспортите. Ето ти го Ериксон. Ръст — 183 см, коса — руса, очи — сини, продълговато лице, поведение сковано, нос — правилен, уста — обикновена. Дори да добавиш нещо, което липсва в паспорта — че говори правилно, но заучено — пак няма да добиеш представа как точно изглежда Торкил. Какво има?

— Нищо.

Тя гледаше втренчено към Ериксон в другия край на салона. Описанието на Борис Глидр! Почти дума по дума, както го бе чула от Джесъп. Дали това бе причината да се чувства така неловко с Торкил Ериксон? Възможно ли бе наистина? Като се обърна рязко към Питърс, тя попита:

— Предполагам, че това наистина е Ериксон? Не би могъл да е някой друг, нали?

Питърс я изгледа изненадано.

— Някой друг? Но кой?

— Имам предвид, поне така ми се струва — дали не би могъл да пристигне тук и да се представи за Ериксон?

Питърс се замисли.

— Предполагам, че не. Не мисля, че това е възможно. Трябва да е учен... а и във всеки случай Ериксон е доста известен.

— Но тук изглежда никой не го е виждал преди. Или пък може да е Ериксон, но и още някой друг в същото време.

— В смисъл че води двойствен живот ли? Това е възможно, предполагам. Но не е твърде вероятно.

— Да — откликна Хилъри, — разбира се, че не е вероятно.

Разбира се, че Ериксон не беше Борис Глидр. Но защо Олив Бетъртън настояваше толкова силно да предупреди Том за Борис? Дали е знаела, че Борис е тръгнал към Комплекса? Ами ако човекът, представил се в Лондон за Борис Глидр, изобщо не е бил Борис Глидр? Ако е бил Торкил Ериксон? Описанието съвпаднаше. Още с пристигането си в Комплекса, той насочи вниманието си към Том. Сигурна беше, че Ериксон е опасен — човек не знаеше какво става зад тези безцветни, замечтани очи...

Тя потрепери.

— Олив, какво ти е? Какво има?

— Нищо. Виж, заместник-директорът се кани да направи съобщение.

Доктор Нилсон бе вдигнал ръка да въдвори тишина. Взе микрофона и започна:

— Приятели и колеги! Приканвам ви утре да останете в крилото за извънредни случаи. Моля да се съберете в 11.00 часа преди обяд, когато ще се извърши проверка на присъстващите. Извънредното положение ще трае само двадесет и четири часа. Съжалявам много за предизвиканите неудобства. На таблото е окачена обява.

Той се оттегли с усмивка. Музиката отново се разнесе.

— Ще подгоня Йенсен — закани се Питърс. — Виждам я застанала със сериозен вид до една колона. Искам да разбера какво точно представлява това крило за извънредни случаи.

Той се отдалечи. Олив остана замислена. Дали не беше просто глупава фантазьорка? Торкил Ериксон? Борис Глидр?

IV

Проверката на присъстващите се проведе в голямата зала. Всички бяха налице и отговаряха, щом чуеха името си. След това се строиха в дълга редица и потеглиха.

Пътят, както обикновено, минаваше през лабиринт от виещи се коридори. Олив, крачеща редом до Питърс, знаеше, че той е скрил в

ръката си мъничък компас. С него незабелязано отчиташе посоката.

— Не че помага — тъжно прошепна той, — поне в момента не върши никаква работа. Но в даден момент може и да ни послужи.

В дъното на коридора, по който вървяха, имаше врата и за момент групата спря, докато я отворят.

Питърс извади табакерата си, но гласът на Ван Хайдем незабавно се извиси заповеднически:

— Моля да не се пуши. Вече бяхте предупредени.

— Извинете, сър.

Питърс спря за миг с табакерата в ръка, след което отново тръгна напред.

— Точно като стадо овце — възмути се Олив.

— Горее главата — промърмори Питърс. — Бе-е-е, бе-е-е, черната овца е в стадото и мозъкът ѝ работи дяволски усърдно.

Тя му хвърли признателен поглед и се усмихна.

— Женската спалня е вдясно — обади се мис Йенсен и подкара жените в определената посока.

Мъжете се отправиха наляво.

Спалнята представляваше огромно помещение с хигиеничен вид, напомнящо болнично отделение. Леглата бяха подредени до стените и имаха завеси от изкуствена материя, които можеха да се дърпат, ако някой пожелае уединение. До всяко легло имаше лично шкафче.

— Условията тук са доста семпли — обясни мис Йенсен — но не и примитивни. За банята се минава оттук, вдясно. Вратата в дъното е за общата дневна.

Общата дневна, където всички отново се събраха, бе оскъдно обзаведена и приличаше на чакалня в летище — от едната страна имаше барче и щанд за закуски. Покрай другата бяха наредени рафтове с книги.

Денят премина доста приятно. Пуснаха два филма, прожектирани на подвижен екран.

Осветлението напомняше за дневна светлина и удачно заличаваше липсата на прозорци. Надвечер включиха нови лампи — с меко и дискретно нощно осветление.

— Хитро — възкликна одобрително Питърс. — Всичко това помага да се сведе до минимум усещането, че си зазидан жив.

Колко безпомощни са всички, помисли си Хилъри. Някъде навън, съвсем наблизно се провеждаше забава за хора от външния свят. Но нямаше начин да се свържат с тях, да ги помолят за помощ. Както обикновено, всичко бе планирано безпощадно ефикасно.

Питърс седеше до мис Йенсен. Хилъри предложи на семейство Мърчисън да поиграят бридж. Том Бетъртън отказа. Обясни, че не може да се съсредоточи, и поканиха доктор Барон за четвърти. Макар и странно играта достави удоволствие на Хилъри. Беше единайсет и половина, когато приключиха третия рober с победа за нея и доктор Барон.

— Беше ми приятно — каза тя и погледна часовника си. — Доста късно е. Предполагам, че височайшите особи вече си тръгват или прекарват нощта тук?

— И аз не зная — отвърна Саймън Мърчисън. — Предполагам, че един-двама от най-видните медици ще останат да спят тук. Но при всички положения утре до обяд всички ще са заминали.

— И тогава отново ще ни пуснат в обръщение?

— Да, горе-долу по това време обещаха. Объркват ни работата с тези неща.

— Но е добре организирано — отбеляза Бианка с одобрение.

Тя и Хилъри станаха и пожелаха лека нощ на двамата мъже.

Хилъри отстъпи малко назад и направи път на Бианка да мине преди нея към слабо осветената спалня. В този момент усети докосване по ръката си.

Рязко се обърна и видя до себе си един от високите матови прислужници.

Той настойчиво прошепна нещо на френски:

— *S'il vous plait*^[2], мадам, трябва да дойдете.

— Да дойда? Къде?

— Моля, последвайте ме.

За момент тя се поколеба. Бианка бе влязла в спалнята. Малкото останали хора в общата дневна бяха заети с разговор помежду си.

Отново усети лекия настойчив допир до ръката си.

— Последвайте ме, моля ви, мадам.

Той направи няколко крачки и спря, като се обърна назад и й даде знак да го последва.

Хилъри забеляза, че този човек е много по-богато облечен от повечето местни прислужници. Робата му бе пищна, избродирана със златни нишки.

Преведе я през малка врата в един ъгъл на общата дневна и след това поеха отново по неизбежните еднакви бели коридори. Стори ѝ се, че това не са същите коридори, по които бяха стигнали до крилото за извънредни случаи, но не бе сигурна, тъй като всичките се приличаха. Обърна се веднъж да попита нещо, но водачът ѝ поклати нетърпеливо глава и продължи да бърза.

Най-сетне спря в дъното на един коридор и натисна някакъв бутон в стената. Отмести се преграда, която разкри малък асансьор. Мъжът ѝ направи знак да влезе, последва я и асансьорът се стрелна нагоре.

Хилъри остро попита:

— Къде отиваме?

Тъмните му очи се задържаха върху нейните, стаили благороден укор.

— При господаря, мадам. Това е голяма чест за вас.

— Искате да кажете при директора ли?

— При господаря...

Асансьорът спря. Вратата се плъзна встрани и той ѝ даде знак да излезе. След това минаха по дълъг коридор и спряха пред друга врата. Водачът ѝ почука и вратата се отвори. И тук я чакаше черно безизразно лице, бели одежди и златни бродерии.

Мъжът я поведе към малко преддверие, постлано с червен килим, дръпна настрани завесите в дъното и Хилъри мина. Неочаквано се озова в почти ориенталски интериор с ниски кушетки и масички за кафе, а по стените висяха един-два красиви килима. Напълно изумена, тя се вторачи в седналата на нисък диван фигура. Просто не можеше да повярва, че от малкото жълтеникаво и съсухрено лице я гледат усмихнато очите на мосю Аристид.

[1] Господарю, господине (ар.). — Б.пр. ↑

[2] Ако обичате (фр.). — Б.пр. ↑

— *Asseyez vous, chere madame*^[1] — покани я мосю Аристид.

Той махна с малката си сбръчкана ръка и Хилъри като насън седна срещу него на подобен нисък диван. Той тихичко се изкиска.

— Изненадана сте. Не очаквахте това, нали?

— Не, наистина — отвърна Хилъри. — Никога не съм мислила, не съм си представяла...

Но изненадата ѝ взе да отминава.

Щом позна мосю Аристид, омагьосаният свят от сънищата, в който живееше през последните седмици, се сгромоляса и рухна. Осъзна, че Комплексът ѝ се е струвал нереален, защото наистина е такъв. Никога не е бил онова, което е давал вид, че е. Директорът със своя завладяващ глас също бе нереален — просто измислен фигурант, поставен там да прикрива истината. Истината беше тук — в тази тайна ориенталска стая. Един дребен старец, който седеше вътре и тихичко се подсмиваше. С мосю Аристид в центъра на картината всичко придобиваше смисъл — прост здрав практичен смисъл.

— Сега разбирам — промълви Хилъри. — Всичко това е ваше, нали?

— Да, мадам.

— А директорът? Така нареченият директор?

— Той е рядко способен — заяви одобрително мосю Аристид. — Плащам му много висока заплата. Преди това е организирил сектантски сборища.

Известно време пуши замислено. Хилъри мълчеше.

— До вас има локум, мадам, и други сладки лакомства, ако ги обичате. — Отново настъпи мълчание. Сетне продължи: — Аз съм филантроп, мадам. Както знаете, богат съм. Един от най-богатите хора — може би и най-богатият човек в света днес. С богатството си се чувствам задължен да служа на човечеството. Тук, в това отдалечено място, съм основал колония за прокажени и съм съсредоточил огромен научен потенциал да работи върху лекуването на проказата. Някои

видове проказа се лекуват. Други засега се оказват нелечими. Но ние не спираме работата и получаваме добри резултати. Проказата всъщност не се предава толкова лесно. Не е и наполовина толкова инфекциозна и заразна, колкото едрата шарка, тифа или чумата. И все пак, ако споменеш пред хората „колония за прокажени“, те се разтреперват и стоят на разстояние. Този страх е много, много стар. За него е писано още в Библията и е съществувал през всички времена. Ужасът от проказата. Много допринесе за създаването на това заведение.

— Това ли беше причината да го създадете?

— Да. Тук има и отдел за изследване на рака. Върху туберкулозата също се работи сериозно. Правят се вирусни изследвания — за лечебни цели, *bien entendu*^[2], не говоря за биологично оръжие. Всичко е хуманно, допустимо и издига неимоверно моята репутация. Прочути и изтъкнати лекари, хирурзи, учени-химици идват тук от време на време, за да видят резултатите ни, както направиха и днес. Сградата е така изкусно конструирана, че част от нея е недостъпна и не се вижда дори от въздуха. Някои от по-секретните лаборатории са вдълбани направо в скалата. Във всеки случай аз съм извън всякакво подозрение — той се засмя и додаде простичко: — Много съм богат, сама разбирате.

— Но защо? — запита Хилъри — защо е този стремеж към разрушение?

— Аз не се стремя към разрушение, мадам. Несправедлива сте към мен.

— Но тогава — просто не разбирам.

— Аз съм бизнесмен — започна мосю Аристид. — А също и колекционер. Когато богатството започне да тежи, това е единственото нещо, което ти остава. Колекционирал съм какво ли не. Картини — имам една от най-хубавите колекции в света. Определени видове порцелан. Филателия — колекцията ми от марки е прочута. Когато една колекция добие напълно завършен вид минавам към следващата. Аз съм стар човек, мадам, и не ми останаха много неща за колекциониране. Така че накрая стигнах до колекционирането на мозъци.

— На мозъци? — Хилъри недоумяваше.

Той кротко кимна.

— Да, най-интересното от всичко, което може да се колекционира. Лека-полека, мадам, събирам тук всички мозъци на света. Млади мъже — това са хората, които привличам. Млади обещаващи интелекти, млади хора с постижения. Един ден изтощените нации по света ще се събудят и ще открият, че учените им са стари и изхабени, а младите светила — лекари, химици-изследователи, физици, хирурзи — всички са под моята опека. И ако им потрябва учен или пластичен хирург, или биолог, ще трябва да дойдат при мен, за да си го купят!

— Искате да кажете... — Хилъри се наведе напред, без да откъсва очи от него, — че всичко това е гигантска финансова операция?

Мосю Аристид отново кимна леко.

— Да — съгласи се той, — естествено. Иначе не би имало смисъл, нали?

Хилъри въздъхна дълбоко.

— Да — отвърна тя. — Точно това усещах и аз.

— В края на краищата, разбирате ли — обади се мосю Аристид почти извинително, — това ми е професията. Аз съм финансист.

— И искате да кажете, че във всичко това липсва политически елемент? Че не се стремите към световно господство?

Той разпери ръце в знак на порицание.

— Аз не искам да бъда Бог. Аз съм религиозен човек. Това е професионално заболяване на диктаторите — те искат да бъдат Бог. Още не съм прихванал тази мания — замисли се за момент и продължи: — Може и това да стане... Но засега, слава богу, не.

— Но как успявате да привлечете всички тези хора тук?

— Купувам ги, мадам. На свободния пазар. Като всяка друга стока. Понякога ги купувам с пари. По-често обаче с идеи. Младите хора са мечтатели. Вярват в идеали. Имат убеждения. Понякога ги купувам със сигурност — онези, които са нарушили закона.

— Това обяснява нещата — промълви Хилъри. — Обяснява всичко, което ме озадачаваше през целия път дотук.

— А! Озадачавало ви е, така ли?

— Да. Разликата в целите. Анди Питърс, американецът, изглежда с напълно леви убеждения. Ериксон пък фанатично вярва в

свръхчовека. Хелга Недхайм е фашист от най-арогантен и примитивен тип. Доктор Барон... — тя се поколеба.

— Да, той дойде за пари — поясни Аристид. — Доктор Барон е цивилизован циник. Няма илюзии, но искрено обича работата си. Искаше да разполага с неограничени средства, за да придвижи напред своите проучвания — и добави: — Вие сте интелигентна, мадам. Веднага забелязах това във Фез.

Той тихичко се изкиска.

— Вие не знаете, мадам, но аз отидох във Фез просто за да ви наблюдавам, или по-точно, доведоха ви във Фез, за да ви наблюдавам.

— Разбирам.

Направи ѝ впечатление ориенталското перифразиране на изречението.

— Приятна ми беше мисълта, че идвате тук. Защото не знам дали ме разбирате, но тук не намирам много интелигентни събеседници — той направи изразителен жест. — Тези учени, биолози, изследователи-химици не са интересни. Може да са гении в своята област, но като събеседници не струват. Съпругите им — добави замислено — обикновено също са доста скучни. Не насърчавам присъствието им тук. Разрешавам съпруги само в изключителни случаи.

— Какви по-точно?

Мосю Аристид сухо процеди:

— В редките случаи, когато един мъж не е в състояние да върши работата си, както трябва, защото мисли прекалено много за жена си. Струва ми се, че такъв бе случаят със съпруга ви Томас Бетъртън. Томас Бетъртън има славата на гениален млад човек, но откакто е тук работата му е посредствена и второкласна. Да, Бетъртън ме разочарова.

— Не намирате ли, че това е често срещано явление? В края на краищата тези хора тук са в затвор. Сигурно се бунтуват? Поне в началото?

— Да — съгласи се мосю Аристид, — това е съвсем естествено и неизбежно. Така се получава в началото, когато затвориш една птица в клетка. Но ако птицата е в достатъчно голям птичарник, ако има всичко необходимо — партньорка, семена, вода, клонки, всички условия за нормален живот, накрая тя ще забрави, че някога е била свободна.

Хилъри леко потръпна.

— Вие ме плашите — промълви тя, — наистина ме плашите.

— Много неща ще осъзнаете тук, мадам. Позволете да ви уверя, че макар всички тези хора да идват тук с различни убеждения, макар и да са разочаровани и бунтарски настроени, накрая всички се превръщат в покорно стадо.

— Не можете да бъдете сигурен в това — възрази Хилъри.

— Човек не може да бъде абсолютно сигурен в нищо на този свят. Съгласен съм с вас. Но общо взето, сигурността е деветдесет и пет процента.

Хилъри го гледаше с ужасено изражение.

— Това е страшно — възкликна тя. — Нещо като борса за машинописки. Само че тук имате борса за мозъци.

— Именно. Много точно го определите, мадам.

— И от тази борса един ден имате намерение да поставяте учени на онзи, който плати най-висока цена?

— Грубо казано, това е основният принцип.

— Но вие не можете да изпратите един учен така, както бихте изпратили машинописка.

— Защо не?

— Защото ако един учен е на свобода, може да откаже да служи на новия си работодател. Той ще бъде отново свободен.

— Вярно е до известна степен. Трябва, да речем, да се поставят известни условия.

— Какви условия? Какво имате предвид?

— Чували сте за лоботомия, нали мадам?

Хилъри се намръщи.

— Това е мозъчна операция, нали?

— Ами да. Първоначално е била замислена като лечение на меланхолията. Не ви го обяснявам с медицински термини, а по достъпен начин. След операцията пациентът няма повече желание да се самоубива, напуска го чувството за вина, обзема го безгрижие, безскрупулност и в повечето случаи покорство.

— Но успехът на операцията не е стопроцентов, нали?

— В миналото, не. Но вече сме постигнали значителен успех в изследването на тази материя. Тук има трима хирурзи: един руснак, един французин и един австриец. Чрез различни операции за

присаждане и деликатна намеса в мозъка те постепенно достигат до състояние, при което може да се осигури покорство, без непременно да се засягат качествата на интелекта. Изглежда възможно накрая така да обработим едно човешко същество, че силата на интелекта му да се запази ненакърнена, а в същото време да проявява пълно покорство. Тогава то ще приеме всяко предложение.

— Но това е ужасно! — извика Хилъри. — Ужасно!

Той спокойно я поправи:

— Не, това е полезно. В известен смисъл дори благотворно. Защото пациентът ще бъде щастлив, доволен, няма да изпитва страхове, копнежи, тревоги.

— Не вярвам, че това някога ще се сбъдне — предизвикателно възрази Хилъри.

— Скъпа мадам, простете ми, ако кажа, че едва ли сте компетентна по този въпрос.

— Имам предвид, че не вярвам едно задоволено управляемо животно да осъществи някога блестящо творческо достижение.

Аристид сви рамене.

— Може би. Вие сте интелигентна. Сигурно има нещо вярно в това, което казвате. Времето ще покаже. Експериментите не спират.

— Експерименти! Върху човешки същества ли?

— Но естествено. Това е единственият практически метод.

— Но какви са тези човешки същества?

— Винаги се намират негодни — поясни Аристид. — Онези, които не се приспособяват към живота тук, не се сработват. Те дават добър материал за експериментиране.

Хилъри заби нокти във възглавничките на дивана. Изпита истински ужас при вида на този усмихнат дребничък човек с неговите безчовечни възгледи. Всичко, което говореше, изглеждаше толкова логично и разумно, че просто ѝ настръхваше косата. Това не беше буйстващ луд, а просто човек, който гледа на ближните си като на неизчерпаем източник на суровини.

— Не вярвате ли в Бога? — попита тя.

— Разбира се, че вярвам — мосю Аристид повдигна вежди. Тонът му бе почти шокиран. — Вече ви казах. Аз съм религиозен човек. Бог ме е дарил с висша сила. С пари и с възможности.

— Четете ли Библията?

— Естествено.

— Помните ли какво казват Мойсей и Арон на фараона? „Пусни народа ни на свобода“.

Той се усмихна.

— Значи аз съм фараонът? А вие сте Мойсей и Арон, взети заедно? Това ли намекувате, мадам? Да пусна тези хора на свобода? Всичките или само някой по-специален случай?

— Ще ми се да кажа — всички — отвърна Хилъри.

— Но вие много добре знаете, мадам, че това ще бъде загуба на време — възрази той. — Тъй че вместо това не ме ли молите за вашия съпруг?

— Той не ви е полезен — заяви Хилъри. — Сигурно вече сте разбрали това.

— Може би казвате истината, мадам. Да, много съм разочарован от Томас Бетъртън. Надявах се, че присъствието ви тук ще му възвърне блестящата форма, защото той несъмнено има ярък интелект. Репутацията му в Америка не оставя място за съмнение. Но идването ви тук изглежда оказа малък, да не кажа никакъв ефект. Нямам лични впечатления, разбира се, но разполагам с информация от докладите на хора, запознати с въпроса — учените му побратими, които работят с него — той сви рамене. — Работата му е старателна и посредствена. Нищо повече.

— Има птици, които не могат да пеят в плен — обади се Хилъри. — Може би има и учени, които не успяват да мислят творчески при известни обстоятелства. Трябва да признаете, че това е разумно обяснение.

— Може и да е. Не отричам.

— Тогава отпишете Томас Бетъртън като ваш провал. Пуснете го да се завърне във външния свят.

— Това едва ли е достатъчно, мадам. Още не съм подготвен да разпръсна тези хора по земното кълбо.

— Накарайте го да ви даде клетва, че ще пази тайната ви. Той ще се закълне да не пророни дума, докато е жив.

— Той ще се закълне, да. Но няма да удържи на думата си.

— Ще удържи! О, ще удържи, и то как!

— Това го казва съпругата! По този въпрос не може да се разчита на нейната дума. Разбира се — той се облегна назад и събра върховете

на жълтите си пръсти, — разбира се, би могъл да остави след себе си заложник и това може да върже езика му.

— В смисъл?

— В смисъл вас, мадам... Ако Томас Бетъртън замине, а вие останете тук като заложник, как ще ви се стори тази сделка? Бихте ли се съгласили?

Хилъри впери взор някъде в сенките зад него. Мосю Аристид едва ли си представяше картината, която изникна пред очите ѝ. Отново бе в болничната стая до леглото на една умираща. Слушаше Джесъп и запаметяваше инструкциите му. Ако имаше шанс Томас Бетъртън да излезе на свобода, докато тя остане тук, не бе ли това най-добрият начин да изпълни мисията си? Защото тя съзнаваше (а мосю Аристид бе в неведение), че тук не остава заложник в истинския смисъл на думата. Самата тя не означаваше нищо за Том Бетъртън. Жената, която той обичаше, бе вече мъртва. Хилъри вдигна глава и срещна погледа на дребния човечец срещу себе си.

— Бих се съгласила.

— Не ви липсва кураж, мадам, и лоялност и преданост. Това са ценни качества. За останалото — той се усмихна — ще говорим друг път.

— О, не, не! — Хилъри внезапно зарови лице в шепите си. Раменете ѝ се разтресоха. — Не мога да го понеса! Нечовешко е.

— Не бива да го вземате толкова навътре, мадам — гласът на стареца бе нежен, почти успокоителен: — Тази вечер за мен беше удоволствие да споделя с вас своите цели и стремежи. Интересно ми бе да видя ефекта им върху един съвършено неподготвен ум, какъвто е вашият — уравновесен, нормален и интелигентен. Вие сте ужасена. Отвратена. И все пак смятам, че планът ми да ви шокирам по този начин е уместен. Отначало идеята вя отблъсква, после се замисляте, разсъждавате върху нея и накрая вече ви се струва съвсем естествена и закономерна.

— Това никога няма да стане! — извика Хилъри. — Никога! Никога! Никога!

— Ах — рече мосю Аристид, — в момента говорят гневът и бунтарството, характерни за рижите коси. Втората ми съпруга беше червенокоса. Беше красива жена и ме обичаше. Странно, не мислите ли? Винаги съм се възхищавал на червенокосите жени. Имате

разкошна коса. Харесвам и други неща у вас. Вашият дух, вашата смелост; това, че имате свое мнение — той въздъхна. — Уви! Жените като пол вече ме интересуват твърде малко. Тук имам две млади момичета, които понякога ми угаждат, но вече търся стимули в духовната близост. Повярвайте ми, мадам, вашата компания ми подейства много освежително.

— Ами ако повторя пред мъжа си всяка ваша дума?

Аристид се усмихна снизходително.

— Да предположим. Но ще го сторите ли?

— Не знам. Аз... о, не знам.

— Е, да! — продължи мосю Аристид. — Вие сте благоразумна. Има тайни, които жените трябва да пазят за себе си. Сега сте уморена и разстроена. От време на време, когато идвам тук на посещение, ще ви водят при мен и ще разговаряме по различни теми.

— Пуснете ме да си тръгна оттук — Хилъри протегна ръце към него. — О, нека си тръгна. Нека замина с вас, когато напуснете това място. Моля ви, моля ви!

Той лекичко поклати глава. Изражението му бе снизходително, но се прокрадна едва забележимо презрение.

— В момента говорите като дете — поде той с укор. — Как мога да ви пусна да заминете? Как ще ви оставя да разкажете на света какво сте видели тук?

— Няма ли да ми повярвате ако се закълна, че няма да кажа нито дума на никого?

— Не. Няма да ви повярвам. Наистина — заяви мосю Аристид — трябва да съм много глупав, за да повярвам на такова нещо.

— Не искам да стоя тук. Не искам да живея в този затвор. Искам да се махна.

— Но вие сте със съпруга си. Дойдохте тук специално, за да останете с него, по свое желание.

— Но не знаех къде ще попадна. Нямах никаква представа.

— Да — отвърна мосю Аристид, — нямахте представа. Но мога да ви уверя, че точно този свят, в който сте попаднали, е много по-приятен от живота зад Желязната завеса. Тук разполагате с всичко необходимо. Лукс, хубав климат, развлечения...

Той стана и нежно я потупа по рамото.

— Ще свикнете — увери я. — О, да, червеноглавата птичка в клетката ще свикне с нея. След година-две с положителност ще се чувствате много по-щастлива! Макар и по-безинтересна може би — добави той замислено.

[1] Седнете, скъпа мадам (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Разбира се (фр.). — Б.пр. ↑

19

I

Следващата нощ Хилъри внезапно се разбуди, стресната от шум. Подпря се на лакът и нададе ухо.

— Том, чуваш ли?

— Да. Самолет — спуска се. Няма нищо. Понякога кацат тук.

— Чудех се... — тя не довърши изречението.

Продължи да лежи будна, като отново и отново прехвърляше в ума си необикновения разговор с Аристид.

Старецът я бе харесал, проявявайки някакъв каприз.

Можеше ли да заложи на това? Можеше ли в крайна сметка да го убеди да я вземе със себе си обратно в света?

При следващото му идване реши да насочи разговора към червенокосата му жена. Съблазните на плътта не биха го подмамили. Кръвта във вените му вече бе твърде студена за това. Освен това си имаше „своите“ млади момичета. Но възрастните хора обичаха да си спомнят, да ги подтикват да говорят за отминалите дни.

Чичо Джордж, който живееше в Челтънхам...

Хилъри се усмихна в мрака при мисълта за чичо Джордж.

Дали чичо Джордж и Аристид — милионерът, бяха толкова различни под външната си обвивка? Чичо Джордж имаше икономка — толкова симпатична и безобидна жена, мила моя, не някоя евтина флърца или нещо подобно. Мила, обикновена и безобидна. Но чичо Джордж хвърли в тревога цялата фамилия, като се ожени за тази мила, обикновена жена. Тя умееше да слуша внимателно...

Какво бе заявила пред Том? „Ще намеря начин да се измъкна оттук.“ Колко странно, ако начинът се окажеше Аристид.

II

— Съобщение — възкликна Льоблан, — най-сетне съобщение.

Сътрудникът му току-що бе влязъл и след поздрава постави пред него сгънат лист. Той го отвори и развълнувано извика:

— Доклад на един от нашите пилоти от разузнаването.

Действаше в едно от избраните карета на територията. Докато летял над определена позиция в планинска местност, засякъл сигнал. Предаден бил по морза и повторен два пъти. Ето го.

Той връчи листа на Джесъп.

С.О.Г.П.Р.О.К.А.З.А.С.Л.

Сетне отдели последните две букви с молив.

— С.Л. — това е нашият код за „не отговаряй на сигнала“.

— А С.О.Г., с които започва съобщението — добави Джесъп, — е нашият сигнал за разпознаване.

— Значи останалото е действителното съобщение. — Той го подчерта. — „ПРОКАЗА“.

Разгледа го със съмнение.

— Проказа?

— И какво значи това?

— Има ли тук известни колонии за прокажени? Или пък неизвестни?

Льоблан разгъна грамадна карта и посочи с набития си, пожълтял от никотин пръст:

— Ето тук — огради той мястото — е територията, над която е действал нашият пилот. Чакай сега да видя... Като че ли се сещам...

Излезе от стаята. След малко се върна.

— Открих го — събщи той. — Съществува много известен научен център по медицина, основан и подпомаган от изтъкнат филантроп. Построен е в този район — съвсем пустинна местност, между другото. Там се извършват ценни изследвания върху проказата. Има и колония за прокажени — около двеста човека. Разполага също и със сектор за ракови изследвания и туберкулозен санаториум. Но трябва да знаеш, че се слави с отлична репутация и престижност. Самият Президент на републиката е негов патрон.

— Да — одобрително проточи Джесъп. — Твърде удачно начинание всъщност.

— Но той е открит по всяко време за посещения. Ходят предимно медици, които работят в тези области.

— И не виждат нищо, което не бива да видят! А и защо трябва да виждат? Няма по-подходящо прикритие за съмнителен бизнес от атмосферата на благородна почтеност.

— Възможно е — поколеба се Льоблан, — това да е спирка в пътуването на група хора. Един-двама лекари от Централна Европа вероятно са успели да уредят нещо от този сорт. Възможно е няколко човека, които търсим, да тънат там в забвение около две-три седмици, преди да продължат пътя си.

— Аз мисля, че тук се крие нещо повече — заяви Джесъп. — Смятам, че това може да е краят на пътуването.

— Мислиш, че е нещо значително?

— Една колония за прокажени навежда на някои мисли. Доколкото знам, при съвременните методи проказата днес може да се лекува в домашна обстановка.

— В цивилизованите страни, може би да. Но не и тук.

— Да, но думата „проказа“ все още се свързва със средните векове, когато прокаженият е носел звънец, за да пропъжда хората от пътя си. Никой не посещава колония за прокажени от празно любопитство. Онези, които отиват, са медици, както каза, и се интересуват само от направените медицински изследвания. Вероятно се отбиват и социални служители, горящи от нетърпение да докладват за условията на живот в колонията, които безспорно са прекрасни. Зад подобна фасада на филантропия и благотворителност е възможно да се прави всичко. Впрочем кой е собственик на това място? Кой са филантропите, които го финансират и поддържат?

— Веднага ще разберем. Само за момент.

Той се върна почти веднага със служебен справочник в ръка.

— Основан е от частно дружество. Група филантропи, чийто шеф е Аристид. Както знаеш, той притежава баснословно богатство и откликва щедро на благотворителни прояви. Основал е болници в Париж и в Севиля. А въпросният обект и като намерения, и като цели, е изцяло негово дело — останалите благодетели са група негови съдружници.

— Значи този център е на Аристид. А не се ли намираще той във Фез, когато и Олив Бетъртън бе там.

— Аристид! — Лъоблан поемаше с наслада асоциацията от името. — *Mais — c'est colossal*^[1]!

— Прав сте.

— *C'est fantastique*^[2]!

— Точно така.

— *Enfin — c'est formidable*^[3]!

— Определено.

— Но съзнаваш ли, че това е страхотно? — Лъоблан възбудено размаха показалеца си пред лицето на Джесъп. — Този Аристид. Той има пръст във всичко. Стои почти зад всичко. Банки, правителство, индустрия, оръжия, транспорт! Никой не го вижда, никой не го чува! Седи си на топло в испанския замък, пуши си и от време на време надрасква няколко думи на късче хартийка, хвърля я на пода, а секретарят му допълзва и я вдига. След някой и друг ден известен парижки banker си пръска черепа! Просто ей така!

— Колко очарователно драматичен си, Лъоблан! Но всъщност не е чак толкова изненадващо. Президентите и министрите правят тежките си изявления, bankerите седят зад масивните си бюра и излизат с тържествени и цветисти речи, но никой не се изненадва, че зад цялата тази привидна значимост и великолепие се крие един съсухрен дребен човек, който е истинската движеща сила. Изобщо не е за учудване, че в дъното на тази история с изчезванията стои Аристид — всъщност, ако имахме поне малко мозък, трябваше да се досетим по-рано. Всичко това е една грандиозна далавера. Няма никакъв политически елемент. Въпросът е — добави той — какво да правим оттук нататък?

Лицето на Лъоблан помръкна.

— Никак няма да е лесно, разбираш нали? Ако грешим — не смее да си помисля! Но дори и да сме прави — трябва да го докажем. Ако проведем разследване, някой може да го отмени — на най-високо равнище, нали разбираш? Да, никак няма да е лесно... Но — той размаха многозначително масивния си показалец — ние ще успеем.

[1] Но това е забележително (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Това е невероятно (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Това е просто изключително (фр.). — Б.пр. ↑

Колите изкачиха планинския път и спряха пред внушителния железен портал, вграден в самата скала. Бяха точно четири автомобила. В първия се возеха един френски министър и американският посланик; във втория — британският консул, един член на Парламента и шефът на полицията. В третата кола седяха двама членове на бивша кралска комисия и двама изтъкнати журналисти. Тези три коли се съпровождаха от съответната охрана. В четвъртата пътуваха няколко личности, недотам известни на широката публика, но достатъчно видни в своите среди. Между тях бяха капитан Льоблан и мистър Джесъп. Шофьорите, облечени в безупречни униформи, отваряха вратите на колите и с поклон помагаха на важните гости да слязат.

— Надявам се — промърмори министърът с известно опасение, — че няма да има никакви евентуални контакти.

Човек от охраната незабавно го успокои:

— Разбира се, мосю министър. Взети са всички предпазни мерки. Проверката ще се извърши само от разстояние.

Министърът — човек на възраст и малко поуплашен — си отдъхна. Посланикът измърмори нещо във връзка с по-доброто опознаване и лечение на тези болести днес.

Вратите на портала се отвориха. На прага бе застанала малка групичка, която ги посрещна с поклон — директорът, мургав и набит, заместник-директорът, едър и рус, двама изтъкнати лекари и известен учен-химик. Приветствията бяха на френски, цветисти и многословни.

— А скъпият Аристид? — попита министърът. — Искрено се надявам, че лошото здраве не му е попречило да изпълни обещанието си да ни посрещне тук.

— Мосю Аристид пристигна вчера със самолет от Испания — обясни заместник-директорът — чака ви вътре. Позволете, Ваше превъзходителство, да ви показвам пътя.

Групата го последва. Министърът, леко обезпокоен хвърли поглед към масивните решетки вдясно. Прокажените бяха строени в сбити редици, възможно най-далеч от оградата. Министърът, изглежда, се успокои. Представите му за проказата все още бяха средновековни.

Мосю Аристид очакваше своите гости в добре обзаведената приемна. Последваха поклони, официалности, представяне на гостите.

Сервирани бяха аперитиви от чернокожите прислужници, облечени в белите си роби и тюрбани.

— Заведението ви е прекрасно, сър — обърна се един от по-младите журналисти към Аристид.

Последният направи един от характерните си ориенталски жестове.

— Това място е моята гордост — заяви Аристид. — То е, ако мога така да се изразя, лебедовата ми песен. Последният ми дар за човечеството. Не са пестени никакви средства.

— Бих добавил, че казаното напълно отговаря на истината — възкликна с ентузиазъм един лекар от персонала. — Това място е мечтата на всеки професионалист. В Щатите имаме доста добри условия, но това, което видях, когато пристигнах тук... И постигаме резултати! Да, сър, постигаме истински резултати.

Ентузиазмът му беше заразителен.

— Трябва да направим всичко това достойно на частните компании — предложи посланикът, покланяйки се на мосю Аристид.

Мосю Аристид смирено заговори:

— Бог бе милостив към мен.

Седнал прегърбен в стола си, той приличаше на малка жълта жаба. Членът на Парламента се извърна към члена на Кралската комисия, твърде стар и глух, и промърмори, че това представлява много интересен парадокс.

— Старият негодник вероятно е разорил милиони хора — прошепна той, — и след като е натрупал толкова пари, се чуди какво да ги прави и сега ги връща с другата ръка.

Възрастният съдия, към когото се обърна, процеди:

— Чудя се какви ли резултати биха оправдали тези разходи. Повечето велики открития за благо на човечеството са постигнати със съвсем скромно оборудване.

— А сега — обяви Аристид, след като официалностите и аперитивите приключиха, — ще ми направите чест, ако споделите с мен скромната трапеза, която ни очаква. Доктор Ван Хайдем ще бъде ваш домакин. Аз самият съм на диета и напоследък ям съвсем малко. След приема можете да започнете обиколката на сградата.

Поведени от общителния доктор Ван Хайдем, гостите се преместиха охотно в трапезарията. Пътували бяха два часа със самолет и един час с кола, тъй че всички бяха огладнели. Храната бе изискана и получи специална похвала от министъра.

— Радваме се на скромните удобства — откликна Ван Хайдем. — Два пъти седмично със самолет пристигат пресни плодове и зеленчуци, доставят се месо и пилета, а и ние, разбира се, разполагаме със значителни резерви в хладилните помещения. Тялото трябва да получи полагаемото му се от научните постижения.

Менюто бе допълнено с избрани вина. След това бе сервирано турско кафе и после групата бе поканена да започне обиколката си из комплекса. Тя продължи два часа и беше много изчерпателна. Министърът определено остана доволен, когато всичко най-после приключи. Той се смая от блестящите лаборатории, от безкрайните бели, светнали от чистота коридори и най-вече от изнесените научни подробности. Независимо че интересът му бе чисто формален, някои гости проявиха повече любознателност във въпросите си. Изразен бе явен интерес към условията на живот на персонала и към редица други подробности. Доктор Ван Хайдем се прояви като домакин, готов да покаже на гостите си всичко, което може да се види. Льоблан и Джесъп — първият, придружаващ министъра, а вторият — британския консул — изостанаха от другите, които се върнаха в салона.

— Тук няма никаква следа, нищо — възбудено промърмори Льоблан.

— Никакъв знак.

— Ах, драги, ако сме сбъркали адреса, както ти обичаш да казваш, каква катастрофа! След толкова седмици организиране на всичко това! Колкото за мен — това ще бъде краят на кариерата ми.

— Още не са ни издухали — утеша го Джесъп. — Нашите приятели са тук.

— Няма и следа от тях.

— Естествено, че няма да има следа. Те не могат да си позволят да оставят следи след себе си. Всичко се подготвя и урежда предварително за тези официални визити.

— Тогава как ще намерим доказателства? Казвам ти, без доказателства никой няма да си мръдне пръста по въпроса. Всички са настроени скептично. Министърът, американският посланик, британският консул — всички настояват, че човек като Аристид е извън всяко подозрение.

— Успокой топката, Льоблан, успокой топката. Казвам ти, още не са ни издухали.

Льоблан сви рамене.

— Ти си оптимист, приятелю — въздъхна той. После се обърна за момент към един от безупречно облечените млади мъже от антуража и отново се завъртя към Джесъп. Попита го подозрително:

— Защо се подсмиваш?

— Чувал ли си за гайгеровия брояч?

— Естествено. Но аз не съм учен, нали знаеш.

— Нито пък аз. Това е много чувствителен детектор за радиоактивност.

— Е, и?

— Нашите приятели са тук. Гайгеровият брояч ми го подсказва. Изпраща ми сигнали, че нашите приятели са тук. Тази сграда е построена умишлено така, че да те обърка. Всички коридори и стаи дотолкова си приличат, че е трудно да разбереш къде си или да схванеш плана на сградата. Има една част, която не сме видели. Там не ни разведоха.

— И по някакъв радиоактивен сигнал ти правиш извода, че те са тук?

— Точно така.

— Значи перлите на мадам пак са се разпилели навред?

— Да, продължаваме да играем на Хензел и Гретел, така да се каже. Но следите тук не са толкова явни и груби, както мънистата от перлената огърлица или ръката от фосфоресцираща боя. Не могат да се видят, но се долавят... С радиоактивен детектор.

— Но за Бога, Джесъп, дали това е достатъчно?

— Би трябвало — кимна Джесъп. — Това, от което човек се страхува... — той не довърши.

Льоблан довърши вместо него:

— Искаш да кажеш, че тези хора няма да поискат да повярват. Още от началото не бяха склонни. О, да, точно така. Дори твоят британски консул се пази. Правителството на твоята страна е задължено на Аристид по много причини. Що се отнася до нашето правителство — той сви рамене, знам, че министърът много трудно ще бъде убеден.

— Няма да възлагаме надеждите си на правителствата — възрази Джесъп. — Правителствата и дипломатите са с вързани ръце. Ние бяхме длъжни да ги докараме тук, защото единствено те имат авторитет. А колкото до вярата, възлагам надеждите си другаде.

— Къде по-точно, приятелю?

Сериозното лице на Джесъп внезапно се разля в усмивка.

— Тук е пресата. Журналистите имат нюх за новините. Те не искат потулване. Винаги са готови да повярват на всичко, дори да съдържа нищожно зрънце истина. Другият, на когото разчитам, е онзи глух старец.

— Аха, знам за кого говориш. Онзи, дето има вид сякаш вече е с един крак в гроба.

— Да, той е глух, немощен и почти сляп. Но се интересува от истината. Бивш председател е на Върховния съд на Англия и макар че е глух, сляп и краката не го държат, умът му неизменно сече като бръснач. Развил е онзи изострен нюх, присъщ на юридическите светила — да надушват, когато нещо не е наред и някой се опитва да попречи то да излезе наяве. Това е човек, който ще даде ухо и ще пожелае да чуе доказателства.

Двамата мъже се върнаха в приемната. Поднесоха им чай и аперитиви. Министърът поздравяваше мосю Аристид през равни интервали. Американският посланик също даде своя принос. В един момент, след като се озърна наоколо, министърът се обади с малко нервен глас:

— Е, господа, мисля, че е време да се разделим с нашия любезен домакин. Видяхме всичко, което имаше да се види... — той наблегна на последните думи с известна многозначителност. — Всичко тук е великолепно. Едно първокласно заведение! Ние сме изключително благодарни за гостоприемството на любезния ни домакин и го

поздравяваме за постиженията тук. Да си вземем довиждане с него и да тръгваме. Прав съм, нали?

Думите му в определен смисъл бяха съвсем традиционни. Поведението му също бе традиционно. Беглият поглед, с който обгърна присъстващите гости, също можеше да се приеме като обикновена проява на вежливост. Но в действителност словата му бяха по-скоро призив. Министърът намекваше: „Видяхте, господа, че тук няма нищо. Нищо от онова, което подозирахте и от което се опасявахте. Това е голямо облекчение и вече можем да си тръгнем с чиста съвест.“

Но в настъпилата тишина неочаквано се разнесе глас. Това бе спокойният вежлив и изискан английски глас на мистър Джесъп. Той се обърна към министъра на книжовен и правилен френски език с мек английски оттенък:

— С ваше позволение, сър — заяви той, — ако е възможно, бих искал да помоля нашия любезен домакин за една услуга.

— Разбира се, разбира се, мистър... ъъ, мистър Джесъп, да?

Джесъп тържествено се обърна към доктор Ван Хайдем. Умишлено не поглеждаше мосю Аристид.

— Запознахме се с толкова много хора от вашия персонал — започна той. — Забележително наистина. Но тук се намира мой стар приятел, с когото много бих искал да поприказвам. Дали това би могло да се уреди, преди да си тръгна?

— Ваш приятел? — попита учтиво доктор Ван Хайдем, явно изненадан.

— Всъщност, двама приятели — поправи се Джесъп. — Има една жена, мисис Бетъртън. Олив Бетъртън. Мисля, че съпругът ѝ работи тук. Том Бетъртън. Живееше в Харуел, а преди това в Америка. Много бих искал да разменя с тях няколко думи, преди да замина.

Реакциите на доктор Ван Хайдем бяха безпогрешни. Очите му се разтвориха широко в израз на вежливо учудване. Понамръщи се объркано.

— Бетъртън, мисис Бетъртън — не, боя се, че тук няма дама с такава име.

— Има и един американец — добави Джесъп. — Андрю Питърс. Научна химия мисля, че беше неговата област. Прав съм, нали? — той се обърна почтително към американския посланик.

Посланикът бе схватлив мъж на средна възраст, с будни сини очи. Освен добър дипломат, той беше човек с характер. Очите му срещнаха погледа на Джесъп. Помисли цяла минута, докато се реши да каже:

— Ами, да. Това е така. Андрю Питърс. Бих искал да се срещна с него.

Учтивото объркване на Ван Хайдем нарасна. Джесъп хвърли дискретен поглед към Аристид. Дребното жълтеникаво лице не издаваше нищо нередно — никакво учудване, никакво безпокойство. Просто изглеждаше безразлично.

— Андрю Питърс? Не, боя се, ваше превъзходителство, че информацията ви е неточна. Нямаме човек с подобно име тук. Боя се, че дори не съм го чувал.

— Но сте чували името на Томас Бетъртън, нали? — запита Джесъп.

За секунда Ван Хайдем се поколеба. Извърна съвсем леко глава към седналия в стола старец, но се овладя навреме.

— Томас Бетъртън — повтори той, ами да, мисля...

Един от господата от пресата се хвана тутакси за тази реплика:

— Томас Бетъртън — възкликна той, — ами че той направи истинска сензация. Предизвика страхотен бум, когато изчезна преди шест месеца. Името му не слизаше от заглавията по вестниците из цяла Европа. Полицията го търсеше под дърво и камък. Да не искате да кажете, че е бил тук през цялото време?

— Не, разбира се — Ван Хайдем заговори рязко. — Боя се, боя се, че някой ви е дезинформирал. Подвел ви е, предполагам. Днес се срещнахте с всички служители от Комплекса. Видяхте всичко.

— Не всичко, струва ми се — намеси се Джесъп. — Тук има един млад човек на име Ериксон — добави той, — също доктор Луи Барон и вероятно мисис Калвин Бейкър.

— А, да — доктор Ван Хайдем изглежда получи просветление. — Но тези хора загинаха в Мароко — при самолетна катастрофа! Сега си спомням много добре. Поне за Ериксон и доктор Барон — те бяха убити на място. Ах, Франция понесе голяма загуба този ден. Човек като доктор Барон трудно може да бъде заменен — той поклати глава. — Не знам нищо за мисис Калвин Бейкър, но ми се струва, че в самолета е пътувала една англичанка или американка. Напълно

възможно е това да е била въпросната мисис Бетъртън. Да, много тъжна история — той погледна въпросително към Джесъп. — Не разбирам, мосю, защо сте решили, че тези хора са се отправили насам. Доктор Барон веднъж бе споменал, че се надява да посети нашия център, докато е в Северна Африка. Вероятно това е дало повод за недоразумението.

— Значи вие твърдите — заяви Джесъп, — че има *грешка*? И нито един от тези хора не е тук?

— Но как могат да бъдат тук, уважаеми господине, след като всички са загинали при самолетната катастрофа? Телата им бяха открити, доколкото си спомням.

— Намерените трупове са били твърде овъглени, за да бъдат идентифицирани — Джесъп произнесе последните думи натъртено и многозначително.

Зад него настъпи леко раздвижване. Разнесе се тънък изискан и немощен глас.

— Да разбирам ли от думите ви, че не е имало истинско идентифициране? — Лорд Алвърстоук се наведе напред с ръка на ухото си. Изпод рунтавите надвиснали вежди малки живи очи срещнаха тези на Джесъп.

— Не бе проведено официално идентифициране, милорд — подметна Джесъп, — и аз имам причини да вярвам, че тези хора са останали живи след катастрофата.

— Да вярвате? — лорд Алвърстоук извиси с недоволство тънкия си писклив глас.

— По-правилно е да кажа, че имам доказателства, че са живи.

— Доказателства? От какво естество, мистър ь-ъ, Джесъп?

— Мисис Бетъртън е носила огърлица от фалшиви перли в деня, когато е тръгнала за Маракеш — обясни Джесъп. — Една от тези перли бе намерена на разстояние половин миля от изгорелия самолет.

— Как можете да твърдите с положителност, че намерените перли са от огърлицата на мисис Бетъртън?

— Защото всички перли от тази огърлица бяха белязани със знак, който е невидим с просто око, но се различава под силна лупа.

— Кой ги е белязал?

— Лично аз, милорд, в присъствието на моя колега тук мосю Льоблан.

— Поставили сте тези знаци, значи сте имали причина да ги маркирате по този специален начин?

— Да, милорд. Имах причини да смятам, че мисис Бетъртън ще ме отведе при съпруга си Томас Бетъртън, срещу когото е издадена съдебна заповед.

Джесъп продължи:

— Още две перли изскочиха по-късно на бял свят — всяка от тях в различни участъци по пътя от мястото, където се е запалил самолетът, и заведението, в което се намираме сега. Разпитите из местата, където бяха намерени перлите, доведоха до описание на шестима човека, напомнящи в общи линии за пътниците, които се предполага, че са изгорели в самолета. Един от тези пътници е бил снабден с ръкавица, напоена със светеща фосфоресцираща боя. Този знак е бил забелязан в кола, превозвала тези пътници по част от пътя дотук.

Лорд Алвърстоук забеляза със сухия си съдийски глас:

— Много забележително.

Мосю Аристид се размърда в масивния си стол. Клепачите му трепнаха бързо един-два пъти. След това зададе въпрос:

— Къде бяха открити последните следи от тази група?

— На едно изоставено летище, сър. — Джесъп описа точно мястото.

— Това е на няколкостотин мили оттук — отбеляза мосю Аристид. — Ако допуснем, че вашите много интересни предположения са верни и че по някаква причина катастрофата е била инсценирана, то тези пътници, предполагам, са поели от това изоставено летище в неизвестно направление. Тъй като въпросното летище е отдалечено оттук на много стотици мили, наистина не виждам на какво се основава вашето убеждение, че тези хора са тук. Защо трябва да бъдат тук?

— Има някои твърде основателни причини, сър. Един от нашите разузнавателни самолети засече сигнал. Сигналът е бил предназначен за мосю Льоблан, който в момента е тук. След специалния кодиран сигнал за разпознаване, следва информацията, че въпросните лица са в колонията за прокажени.

— Намирам това за забележително — заяви мосю Аристид. — Твърде забележително. Но струва ми се, няма съмнение, че е бил

направен опит да ви заблудят. Тези хора не са тук — той говореше със спокойна и твърда увереност. — Имате пълната свобода да претърсите сградата, ако желаете.

— Съмнявам се, че ще открием нещо, сър — възрази Джесъп. — Не и при едно повърхностно претърсване. Макар че — добави той умишлено — аз знам откъде трябва да започне претърсването.

— Наистина ли? И къде е това място?

— Четвъртият коридор, като се завие вляво от втората лаборатория в дъното на пасажа там.

Доктор Ван Хайдем направи рязко движение. Две чаши паднаха от масата и се строшиха на пода. Джесъп го погледна с усмивка.

— Както виждате, докторе, добре сме осведомени.

Ван Хайдем остро реагира:

— Това е абсурд! Пълен абсурд! Вие намеквате, че държим тук хора против волята им. Категорично отричаме това.

Министърът неловко се обади:

— Изглежда стигнахме до *impasse*^[1].

Господин Аристид кротко се намеси:

— Това е интересна теория. Но само теория — той погледна часовника си. — Ще ме извините, господа, но бих ви предложил вече да тръгвате. Имате доста път обратно до летището и закъснението ви ще предизвика тревога.

Льоблан и Джесъп осъзнаха, че е настъпил моментът да свалят картите. Аристид влагаше цялата сила на властния си характер. Не приемаше тези мъже да се противопоставят на волята му. Да упорстват — това означаваше да се опълчат открито срещу него. Министърът бързаше да се оттегли според получените инструкции. Шефът на полицията пък гореше от желание да се хареса на министъра. Американският посланик не бе удовлетворен, но той се колебаеше по дипломатически причини. Британският консул трябваше да бъде в крак с другите двама.

Журналистите! Аристид ги прецени — щеше да се погрижи за тях! Цената им можеше да се вдигне високо, но той бе на мнение, че щяха да се споразумеят. А ако не можеха да бъдат купени — е, имаше и други начини.

Колкото до Джесъп и Льоблан — те бяха наясно. Това бе очевидно, но не можеха да действат, без да са упълномощени. Очите

му продължиха да шарят и срещнаха погледа на един човек, стар колкото него. Това бяха студени очи на съдник. Осъзна, че този човек не може да се купи. Но в края на краищата... Мислите му се прекъснаха от звука на студения ясен глас, който сякаш идваше от много далеч:

— Аз съм на мнение — изрече гласът, — че не бива да избързваме прекалено с нашето заминаване. Тук се яви случай, който според мен се нуждае от допълнително разследване. Изразени бяха сериозни твърдения и считам, че не бива да ги пренебрегнем. В интерес на истината трябва да дадем пълната възможност те да бъдат опровергани.

— Тежестта на доказването — обяви мосю Аристид — пада върху вас. — С грациозен жест той посочи към събралите се. — Отправено бе безпочвено обвинение, което не е подкрепено с никакви доказателства.

— Не е безпочвено.

Доктор Ван Хайдем изненадано се извърна. Един от мароканските прислужници пристъпи напред. Представляваше красива гледка със светлите си избродирани одежди, белия тюрбан, опасващ главата му и с черното си, лъснало на светлината лице.

Онова, което накара всички присъстващи да го зяпнат и онемееят от удивление, бе гласът с чисто американско произношение, който излезе от плътните негроидни устни:

— Не е безпочвено — повтори той. — Мога да дам свидетелски показания веднага и на място. Тези господа отрекоха, че Андрю Питърс, Торкил Ериксон, мистър и мисис Бетъртън, както и доктор Луи Барон се намират тук. Това не е вярно. Всички те са тук и аз говоря от тяхно име — той направи крачка към американския посланик. — Може би ще ви е малко трудно да ме познаете в момента, сър — рече той, — но аз съм Андрю Питърс.

От устните на Аристид се откъсна съвсем слаб хриплив звук, след което той отново се отпусна в стола си и лицето му стана безизразно.

— Цяла тълпа хора са скрити тук от вас — извика Питърс. — Тук са Шварц от Мюнхен; тук е Хелга Недхайм; тук са Джефри и Дейвидсън — английските учени; тук е Пол Уейд от САЩ; тук са италианците Рикошети и Бианко; семейство Мърчисън. Всички те са

тук, в тази сграда. Съществува система от плъзгащи се прегради, които е абсолютно невъзможно да бъдат открити с просто око. Изградена е цяла мрежа от секретни лаборатории, издълбани направо в скалата.

— Да ме прости Господ — възкликна американският посланик. Той разглеждаше съсредоточено благородната африканска фигура и сетне прихна да се смее.

— Аз и сега не бих казал, че мога да ви позная — добави той.

— Това е от парафиновата инжекция на устните ми, сър. Да не говорим за черния пигмент.

— Ако вие наистина сте Питърс, под кой номер се водите във ФБР?

— 813471, сър.

— Точно така — потвърди посланикът. — А инициалите на другото ви име?

— Б А Б Д Г, сър.

Посланикът кимна.

— Този човек е Питърс — каза той и погледна към министъра.

Министърът се поколеба, сетне се изкашля.

— Вие твърдите — обърна се той към Питърс, — че тук има хора, задържани против волята им?

— Някои от тях са тук по свое желание, ваше превъзходителство, но други не.

— В такъв случай — заяви министърът, — трябва да се вземат свидетелски показания. Хм, да, непременно трябва да се вземат свидетелски показания.

Той погледна към полицейския префект. Последният пристъпи напред.

— Само за момент, моля — мосю Аристид вдигна ръка. — Излиза, — рече той кротко и отчетливо, — че тук е извършена тежка злоупотреба с моето доверие.

Студеният му взор се премести от Ван Хайдем към директора и в него се четеше неумолима заповед.

— Все още не съм съвсем наясно какво сте си позволили да извършите, господа, в увлечението си по науката. Даренията ми за този център са били изцяло в интерес на науката. Не съм се месил в практическото приложение на политиката му. Бих ви посъветвал, мосю

директор, ако тези обвинения почиват на факти, да доведете веднага хората, за които има подозрение, че са незаконно задържани тук.

— Но, мосю, невъзможно е. Аз... това ще бъде...

— Всякакви експерименти от този сорт — продължи господин Аристид — вече са минало.

Спокойният поглед на финансиста обходи гостите.

— Едва ли е нужно да ви уверявам, господа — заяви той, — че ако тук се върши нещо незаконно, аз нямам отношение към него.

Това бе заповед и се възприемаше като такава заради богатството, властта и влиянието му. Мосю Аристид — личност със световна известност — нямаше да бъде замесен в аферата. И все пак, независимо че се измъкна невредим от нея, това бе поражение. Поражение на поставените цели, поражение за мозъчния тръст, от който се бе надявал да печели толкова много. Понякога се бе натъквал на неуспехи в кариерата си. Но винаги ги приемаше философски и продължаваше към следващия си удар.

Той направи ориенталски жест с ръка.

— Измивам ръцете си от тази история.

Полицейският префект се разтича. Вече имаше своята улика, знаеше си инструкциите и бе готов да се впусне напред с всичката влиятелност на служебния си пост.

— Не желая да ми се пречи — нареди той. — Изпълнявам своя дълг.

Със силно преbledняло лице Ван Хайдем пристъпи крачка напред.

— Ако обичате, минете оттук — каза той. — Ще ви покажа нашите резервни помещения.

[1] Сляпа улица, безизходица (фр.). — Б.пр. ↑

21

— О, имам чувството, че се пробуждам от кошмарен сън — въздъхна Хилъри. Протегна ръце високо над главата си. Те седяха на терасата на хотела в Танжер. Бяха пристигнали същата сутрин със самолет. Хилъри продължи:

— Истина ли е всичко това? Не е възможно!

— Истина е и още как — додаде Том Бетъртън. — Но съм съгласен с теб, че беше кошмар. Слава богу, вече се отървах.

Джесъп се приближи и седна при тях.

— Къде е Анди Питърс? — попита Хилъри.

— Ще дойде след малко. Има да свърши една работа.

— Значи Питърс беше от твоите хора — каза Хилъри — и правеше нещо с фосфор и с една оловна табакера, която пръскаше радиоактивно вещество. Нищичко не подозирах за това.

— Да — кимна Джесъп, — и двамата бяхте много дискретни един към друг. Но ако трябва да бъдем точни, той не е от моите хора, а представлява САЩ.

— Значи това имаше предвид, като ми каза, че ако наистина стигна до Том, се надяваш да имам закрила? Имал си предвид Анди Питърс?

Джесъп кимна.

— Надявам се, не ме обвиняваш — рече той по най-бухалския си начин, — че не ти подсигурих желанието край на твоите преживелици.

Хилъри недоумяваше.

— Какъв край?

— Една по-възбуждаща форма на самоубийство.

— О, това ли! — тя поклати глава недоверчиво. — Струва ми се толкова невероятно, колкото и всичко останало. Тъй дълго бях Олив Бетъртън, че сега просто се мога да свикна отново с Хилъри Крейвън.

— А — възкликна Джесъп, — ето го и моят приятел Лъблан. Имам да говоря нещо с него.

Той ги остави и тръгна по терасата. Том Бетъртън бързо заговори:

— Ще направиш ли още нещо за мен, Олив? Все още те наричам Олив — свикнах с това.

— Да, разбира се. Какво е то?

— Тръгни с мен по терасата, след това се върни тук и кажи, че съм отишъл в стаята си да си легна.

Тя го изгледа въпросително.

— Защо? Какво си...

— Изчезвам, мила моя, докато има попътен вятър.

— Къде изчезваш?

— Където и да е.

— Но защо?

— Напрегни си мъничко мозъка, мило мое момиче. Не познавам закона тук. Танжер е малко необичаен град. Той не е под ничие законодателство. Но знам какво ще стане, ако дойда с вас до Гибралтар. Щом стъпя там, незабавно ще ме арестуват.

Хилъри го погледна загрижено. Сред вълненията около спасяването им от Комплекса бе забравила проблемите на Том.

— Имаш предвид закона за държавната тайна или както там го наричат? Но как се надяваш да се измъкнеш, Том? Къде можеш да отидеш?

— Казах ти. Където и да е.

— Но възможно ли е това в наши дни? Трябват пари, има какви ли не още трудности.

Той се изсмя кратко.

— Парите се са проблем. На сигурно място са и мога да ги изтегля под ново име.

— Значи си взел пари?

— Разбира се, че взех пари.

— Но те ще те открият.

— Трудно ще им бъде. Не разбираш ли, Олив, че описанието, което имат за мен, е съвсем различно от сегашния ми вид? Затова държах толкова много на пластичните операции. Това беше цялата идея. Да избягам от Англия, да сложа парите в банка и да променя външния си вид по такъв начин, че завинаги да бъда в безопасност.

Хилъри го погледна със съмнение.

— Правиш грешка — заяви тя. — Сигурна съм, че правиш грешка. Далеч по-добре ще бъде, ако се върнеш и се държиш достойно. В края на краищата не е военно време. Предполагам, че ще получиш кратка присъда. Какъв смисъл има да бъдеш преследван до края на живота си?

— Не разбираш — отвърна той. — Не разбираш кое е първото в цялата работа. Хайде да тръгваме. Няма време за губене.

— Но как ще се измъкнеш от Танжер?

— Ще се оправя. Не се тревожи.

Тя стана от мястото си и бавно тръгна с него по терасата. Чувстваше се някак особено неловко и с вързан език. Бе изпълнила задълженията си към Джесъп, а също и към мъртвата жена Олив Бетъртън. Нямахше повече какво да стори. С Том бяха живели седмици наред в най-тясна близост и все пак съзнаваше, че двамата останаха непознати един за друг. Между тях не възникна връзка на дружба и приятелство.

Стигнаха до края на терасата. В стената имаше малка странична вратичка, водеща към тесен път надолу по хълма към пристанището.

— Ще се измъкна оттук — каза Бетъртън. — Никой не гледа. Довиждане.

— Желая ти късмет — бавно промълви Хилъри.

Остана там и проследи с поглед как Том стигна до вратата и натисна дръжката. Щом тя се отвори, той отстъпи крачка назад и спря. Отвън стояха трима мъже. Двама от тях влязоха и се приближиха до него. Първи заговори официално:

— Томас Бетъртън, има заповед за вашето арестуване. Ще останете под арест, докато се уреди екстрадирането ви.

Бетъртън рязко се обърна, но вторият мъж бързо заобиколи и мина от другата му страна. Не му оставаше никакъв изход и той се завъртя със смях.

— Всичко е добре изпитано — обади се той, — освен това, че не съм Томас Бетъртън.

Третият мъж мина през вратата и застана до другите двама.

— О, не! Вие сте Томас Бетъртън — каза той.

Бетъртън се изсмя.

— Искаш да кажеш, че си живял през последния месец с мен и си чувал да ме наричат Томас Бетъртън. Работата е там, че не съм

Томас Бетъртън. Аз го срещнах в Париж и отидох в Комплекса на негово място. Попитай тази дама, ако не ми вярваш — извърна се той. — Тя дойде при мен, представи се за моя съпруга и аз я признах за своя съпруга. Нали така?

Хилъри кимна.

— Признах я — продължи Бетъртън, — защото след като не съм Томас Бетъртън, естествено не познавах и жена му. Реших, че тя е неговата съпруга. После трябваше да измисля някакво задоволително обяснение пред нея. Но това е истината.

— Значи затова се преструваше, че ме познаваш — извика Хилъри, — когато ми каза да продължавам играта и да поддържам измамата!

Бетъртън отново се засмя самоуверено.

— Аз не съм Бетъртън — заяви той. — Погледни която искаш негова снимка и ще се увериш, че говоря истината.

Питърс направи крачка напред. Сега гласът му бе коренно различен от онзи глас, който Хилъри така добре познаваше. Звучеше спокойно и неумолимо.

— Виждал съм снимки на Бетъртън — подметна той, — и признавам, че не бих те познал. Но въпреки всичко ти си Томас Бетъртън и аз ще го докажа.

Той изведнъж сграбчи здраво Бетъртън и разкъса сакото му.

— Ако си Томас Бетъртън, трябва да имаш белег с формата на буквата Z в извивката на десния си лакът.

Както говореше, той разпори ризата му и изви назад ръката му.

— Ето го — извика, сочейки победоносно. — В САЩ има двама лаборанти, които са готови да свидетелстват. Зная за него, защото Елза ми писа, когато си го направил.

— Елза? — Бетъртън го изгледа като гръмнат. Започна да се тресе в нервен шок. — Елза? Какво Елза?

— Попитай какво е обвинението срещу теб?

Полицейският служител пристъпи напред и произнесе:

— Обвинението е в предумишлено убийство. Убийство на съпругата ви Елза Бетъртън.

— Съжалявам, Олив. Наистина. Съжалявам заради теб — това имам предвид. Заради теб му бях дал още един шанс. Предупредих те, че в Комплекса ще бъде в много по-голяма безопасност, макар че пристигнах от другия край на света да го пипна заради онова, което направи с Елза.

— Не те разбирам. Нищо не разбирам. Кой си ти?

— Мислех, че си разбрала. Аз съм Борис Андрей Павлов Глидр, братовчедът на Елза. От Полша ме изпратиха в Америка — да завърша образованието си в университета. И както се развиваха събитията в Европа, чичо ми реши, че ще е най-добре да взема американско поданство. Приех името Андрю Питърс. Когато войната избухна, аз се върнах в Европа. Работих в Съпротивата. Успях да измъкна чичо си и Елза от Полша и те заминаха в Америка. Елза — разказах ти вече за Елза. Тя бе тази, която откри деленето на атома. Бетъртън бе млад канадец, прикрепен към Манхайм да му помага в научните опити. Разбираше си от работата, но нищо повече. Нарочно ухажваше Елза и се ожени за нея, за да бъде в течение на научната ѝ работа. Когато експериментите ѝ почти привършиха, той осъзна какво велико откритие ще се окаже деленето на атома и я отрови предумишлено.

— О, не, не.

— Това е истината. Тогава никой не подозираше нищо. Бетъртън изглеждаше съкрушен и се нахвърли с пламенен порив в работата си, а после оповести откритието за деленето на атома като свое. То му донесе онова, което желаше. Славата и признанието, че е учен от най-висш ранг. За по-благоразумно реши да напусне Америка и замина за Англия. Там започна работа в Харуел.

След войната известно време се задържах в Европа. Тъй като владеех отлично немски, руски и полски, успях да свърша много полезна работа. Писмото, което ми изпрати Елза, преди да умре, ме обезпокои. Болестта, която я повали и предизвика смъртта ѝ, ми се стори загадъчна и необяснима. Когато най-сетне се върнах в САЩ,

възбудих разследване. Няма да влизам в подробности, но открих каквото търсех. То се оказа достатъчно, за да поискам ексхумация на тялото ѝ. В районната прокуратура работеше един млад човек, близък приятел на Бетъртън. По онова време замина на посещение в Европа и мисля, че е гостувал на Бетъртън и е споменал пред него за ексхумацията. Бетъртън се е усетил. Мисля, че вече са го наобикаляли и агентите на нашия приятел Аристид. Във всеки случай е осъзнал, че му се представя най-добрият шанс да избегне ареста и процеса, от своя страна настоява лицето му да бъде напълно променено. Но накрая естествено се оказва истински пленник. Освен това изпада в опасната ситуация, че не може да им достави стоката — в смисъл научната стока. Той не беше и никога не е бил гениален.

— И ти тръгна по петите му?

— Да. Когато вестниците гръмнаха със сензационното изчезване на учения Томас Бетъртън, заминах за Англия. Един много талантлив учен, мой приятел, е имал известни предложения от страна на една дама — мисис Спийдър, която работеше в ООН. Когато пристигнах в Англия, разбрах, че се е срещала и с Бетъртън. Разиграх ѝ малък театър, изразявайки пред нея леви възгледи, но май твърде много преувеличих научните си способности. Мислех, че Бетъртън е заминал зад желязната завеса, където никой не може да го хване. Е, ако никой друг не можеше, аз щях да успея.

Устните му се свиха строго.

— Елза бе първокласен учен, хубава и добра жена. Но бе убита и ограбена от човека, когото е обичала и в когото е вярвала. Ако се наложеше, щях да убия Бетъртън със собствените си ръце.

— Разбирам — промълви Хилъри. — Да, вече разбирам.

— Аз ти писах — продължи Питърс, — когато пристигнах в Англия. Писах ти с полското си име и ти съобщавах факти.

Той я погледна.

— Мисля, че ти не ми повярва. Поне не отговори на писмото ми — той сви рамене. — Тогава отидох при хората от разузнаването ви. Отначало се представих в друга роля — полски офицер. Скован, чуждестранен и изрядно официален. Още нямах доверие в никого. В крайна сметка Джемсъл и аз се събрахме — той спря за момент. — Тази сутрин разследването ми приключи. Ще подадем молба за екстрадиране, след което Бетъртън ще замине в САЩ, където ще бъде

съден. Ако го оправдаят, нямам какво повече да кажа. Но няма да го оправдаят. Доказателствата са прекалено сериозни.

Той млъкна, загледан над окъпаните в слънце градини към морето.

— Ужасното е, че ти пристигна там при него и аз те срещнах и се влюбих в теб. Това беше кошмар, Олив. Повярвай ми. Ето на — аз съм човекът, отговорен за изпращането на съпруга ти на електрическия стол. Не можем да се измъкнем от това. Дори и да ми простиш, ти не би могла да го забравиш никога.

Той стана.

— Е, исках да чуеш всичко от собствената ми уста.

Рязко се обърна, когато Хилъри протегна ръка към него.

— Почакай — спря го тя. — Има нещо, което не знаеш. Аз не съм съпругата на Бетъртън. Неговата съпруга Олив Бетъртън издъхна в Казабланка. Джесъп ме убеди да заема мястото ѝ.

Той се завъртя и я изгледа като гръмнат.

— Ти не си Олив Бетъртън?

— Не.

— Мили боже — възкликна Анди Питърс — мили боже! — той се отпусна тежко в стола до нея.

— Олив — назова я той. — Олив, скъпа моя.

— Не ме наричай Олив. Името ми е Хилъри. Хилъри Крейвън.

— Хилъри? — повтори той. — Ще трябва да свикна с него.

Постави ръката си върху нейната.

В другия край на терасата Джесъп, който обсъждаше с Лъоблан различните технически подробности по сегашното положение, изведнъж спря по средата на изречението.

— Какво каза? — разсеяно попита той.

— Казах, драги, че по всяка вероятност няма да можем да предприемем никакви съдебни мерки срещу този негодник Аристид.

— Е, да. Аристид винаги печели. Което ще рече, че винаги намира начин да се изплъзне. Но все пак губи много пари, а това няма да му хареса. Но дори и Аристид не може вечно да държи смъртта на разстояние. Като го гледам, бих казал, че в скоро време ще се яви пред Божия съд.

— Къде се загледа, приятелю?

— Виж онези двамата. Изпратих Хилъри Крейвън в направление неизвестно, но накрая, струва ми се, пътешествието ѝ приключи по обичайния начин.

В началото Льоблан изглеждаше озадачен, после възкликна:

— Аха! Да! Вашият Шекспир!

— Колко сте начетени, вие французите! — каза Джесъп.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.